

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BEN HALKIMIN KAVGASIYIM

selda

Selda Bağcan - Enis Batur - Ahan Sıçimoğlu - Nermin Yıldırım - Şebnem İşigüzel - Sunay Akın - Coşkun Aral - Mahir Ünsal Eriş - Selçuk Şirir - Umay Umay - Akçın Akova - **Ücretsiz PDF Kitap Arşivi** - Sinem Şahranlıoğlu - Çar - Zafer Algöz - Levent Erden - Metin Uca - Marcus Graf - Bedia Ceylan Güzelce - Kaan Koç - Aslı Alpar - Dilan Bozyel - Meral Işık - Ethem Baran - Hikmet Hükümenoğlu - Başar B. - Yasin Şanlıoğlu - Perihan Şen - Özgür - Gökhan Dağıstanlı - Zeki Kayahan Coşkun - İsmail Saymaz - Bilal Sankteke - Hasan Can Kaya

**KAFA
OKURKEN**

madrigal seçti

Tekrar tekrar dinlediklerimiz listesinde ilk sırayı ayıldır kapırmayan Madrigal, bu sayıyı okurken dinleyebileceğiniz 15 şarkı seçti. İyi dinlemeler, iyi okumalar...

1. WORDS, F.R. DAVID
2. BLINDING LIGHTS, THE WEEKND
3. SEE YOU, DEPECHE MODE
4. TIED UP RIGHT NOW, PARCELS
5. FOREVER YOUNG, ALPHAVILLE
6. IMAGINATION, FOSTER THE PEOPLE
7. I'M NEVER GONNA LET YOU DOWN AGAIN, BALTHAZAR
8. UNDER WRAPS, HER'S
9. SENİNLE, PALMİYELER
10. ELEPHANT, TAME IMPALA
11. PHANTASMAGORIA IN TWO, TIM BUCKLEY
12. FESTUS, MOR VE ÖTESİ
13. PARKING LOTS, PLUMS
14. I GOT YOU, MADDOIE JAY
15. RARE CHANGES, MAYER HAWTHORNE

Kitabımın ilk cümlesi.

Uyuyordu. Baş ucundaki makasla sol yanındaki sağ örgüsünü sessizce kestim.

#basitbilgi1

“Adım “Leyla” yazıyor
kimliğimde, bilmiyorlar;
belki bir adım bile yok.

#darduncugezen

Biraz toparlanayım
diye gittiğim şehirden
büsbütün dağılmış olarak
dönüyorum.

#ayayayay

“Sokakta kaldığım
o gece başlamıştı
mucizeyi bekleyişim.

#tristia

Penceremi artık
açsan diyorum,
gökyüzü çok değişti.

#viki18

Ruhumu bir koltuğun kenarına
sıkıştırıp evden çıktım. Çünkü

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rante.org/>

#evetokun_5

@kafadergisi hesabından okurlarımıza
“Bir kitap yazıyor
olsaydınız ilk cümlesi
ne olurdu?” diye sorduk.
İşte gelen bazı cevaplar...

Çocukluğum çok uzun
geçti benim. On yaşına
geldiğimde iyice
yaşlanmıştım.

#benfemkalemi

“Vestiyerde
duran anahtarı
gördü, gelmişti.”

#muygarkizim

Annemin tül perdesini
izinsiz oynatan rüzgârı
tanımak için evden çıktım.

#cokokunusun

“Uzun bir koridordan
geçiyordum; bitmek
bilmeyen, karanlık,
soğuk ve sessiz.”

#muzderem

Kilisenin önünde bir
dilenci leşi bulunmuştu.
Orta Çağ'ın barbar.
Ayrupa'nı tek bir
bedende yeba yurmuş
kadar rezil ve mide
bulandırıcı görünüyor.

#evetokun

“Fotoğraflara bakarken
yedi yaşında babasıyla gittiği
ortak aklına geldi.”

#ayyayayay

bugün ne?

Saat gecenin bir buçuğu (bugün günlerden ne?)
Gözlerinden uyku akan bir taksinin içindeyim
Geçip gidiyorum bütün hayatımı da seni de
Başkent en pahalı örümceğini biriktiriyor
Unutkanlık, acı, acılar, acılarımız
Biliyorum sen kaldın bir de hayatım kaldı geride
Eğlencenin (bayağı bir şölendi) ilerlediğini
Bir karnaval tadıyla ilerlediğini
Bir adamın bir öykü anlattığını, bir türkü söylediğini
Bir kadının saat onda masadan kalkıp gittiğini
Merkez kaymakamını, rejisör yardımcısını, Medet'i
Ve sonunda içinde yirmi çocuk taşıyan bir minibus gibi
ÇARPIŞTIĞIMIZI. Senin başın dönüyor, benim bir ayağım
basmıyor

Nasıl oluyor bütün bunlar nasıl oluyor?
Biliyorum tek bir güvercin onaylamayacak bunu
Tek bir sokak tek bir tezgâh tek bir saniye
Eksikliğe mi alışmışım ne? Mutsuzluğa mı yoksa?
Her şeyin ilk kez tam olmasını istiyorum da o mu olmuyor?
Neden kişi bir çiçek koparır gibi kaldırıyor da kadehini
Sonra kırılganlıkla vuruyor masaya elindeki sübreyi?
Tek bir köpek onaylamayacak bunu tek bir Mayıs
Ne mi bugün? Perşembe. Sabah erken kalkmışım
Hazinenin serin ve ışsız koridorlarından, Gelirler'den;
Kâğıt hissiyatıyla dolu Bütçe'nin içinden
Bakanlık berberine selâm vererek
Gelmış girmiştim odama (seviyorum da bu odayı)
Evet girmiştim, şimdise seni ve hayatımı
Ne olduğu tyice kestirilemeyen bir parıltı gibi
Geride bırakarak gidiyorum. Nereye?
Yarın bütün bu ağaçları sulayacaklar
Ağaçların Afroditi'ni anımsadım şimdi
O ağacın yanından geçerken gökyüzü ne derindi
Ama bugünkü gökyüzü onun Ayrılıkça'ya berbat bir çevirisi
Sen metinde her nasılsa üç satır atlamıştın
Ben de geçmişe çevirdim bütün gelecek zaman kiplerini
Böyle yetmişmişim ben, içim götürmez kenarından azıcık
kesilmiş ekmeği

Hiç anımsamıyorum tam dolu olmayan bir bardaktan
su içtiğimi
Karnaval. Soytarılar. Maskelilerle birleştiriyoruz masamızı
Bizim payımıza düştü şölenin kaçınılmaz trafiği
Gülüşlerimiz nasıl da söndü galadan sonra sokağa atılan
çiçekler gibi

Ve şimdi: iki kere iki.
Kırdım, evet, seni. Ama kırmıştın beni
Hadi sadece kırılmıştım diyerek öñleyeyim herhangi
bir eleştiriyi
Kalbim, Kalbim! Söyle şimdi ne yapacağım ben bu kalbi?
Ne yaparım söyle daha da derine düşerse yaram

13 Nisan 1982
Fotograf: Cengiz Çın

Ben sana rastladığım günlerde, hangi günlerdi onlar
Tuhaf şey bir günde değişiyor kişi
Senden öncesi öyle uzak ki anılar bile yok sanki
Geldin masaya oturduğun ve hayatımı böldüğün bir millet gibi
Ve tavukçudaki hırslı Roma Valisi
Yani Pontus Pilatus birlikte kurduğumuz İsa'ları
çarmıha gerdi
Ve sen üç satır atladın neden atladın
Tek bir kuş tek bir şapka tek bir çorap onaylamayacak bunu
Tek bir çiçek anlayamayacak
Şu zambakgillerin akıl almaz ışıklarını
Tek bir insan anlayamayacak
Fazıl'ı: İçi boşalmağa yüz tutmuş o şir tankerini.
Ve Tahsin: Onu bir duygu taşarını olarak ananlar olacaktı
Operada Cinayet imgesine uygun işler yaptı bu ikisi
Bense sessizce ayrılıp gittim yarasını kuliste saran bir
soytarı: gibi
Tavukçu benim için artık tavşanın suyunun suyu gibi
Sana gelince, ah sen yok musun sen
Bir daha raslar mıyım sana
Günlerin ne getireceği bilinmez ki

Ben bu şiiri yazdım barok biçimi
Her gün bir şiir yazacağım sana.

Takvim olsun bu: aşkımın takvimi

İşte sana sayfaların ilki

Cemal Süreya

10 Mayıs 1973

Sevda Sözleri, YKY, 2016

Nermin Yıldırım

mutlu yıllar

Uzaklardan düdüğünü öttüre öttüre bir şilep geçiriyor. Yılın sonunda, gecenin sonunda, bu şilep nereye gidiyor, diye düşünüyorum. Sahi, gidebilseydim, ben nereye gitmek isterdim?

Deniz sezonu çoktan kapandı, artık bakkıldan başkacımise yüzmiyoruz. Mevsim diye bir şey var, zaman diye bir şey. Bize ne yapip ne yapamayacağımızı söyleyen sayısız sesten sadece biri asla susmuyor. Uslu çocuklar gibi dinliyoruz onu. Kişin denize girmiyoruz. Geceleri denize girmiyoruz. Denize girmiyoruz. Her şeyin kendine mühürlü bir zamanı olduğunu inanıyoruz. Ve bazı şeylerin çoktan geride kaldığına. Bazı gemilerin limandan ayrıldığına, trenlerin perondan kalktığına... İtikatlarımız kadar ölü, itirazlarımız kadar cılız yaşıyoruz. Şimdiki zamanın adını beklemek koydular. Şimdinkiyi sımsıcak neyi beklediğimizden bile emin olmadan umutsuzca bekliyoruz.

Bu gece kar yağar diye beklemiştim galiba, yağmadı. Çocukken kar yağmanın gecenin yılbaşılomazdı. Şimdi bunu yılbaşılığı gecesinden sayamıyoruz hâliyle. Nesrin Topkapı yok bu gece, Zeki Muren yok, Halit Kıvanç yok. TRT stüdyolarının yuvaklar masalarında rakı içen sahnedekileri alkışlayan grand tuvaletseyyirciler yok.

Kentinkambur tepelerineyerleşmiş evlerinsarı ışıkları kimerğin bir pırıltıyla yanıyor. İçeridekiler, saklamaya çalıştıkları bir bezginlikle yeni yıla girmeyi bekliyor. Giritp de ne yapacağı diye geçiriyorlar içlerinden ama birbirlerine söylemiyorlar. Konuştukları birse sustukları iki, nicedir böyle yaşamaya alıştılar.

Ben de ne yapamıy, mendireğin ucundatek başımaoturmuş, üyüyenellerimi ovuşturarak sonu belli bir film gibi etrafı seyrediyorum. Gece, şehrin üstüne ağır bir yorgan misali serilmiş. Yıldızlar bulup bulupatabildikleri deliklerden sızıp ara ara göz kırpyor. Denizincirpınlı dalgalan gümesi çepçerlerini genişleterek kıyıyakadar yuvarlandıktan sonra, deniz minareleriyle kaplı kayalıklarda köpük köpüğe parçalanıyor. Uzaklardan düdüğüöüttüre öttüre bir şilep geçiriyor. Yılın sonunda, gecenin sonunda, bu şilep nereye gidiyor, diye düşünüyorum. Sahi, gidebilseydim, ben nereye gitmek isterdim acaba? İçimi yokluyor, gitmek istediğim ve hatta kalmak istediğim bir yer bulamadığımı deşsetle fark ediyorum.

Tam keşfinin hazin boşluğunda kaybolacakken arkamda yukselen ayak sesleriyle ırkılıyor. Seslerin geldiği yöne doğru endişeyle dönergeğzerimi kısıp aşağıya yaklaşan gölgeye bakıyorum. Gelenin yüzünü seçer rahatlatıyorum. Yabancı değil, bizim Ceketli. Yılın daha zarar gelmez, kimseye gelmez. Yıldızları bu sahilde dolandır durur. Ceketli Ayten derer. Yaşım bilen yok. Nerele olduğunu bilen yok. Sadece belki adını ve muhakkak deli olduğunu biliyoruz. Bir film gibi geces, buz gibi havada mendirektegezdğine bakılırsa şahiden de deli, delinin teki!

Ayten yıllardır ellerini ceketinin cebinden çıkarmadan sahil boyugezerve yüzünde esik bir tebessümle, anlaşımsız şeyler geveleyerek yanımdan geçer gider. Çok kereler "Çıkabilir, çıkabilir," diye kendine kendine mırıldandığını işitişmişim var. Bir sırıı olan yıldıza benziyor Ayten. Gözlerinde hep tuhaf bir pırıltı. İlk başta mutlu gibi aydınk, birazdaha dikkelikl bakkınca arkada dipsiz karanlık. Yaz kış üstüne bul gelen tüvüt bir çekirteki gibi Ayten. Ne sıcakta çıkıyor ne sogukta ceketin üstüne başka şey geçiriyor. Bu nedenle yazın pişiyor, kışın donuyor. Gene de ceketinden zihir vazgeçmiyor. **Ayten'i ne zaman görsen, ceketin esas sahibini düşünüyorum. Her kimse, sanki Ayten hep ona sarılmışla lüzum duyuyor.** Türlü hikâyeler yudurduyorm ceketin sahibi Ayten hakkında. Kiminde babası oluyor bu sahip, kiminde abisi, kiminde sevgilisi. Bütün hikâyelerin sonunda Ayten çok üzülüyor. Herkesi delirtir bir zünnütu varçünkü hayatta. Herkesin bir katli. Her ceketin bir esassahibi. Bir de böyle Ayten gibi emanetsizi işte, ömürlük bekçisi.

Ayten elleri ceplerinde, gecenin karanlığını delerek yaklaşıyor. Bu defa geçip gitmek yerine, gelip teklifsize yanıma oturuyor. Soran gözlere bakıyorum yüzüne. Herhangi bir girizgâha lüzum duymadan doğruca konuya giriyor.

"Yeni yıla yalnız girelim"
Şaşıyorum.

"Benim için mi geldin?"
diye kekeleyorum.

Yüzünde acı çeker gibi kırık dökük bir tebessüm, "Unutm, çıkabilir," diye mırıldanıyor.

"Efendim?"
"Çıkabilir."

Sanada çıkabilir."

Anlamadan öyleceyüzüne bakıyorum. Onun bakaşlarınsa önce yüzümde, sonra sağ cebinin üstüne geziniyor. Derken elini ağır ağır cebinden çıkarıyorAyten. Parmaklarının arasında bir kâğıt parçası tuttuğunu görüyorum. Yüzünde çocuksu bir ifadeyle kâğıdı uzatıyor.

"Dikkat et, yırtılmasın. Bana da çıkabilir."

Uzanıp kâğıdı alıyorum. Parça pıncık olmuştur, erimeye yüz tutmuş bir piyangon bileti bu. Bir yılbaş piyangosunun bileti. Üstündeki yazılar zar zorokunuyor. Cep telefonumun ışığında dikkatle bakınca güçlükte çözüyorum, 1997 yazıyor.

"Ayten, çok eski bu."
"Her zaman çıkabilir."

"Bunca yıldır çıkabilir musun?" diye soruyorum hayretler içinde. Ayten cevap vermiyor. Akıldolanan onlarca sorunun peşine takılıp "Peki ama..." diye soruyorum. "Peki ama..." Sonra aniden duyuyorum. Sözcükler birdenbirebütün ehemmiyetini kaybediyor. Onları hiç kullanmadan binbir türlü hikâyeyazıyorum kafamın içinde çabucak. Her birinde Ayten 1997'nin ilk sabahı başka bir dünyaya ulaşmış. Hayat Ayten'in istediği gibi olmuyor. Ah Ayten! Sana ne çıktı, senin payına ne çıktı, diye geçiriyorum içimden. Ama sormuyorum. Sanı şikâli evlerdeki gibi susuyorum. Ne fark eder diyorum, ne fark eder... Herkesse kesilmiş bir bilet var hayatta, biliyorum. Kimi cezasını hediye beller, kimi hediyesini ceza diye çeker, bunu da biliyorum. İçimde artık merak değil, sadece şefkat duyuyorum. Ayten'i, kendimi ve dünyayı sarıp sarmalamak istiyorum.

Kâğıdı elimden alıp yeniden cebine yerleştiririken, "Senin biletin yok mu?" diye soruyor Ayten bütün ciddiyetiyle. Başımı iki yana sallıyorum. Çabucak sarkıtıyor yüzünü. "İnsanın," diye mırıldanıyor korkmuş bir çocuk gibi, "hep şeyi olmalı cebinde."

"Neyi?"

"Şeyi işte. Şeyi. Hep bi... Umudu işte, bilmiyor musun?"

Sonra, boğazıma yerleşiveren taştan habersiz, boş elini yeniden bana uzatıyor.

"Bende fazladan bi bilet var, al bu da senin olsun. Cebinde bi umut dursun."

Uzanıp habili bileti alarak itinayla cebime yerleştiriyorum.

Ayten'in gözlerindeki korku kayboluyor böylece. Ellerini yeniden ceplerine sokuyor.

"Hava soğudu," diyor ağızındanumanlar saçarak.

"Evet," diye fısıldıyorum. "Sıkı gilyimke lazım. Bu kış hasta olmamalı. Daha yaza çıkacağız. Denize gireceğiz. Yüzeceğiz."

"Bize de çıkabilir?" diye mırıldanıyor Ayten, eski bir yalana inanmaya çalışırgibi.

Uzakta bir yerde havai fişekler patlıyor. Ayten'in sağ gözünden aşağı bir damla yaş yuvarlanıyor.

"12 oldu," diyorum sesime kokinalar kondurarak. "Mutlu yıllar"

Ayten!

Ayten ellerini ceplerinden çıkarmadan dirseğiyle gözünün yaşını silip gulumsluyor. Yan yanaoturup ellerimiz ceplerimizde denize bakıyoruz birlikte. "Galiba..." diyor. Yana dair bir umut değıyor parmaklarımda. Ellerim ısıyor. Ellerim, ellerimiz...

**İtikatlarımız
kadar ölü,
itirazlarımız kadar
cılız yaşıyoruz.
Şimdiki zamanın
adını beklemek
koydular.**

Marcus Graf

modern yaşamın neşesi ve acısı

Édouard Manet, barmen kendi varlığının önünde hareketsiz dururken, onun geçmişini arkadan bir yansıma olarak gösteriyor sanki. Tezgâhının arkasında, düşüncelerinin dünyası ile etrafındaki somut gerçeklik arasında sıkışık kalmıştır barmen.

Édouard Manet, 19. yüzyılda resmi özerk ve içten bir alan olarak gören modern bir sanat fikrine giden yolu açan sanatçılardan biridir. Modern sanatın babalarından biri olmasının nedeni budur. 1960'lara kadar avangartlar arasında öne çıkan bir anlayış hâline gelen, formalist bir resim kavramı geliştirmiştir.

Kalburüstü bir eve doğan Manet, 1850'den 1856'ya kadar akademik ressam Thomas Couture'un yanında resim eğitimi aldı. 1853 ile 1856 arasında, Avrupa'yı kapsamlı bir şekilde gezerek Hollandalı ressam Frans Hals ve İspanyol sanatçılar Diego Velázquez ile Francisco José de Goya gibi isimlerden oldukça etkilendi. Manet, 1856'da Paris'e döndükten sonra stüdyosunu açtı ve ilk olarak gerçekçi bir tarzda resim yapmaya başladı. Bu dönemde Gustave Courbet'le realizme olan ilgisini paylaştı. Courbet'den farklı olarak onun çalışmaları, sosyo-politik angajmanla değil, gerçeklik kavramına ve bunun resimsel temsille ilişkisine olan ilgisinden doğuyor. Bu kaygı, sanat tarihini ustalıklı ele geçirdiği ikonik başarıyla Kırda Öyle Yemeği'nde (1863) açıkça görülebilir.

Külliyyatının ikinci evresinde Manet'in resimlerinin biçimci karakteri artar ve bu, empresyonizmin temellerinden biri olarak kabul edilir. Dahası, bu çalışmalar erken modern olarak anlaşılabilir çünkü resmin gerçeği göstermede temsili bir araç olduğu fikrine karşı çıkar. Bunun yerine sanatın bağımsızlığını iddia eder. Bu bağlamda, üç boyutlu perspektifin geleneksel kullanımından, tabiata uygun ve illüzyonvari çizim formlarından vazgeçer. Kompozisyonlarının anlık bir görüntünün estetiği ve eskiz benzeri karakterleriyle birlikte Manet, tuval yüzeyinin yassılığını ortaya çıkarmak amacıyla yassı resim düzlemine dikkat çeker.

Ayrıca, eski ustaların koyu tonlu bir zeminde ardışık boya katmanlarını yavaşça inşa etme tekniğini reddeden ilk kişilerden biriydi. Bunun yerine sanatçı, hafif bir zemin üzerinde opak boya kullanarak, doğrudan ve hızlı bir şekilde tuval üzerine boyardı. Bu alto primo ("bir kerede") boyama yöntemi, yağlı boya için daha sonraki standart teknik hâline geldi. Tek oturduğu bir tabloyu tamamlamayı mümkün kıldı için empresyonistler ve onları takip eden nesiller tarafından benimsendi. Sonunda, insanı, dini ve tarihi konuların reddedilmesinde öncü oldu ve bunların yerine Paris'teki boş zaman faaliyetlerini resimlerinin ana konusu hâline getirerek modern metropolün kültürünü tasvir etti.

Sanat Kafası'nda bu ya anlatıcaklar resim, son dönem işlerinden bir tanesi. Folies-Bergère'de Bir Bar'ı ölümünden bir sene önce, 1882'de bitirdi Manet. Kompozisyona, popüler bir üst-orta sınıf bar türü olan café-chantant'da, tezgâhın arkasındaki büyük figür hakimdir. Sıradan, sıyah bir garson elbisesi giyen, dekoltesindeki alıngınlıkla bukiyi güzelleştiren kadın barmen doğrudan bize bakıyor. Vücut dili sipariş verirken, tıya gibi bir ruh hâli içinde yüz ifadesi sanki düşüncelerde kaybolmuş, tıya gibi bir ruh hâli içinde

olduğunu yansıtır. Önünde mermer benzeri tezgâha yerleştirilmiş alkol şişeleri, çiçekli bir vazö ve meyveli bir kase tasvir edilmiş. Etrafındaki tüm dekoratif unsurlar, bar hayatının, her şeyin hatta insanların bile satılık olduğu kapitalist bir gösteri hâline geldiğinin altını çiziyor.

Kalın boya katmanlarının yanı sıra nesnelerdeki, figürdeki ve arka plandaki ağır, etkileyici fırça darbeleri barın enerjik atmosferini vurguluyor. Tasvir edilen mekânın gerçek konumu garsonun arkasından görülebilir: Burada büyük bir ayna, bar tezgâhının önündeki odayı yansıtır. Odada düzinelerce insan sayısız masada oturuyor ve ayakta duruyor. Pembe sütunlar üzerindeki modern, elektrikli, yuvarlak birkaç lambayla birlikte iki büyük avize, barın arkasındaki karanlık duvarların yanı sıra kalabalığın içindeki çok sayıda siyah smokin ve şapkayla güçlü bir renk ve ışık kontrastı oluşturuyor. Sol üst tarafta, bir trapez sanatçısının yeşil ayakkabıları, resmin sağ üst tarafındaki yeşil şeye karşı bir ağırlık olmamakla beraber gece hayatı eğlencesine gönderme yapıyor. Özellikle aynadaki kalabalık, etkileyici fırça darbelerinin yanı sıra deformasyon ve soyutlamayla tasvir ediliyor.

Aynanın sağ köşesinde iki büyük figür fark edilebilir. Tezgâh ve birkaç şeyle beraber bar ile barmenin arkasını görüyoruz. Kadın, onunla konuşan sık, keçi sakallı bir beyefendiye doğru eğiliyor. Orta yaşlı adam bulanık bir şekilde tasvir ediliyor ve bu nedenle bir gizem olarak kalıyor. Bununla birlikte, smokini ve silindri şapkasıyla üst sınıf olduğunu belli ediyor. Bazı eleştirmenler onu uğursuz olarak nitelendirirken, diğerleri onu belirsiz olarak tanımlıyor.

İki figürün aynadaki temsili ile bar tezgâhının arkasında duran barmenin tam önünde durması gerektirir, beyefendi, aynda önden

Edouard Manet,
Folies-Bergère'de Bir Bar,
1881-1882

ve barmanın tam arkasında görülmelidir. Ancak bu merkezi perspektif açısından adamın yan profilini ve barmanın arkasındaki aynaya yansıdığını görmek imkânsız olurdu. Bu nedenle garsonun yansıması ve önden temsili iki farklı bakış açısından tasvir edilmiştir.

Çoklu perspektiflerin bu alışılmışın dışında kullanımı gerçeği bozar ve aynadaki sahnenin sanki farklı bir zamandanmış gibi görünmesine sebep olur. Edouard Manet, barman kendi varlığının önünde hareketsiz dururken, onun geçişini arkadan bir yansıma olarak gösteriyor sanki. Kendisi ile barın kalabalığı arasında bir bariyer işlevi gören tezgâhının arkasında, düşüncelerinin dünyası ile etrafındaki somut gerçeklik arasında sıkışıp kalmıştır barman.

Metropoldeki modernlik ve boş zamanın heyecanı onu rahatlatmadığı ve mutlu etmediğinden, tabloyu bir yalnızlık duygusu sarar. O sadece hayattan zevk alanlara hizmet ediyordu. Kendisi zevke dâhil olmuyordu. Şehrin gece hayatının aynası karşısında kadın, gösteri ve eğlence dünyasından soyutlanmıştı. Bıkın bir tavır sergilerken bir anda hayallere kapılan bu modern kadın, şimdiye kadarki en izole insanmış gibi görünüyor.

Resmin, modern insanın yalnızlığına dair mesajıdır. Bu, yalnızlığın sebebi, kalabalığın içindeki yalnızlık, modernliğin sonucu.

resmin popülerliğinin ve güncelliğinin de sebebidir. Gerçek hayatı, (sosyal) medya yansımasından ayırmanın imkânsızlığı bugün kabul edilmiş bir gerçektir. Muhteşem popüler kültürümüzün hiçbir eğlenceli dikkat dağıtıcısının, boşluk hissimizi yok edemeyeceği ortaya çıktı.

COVID-19 salgını ve sebep olduğu çeşitli kapanmalar sırasında hepimiz yeni yalnızlık biçimleri yaşadık. Milyonlarca insan ve onların sayısız görüntüsüyle ekranlara daha da dönük olmamıza rağmen, hâlâ kendimizi izole edilmiş ve yalnız hissediyoruz. *Folies-Bergère'de Bir Bar*, mevcut yalnızlığı çok içtenlikle sergiliyor ve bu, 139 yıllık olmasına rağmen bu resmin hâlâ önemli ve günümüzde alakalı kalmasının nedenidir.

Muhteşem popüler kültürümüzün hiçbir eğlenceli dikkat dağıtıcısının, boşluk hissimizi yok edemeyeceği ortaya çıktı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

SEN X SEN

NİYE DAHA AZ
PIŞMANLIK
YAŞAYABİLECEĞİMİZ
ŞEYLER
YAP-
MIYOSUN?

ONLAR
DAHA ACILI
ÖĞRETİYÖ
ÇÜNKÜ
BİLİYOSUN!..

HER ŞEY SENİ
PARAMPARÇA
EDİYOR
!!!

EN AZINDAN
BENİ PARÇALAYAN
ŞEYLERE
DÖNÜŞMÜYORUM!..

BENCİLİN
!!!..

BİRİNDEN
SENİN GÖSTER-
DİĞİN ENERJİ VE
SEVGİYİ BEKLEMİYOR
BENCİLİK DEĞİLDİR!

HİSLERİME
SAYGI
GÖSTERMİYOSUN

SEN
BENİM
KORKULARIMA
GÖSTERİYÖ MÜSÜN?!

BİŞİY YAPAMAM
HAYAT BAŞIMIZA
GELENLERDİR,
ÖĞREN!!!

EEE
YAPTIĞIMIZ
SEÇİMLER
NOLUYO O ZAMAN?

BENİM HAKKIMDA
HİÇBİR ŞEY
BİLMİYOSUN

HİÇKİMSE
HAKKINDA
ARTIK
HİÇBİR ŞEYİ
MERAK ETMEDİĞİMDEN
OLABİLİR Mİ?

SEN ÖNCE
GELECEK İÇİN
BİRİKTİRDİĞİN
ŞU SALAK
BEKLEN-
TİLERİNDEN
KURTUL

SENDE
GEÇMİŞİN
ŞU ANI BOK
ETMESİNE
ENGEL
OLABİLİRSİN...

BÖYLE
GİDERSEK
BİRBİRİMİZİ
ÖLDÜRÜK
...

BELKİ DE
BU BOKTAN
ŞEYLERİ
DEVAM ETMEMİZ
GEREKİYORDUR.

...VE
TUM OLAN
BİTENLERE
RAĞMEN
YİNE DE
İYİ Kİ
BİZİZ

Yekta Kopan

bol bol yiyen, bel bel bakar

Şimdi tek umudumuz 2021. Açıkçası ben yeni bir yılda her şeyin değişeceğine inanmam. Ya da yeni bir yaşa girince hayat akışının değişeceğine...

Sonunda bitti şu sefil yıl. Dünya üstünde 2020 için olumlu, iyimser, güler yüzlü bir sıfat kullanacak tek kişi yoktur herhalde. Oysa geçen yıl çoğu insan "ikilerle sıfırlar buluşsun, 2020 omzumza konsun" diye bekliyordu.

Şimdi tek umudumuz 2021. Açıkçası ben yeni bir yılda her şeyin değişeceğine inanmam. Ya da yeni bir yaşa girince hayatın değişeceğine. Takvim yaprağından bir gün kopunca hayatın güzelleşeceğine düşünenlere, dostlukla gülümserim. Böylesi bir umudun saflığı hoşuma gider. Neyse, bu konuya sonra döneriz, ben sözü bir an önce **Çocuk Haftası** dergisinin kapagina getirmek istiyorum. **1945 yılının son sayısı**. Kızla oğlanın sohbetindeki toplumsal cinsiyet rollerine takıldım andırileyeceğiz - o da ayrı bir yazının konusu-, bizim bugünkü isimiz kumbaralarla.

Kumbaranın tarihi çok eskilere dayanıyor. Milattan önce denilen zamanlara. En eski buluntulardan biri de Aydın'ın Söke ilçesindeki Priene Antik Kenti'nde ortaya çıkmış. Yani Anadolu topraklarında. Kumbaranın Türkiye Cumhuriyeti'nde sahne alışı ise 1928 yılında oluyor. Genç Cumhuriyet, bir yandan Osmanlı borçlarının tasfiyesiyle uğraşırken, bir yandan da ekonomik reformlarla bir sistem oturtmaya çalışıyor. Dünya ekonomik krizin derdine uğraşırken Türkiye ulusal ekonomiyi geçmeye karar veriyor. Ülke çapında yaygınlaştırılan "tasarruf bilinci" de bu politikaların ve reformların önemli ayaklarından biri. 1928'de Türkiye İş Bankası başlatmış adı "**tasarruf kutusu**" olan ilk kumbaraları çocuklara buluşturuyor. 25 Aralık 1929'da bankanın İstanbul Şubesi'nde ilk Milli Tasarruf Günü kutlaması gerçekleşiyor. 1929 tarihli afiş, dönemin ruhunu pek güzel anlatıyor: Bahriyeli kıyafeti giymiş çocuk, bir elinde kumbara, bir elinde "Yarını Kazandım" yazan bir kâğıt tutuyor. Altında da koyu harflerle "**BUGÜN ARTTIRAN YARIN KAZANIR**" yazıyor. Bu mottoyla çıkılan yolda, bir nesil tasarruf bilinciyle yetişiyor.

Bu konuda adanmış bir okuma yapmak isteyenlere **Gökhan Akçura'nın "Bir Kumbara Öyküsü"** adlı çalışmasını önerip sohbetimizi devam edelim.

Çocuk Haftası dergisinin 1945'i noktlayan nüshasının kapagina "kumbara" meselesinin yine gündeme gelmesi şaşırtıcı değil. İkinci Dünya Savaşı'nın kanalandığı o yıl, dünya her anlamda bir canlanış içinde. Hani 2020 için "acayip yıl" diyoruz ya; 1945'in de aşağı kalır yanı yok. Aslına baktık olursanız, insan eli değen hangi yıl faris ki? 6 Ağustos'ta Hiroşima'ya, 9 Ağustos'ta Nagasaki'ye atom bombası

atılmış. Söylenen o ki toplam 200 binden fazla ölüm var. Bombaların etkileriyle yıllar içinde ölenlerin sayısı ise çok daha fazla. İnsanlık tarihinin en büyük katliamlarından biri. Belki de gerçek rakamı bir tek savaşta cebini şişiren para babaları biliyor. Ne de olsa onlar, Brecht'in sözleriyle "para hesap eder gibi hesaplıyorlar bizi."

Savaşın ucundan Birleşmiş Milletler'e girme kartıyla dönen Türkiye'de ulusal ekonomi politikaları ve tasarruf yine gündemde. O yıl yapılan genel nüfus sayımında **ülke nüfusu 18.871.203** olarak açıklanıyor. Nüfus artıyor ve üretim kaynaklarının, çalışma hayatının düzenlenmesi gerekiyor. Çalışma Bakanlığı, iş ve işçi Bulma Kurumu, İşçi Sigortaları Kanunu hep o dönemin düzenlemeleri. Tasarruf ruhunun ülkeye yayılması için bütün kurumlar çaballıyor. Bir çocuk dergisinin yıl sonu sayısında kumbaranın başrolde olması şartırcı değil anlatacağımız.

2020 biterken bunlar nereden aklına geldi, diyen okurları duyar gibiyim. Hemen merakımı gidereyim efendim, bunun için de şu pandemi yılından bana kalan kavramları sıralayayım önce: **Sadelik, dayanışma, hız, yaratıcılık, tasarruf.**

Tüketim çılgınlığı bizi ve dünyayı öyle bir hâle getirdi ki **tasarruf kavramını yeniden konuşmalı ve hatta yeniden tanımlamalıyız** kanımca.

Dünyayı bol bol yedik, şimdi geçtik karşısına bel bel bakıyoruz.

Bir de o şaşkın hâllerimiz, "ben yapmadım, Miki yapı" yarantılarımız yok mu? Biz yaptık, bizi Yıllardır damarların, diğerlerini kararttık dünyanın. 2020'deki kalp krizinin tek nedeni bizim yani. Sanayi öncesi döneme göre dünyayı 1 derece daha ısıttık. Şu itibarıyla **1,5 derece daha ısırsıra geri dönüşüz yıkımlar olacak**. Tasarruf, sadece kişisel kaynaklar için değil, dünyanın kaynakları için de yeniden tanımlamamız gereken bir kavram. Sözümler özü: herkes kendi kumbarasını tasarlamak zorunda. Aksi takdirde önümüzdeki yıllarda sürüsüyle "**sefil yıl**" yaşarız. Antroposen çağı daha pek çok faciaya gebe anlatacağımız.

Yeni yılın ilk yazısında umutsuzlukla aşılamak istemem. Hani başta, yeni bir yılda her şeyin değişeceğine inanmam demiyim ya, oradan devam edeyim. **Yeni bir yaşa umutla başlamak gerektirir. Yeni bir defterin ilk sayfasına yazmak gibidir bu umut.** En güzel kalem alınır ele. Harfler diktilerle yazılır, cümlelerle zenginleşir. İlk sayfa önemlidir. Yeni bir hayatın ilk günü gibidir. O sayfa güzel olursa, defterin tümü güzellikle dolacaktır. Umutlu insanın zihninde hep bu frısıtlı vardır: iyi başlarsan, ferah de iyi gelir.

Bir harf bozuk, bir cümle düşük olursa içi sıkılır umutlu insanın. Yeni bir deftere o çirkinlikle adım atamayacağın bilir. Başlangıçlar hata kabul etmez. En iyi çözüm, sayfayı yırtmaktır. Ama o zaman da bir yara gibi kendini belli edecektir yırtık içi. Oysa yaralar da bizimdir. Hatalar, hayatımızın bir parçasıdır. İlk sayfanın uğruna, yeni bir yaşın heyecanına, yeni bir yılın değişime gücüne kapıldım, hayatın kendisine inanmak iyidir.

Dünyanın vicdanı körelmişken, ölümlerin ardından bile karanlık sözler söylenilebiliyor, insanlığın damarlarında sevgi değil hırs akmaya başlamışken, bütün kötülüğü takvimden kopup giden bir yapıya yüklemek, o hataların en bastırıldı belki de. Ufacık bir umudu çok görmeye hakkımız yok.

Amma umudun peşinde koşarken, gerçeklerden de kopmamalı insan. Gerçeğin, doğrular ile yanlışların toplamından oluştuğunu unutmamalı. Kendinizle yüzleşmek cesaretiniz olsun. Belki de o zaman, gerçekten de "**yeni**" olur bu yıl.

İlk sayfanın uğruna, yeni bir yaşın heyecanına, yeni bir yılın değişime gücüne kapıldım, hayatın kendisine inanmak iyidir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Görsel: Akşam gazetesi, 20 Eylül 1929, Gecce Arşivi

Zeki Kayahan Coşkun

herkesin çipi kendine

Ben aşı karşıtı değilim... Gelsin, en çiplisinden yaptıracağım. Yoruldum. Önüme gelene ben de artık hain, düşman, sen kim köpeksin, zenoncu, fedoncu demek istiyorum.

Gıdaların genetiği değiştirilirken, sarımsak tablet hâline gelmişken, domatesin tadı değişmişken, tavuklara çokça yumurtlasınlar diye sürekli güne yeni başlıyorlarmış gibi içki düzeneği kurulu ilaçlar dayatılırken, daha fazla süt almak için hormonlar verilip memeleri vakumlu pompalara bağlanan, dar alanlara hapsedilmiş inekler âdeta bir süt makinesine dönüştürülmüşken...

Ne sunulsunla yiye, içen, itiraz etmeyen bir kısım insan evladı panik hâlinde!

Sebept?

Korona aşısıyla bize çip takacaklarmış.

Mümkün mü?

Neden olmasın?

Çip takılmanın daha uygun, daha yaygın yolları var gerçi...

Zehirli olmayı sadece cadı yedirmiyor, güzeller güzeli prensese.

Prenses de biraz saf tabii...

Ambarlağı bir gıdanın, iki yıllık raf ömrünün sebebi, çip olabilir mi? Nasıl bozulmadan duruyor?

Şuna eminim; bize çip takmak isterlerse takalar, belki de takılır.

Annesi, babası ortalama 1.75 boyarlardan olan, komşusunun 14 yaşındaki oğlunun boyu neredeyse iki metreye ulaştı. Yana doğru ise bir metre... Kesin çip var bu çocukta bence. Diğer ergen arkadaşlar da aşağı yukarı böyle. Ellerinde abur cuburla büyüdüler. Sadece sesleri kalınlaşmadı, kendileri de kalın.

Çip takılanlar nasıl yönetiyorsa, 5-10 gün arayla aşınsorö karşılaşıp ergen kardeşimi, biraz daha ilerleşmiş görüyorum her seferinde. Bastıkça basıyorlar demek "büyüt" tuşuna.

Dünyanın gözü önünde, haberlerde canlı, kanlı savaşlar gösteriliyor. Yemekten şişmiş bir sömürgeci ülke; daha fazlası benim olmak, hep benim olmalı deyip bir hırsız gibi dalyor Afrika ülkelerine misal... Petrolü, altını, elması, ne varsa alıyor. Üstelik "iş imkânı" deyip bok gibi koşullarda, Afrika insanlarına bu işin hamallığını da yaptırıyor.

Demokrasi getirdim diyor, altını götürüyor. Özgürlük getirdim diyor, elması, petrolü götürüyor. Özgürlüğü yok edecek kişileri o ülkede görevle getiren, sonra özgürlük getiriyorun diyen de aynı amcılar...

Dünyaca seyretilmiş bu durum; yoksulluğa, sömürüye, hırsızlığa, hep aynı nakarata itiraz etmeyenlere çip takılması olabilir mi? Üstelik bu çip takılanlar "savaşta, sömürüye hayır" deyip, "Afrika halkı için sokaka çikin azınlığa vatan haini, din düşmanı, terörist, zenoncu de" butonuna basıp toplu bir uyanışı da engelleyebilir. "Zeytin ağaçlarımızı sökülmesin, onlardan bize yağ elde ediyoruz, geçimimizi sağlıyoruz," dedikleri içki yerlerde sürüklenen köylülerin yanında yer almayan ama görümleri görüp "vah vah" demeden duramayanların çipi de fena değildir...

İstanbul'un şahane, son yeşil ilçelerindendir Şile. Kum, maden, taş ocaklarının sayısı her geçen gün artıyor. Nasıl oluyorlar ağaçları görmezden. Tabii çipiniz müsade ederse...

Bizim komşusunun oğlunun 5-10 gün bir kalınlaşması gibi her gittiğinde biraz daha yolummuş görüyorum Şile köylerini. Ne köylülerden itiraz var ne oraya balık yemeye, hafta sonları dinlenmeye, yüzmeye gidenlerden. Kesin çipindendir diyorum. Köylüler yol kenarlarında oturma, oturma, oturma...

hemen arkalarında maden ocaklarının kamyonları bekliyor atık toprakları götürmek için.

Dayanamadım, birkaç kez anlatmak istedim köylülere, maden ocaklarının çalışma sahasına girip "bu topraklar hepimizin, geleceğimiz" benzeri boş laflar ettim, tahribatı gösteren fotoğraflar çekerken az daha dayak yiyordum.

Sanırım uzaktan çiplerine müdahale ettiller ve "düşman, hain olarak algıla" seçeneği aktifleştirdi...

Polisi aradım çıkayet için... Jandarmayı aradım dediler. Jandarma, belediyeyi aradın dedi. Belediye, bizi değil bakanlığı... Bakanlığı aradım, bakan olmadı...

Merak ediyordum; o maden ocağının sahibi ya da herhangi bir çalışanı da "Korona aşısıyla bize çip takacaklar" diye endişeli mi?

Ben aşı karşıtı değilim...

Gelsin, en çiplisinden yaptıracağım. Yoruldum. Önüme gelene ben de artık hain, düşman, sen kim köpeksin, zenoncu, fedoncu demek istiyordum.

Benim bu çipsizliğim ilkokul yıllarımda ilk işaretini vermişti oysa... Okul kapısının önünde şeker satan seyyar satıcının, şekerlerinin mikroplu olduğunu suyun içinde şekeri bekletip görünce, herkesi bilgilendirmek istemiştin.

Andımız okunmadı hemen önceki sessizlikte "ben bir deney yaptım" diye bağırıyor sıradayken. Herkes bana döndü; öğrenciler, müdür, öğretmenler...

Beni kürsüye çağırdılar. Andımız biraz ertelendi.

Çantamdan su dolu, içinde şekerin eridiği, acayip bir renk almış kavanozu çıkardım. Anlatımdı. "Tamam, aferin, geç yerine," dediler.

Günlerce seyyar satıcıyı gözlemledim, hâlâ okulun önündeymi, hâlâ arkadaşlaştım şeker alıyordu. Belle ki seyyar satıcıların şekerleri de çipliydi...

Belki de çipin iyi sonuçları olacak. Ne getireceğini nereden biliyoruz? Gezegeneğimiz kötülüklerden, tek bir merkezden toplu kontrole arındırılacak. Misal, bir kadın taciz edileceksen tam, çip devreye girecek ve tacizci adam o an "yerde 800 metre sürün" komutıyla, sürünmeye başlayacak.

Veyahut, "üniversiteler fuhuş evleridir, erasmus yapan öğrenciler seks yapmaya gidiyorlar" diyecekken biri televizyonda canlı yayında, çip bunu hissedecek ve diyecek olana, kısa bir telaşgönderip dudaklarını açmasını engelleyecek. Böylece kutuplaşma, çirkin ithamlar da engellenmiş olacak.

Bir doktoru, kendisine istediği ilacı yazmadığı için dövcek olan hasta, çip olaya dâhil olmasaydı 46 dakika olduğu yerde donup kalacak ve "donduk kaldı hizmetleri" gelip bu kişiyi "çözünme ve kendine gelme merkezi"ne götürecekti.

Birini değişik, aykırı düşündüğü için "hain, terörist" ilan edecekken önceki, çip durumu saatler öncesinden algılayacak ve "sorun yok, sadece farklı düşünüyorsunuz, anlaşmak zorunda değilsiniz" kılcal titremeşirleriyle nefret dilini yok edecek.

Örnekleri çoğaltmak mümkün...

Suçtu önceden ölemeyi, ayrılmayı engellemeyi, asgari düzeyde geçinebilmeyi, bari aşıldıktan ölemeyi ve herkes açlığını önünden geçip eğerden alarm vermediği de sağlanamaz mı yani bu çip?

Her şeyi kontrol edilebilir...

Yoksulluğa, sömürüye, hırsızlığa, hep aynı nakarata itiraz etmeyenlere çip takılması olabilir mi?

hissetmemenin hissi

Hep olduğum ve olacağıma inandığım kişiden bir beklentim yok. Az değilim. Aksine çokum! Öyle çok ki taşır kendimden dökülmüş gibiyim. Hasta değilim. Ama kalan ömrümü iyileştirmenin bir yolunu bilmiyorum.

Nasıl bir his biliyor musun? Kara sıkı depresyonu gibi değil. Baharın ortasında mevsimin hiçbir anlamı yokmuş gibi yaşamaya devam etmek benimki. Gelecekte umudumu kesmedim. Ama gelmesini beklediğim şeylerin beni hiçbir yeni yolculuğa çıkarmayacağından eminim. Mutsuz sayılmam. Gelecek hiçbir mutluluğun beni ayağa kaldırmayacağına inancım tam. İçim kapkaranlık değil. Ölmek de istemiyorum. Ama yarın öbür gün ölecek olsam itirazsız teslim olurum. Kendimi işsiz odalara kapatmış değilim. Gün ışığının altında etrafımı göremeyecek perdeler gözüme inmiş zaten. Yemeden içmeden de kesilmedim. Tadım tuzum yok sadece, ezbere doyuruyorum karnımı. Öylesine uyanıyorum. Öylesine günü geçiriyorum. Öylesine yatağa giriyorum gece olunca. Uygunun yarı ölüm, yarı hayat hâlini uyanık saatlerime çok benzetiyorum. Varım ama aslımı kaybetmişim sanki. Kendi hayatımın üstüne düşmüş gölge gibiyim.

Ben eskiden nasıl yaşadım hatırlayamıyorum. Neye gülerdim o kadar çok? Ne için ağlıyordum içim dışıma çıkana kadar? Yok, hatırlamıyorum. Ezberini iyi yapmış kötü oyuncular gibi yaşama ve yaş alma rolümü tamamlıyorum. "Yok" değilim. Varlığımı yokluğum bir. Hiç değilim. Hep olduğum ve olacağıma inandığım kişiden bir beklentim yok. Az değilim. Aksine çokum! Öyle çok ki taşır kendimden dökülmüş gibiyim. Hasta değilim. Ama kalan ömrümü iyileştirmenin bir yolunu bilmiyorum.

Nasıl bir his biliyor musun? "Olan olmuş" demek gibi benimki. Yaşanmamış saymadığın ve zamanla telafisi olacağına inanmadığın hatalar gibi. Canını çok yakmış, unuttun sandığın ama hissinin bir ömür taşıdığın acılar gibi. Özünü bildiğin ve sendeki özü bildiğine emin olduğun birinin hayatını altüst etmesi ve senin artık ona kızmaktan vazgeçmen gibi. Ya da ne bileyim! Yıllar önce kaybettiğin ama artık yüzünü hatırlamadığın birini çok özlemek ama şimdi kavuşsanız bile senin eskiden olmadığını bilmen gibi. Söyle düşün: Çok kırılgınsın ama hissetmiyorsun. Çok yorgunsun ama derd etmiyorsun. Çok yalnızsın ama fark etmiyorsun. Çok kızgınsın ama bu saatlerden sonra fark etmez diyorsun. İddare ediyorsun. Kırılmış ve bantlanmış dolaptakıbardak gibi. Silinmeye çalışılmış, sonra vazgeçilip bırakılmış koltuktakileke gibi. Bir kutuda sıkışmış, sonra dışarıya atılmış, şimdi de defter gibi. Olan olmuş yani! Kendine geri dönmeyen bir yanterhi

yok. Kendini bulmanın bir yolu yok. Dönülecek bir-evim yok. Gidilecek bir yolum yok. Tedavisiz ve telafisiz. Hayat hikâyem gibi! Bu hikâyeyi neresinden tutacağımı çok bilmiyorum. Anılarımı kırmadan ve kırılmadan taşıyamasam da dökülenlerin acısını baş hissetmiyorum. Sadece yaşıyorum. Öylesine yaşıyorum. Hayatımın başlangıcını hayal meyal hatırlasam da sonunu ezbere biliyorum. Bekliyorum.

Nasıl bir his biliyor musun? Bir akşam yazlıkta, annem ve babam yine uzun uzun kavga ettiler. Sonra babam balkona çıktı. Annem koltuktan onu izlerkenondan umudunu kesti. Gözlerinde gördüm, o anda kesti. Tekrar kavga etmedi babamla. Çekip gitmedi de. Öyle bir his işte. Mesela ilkokulda, kesik kesik aklıma düşen bir anda öğretmenimi hatırlıyorum. İlk günlerde gözümün içine bakardı ve hiç cevaplayamadığım sorular sorardı. Sonra benden vazgeçmeye başladı. Bir gün yerimi değiştirdi ve arka sıraya geçmemi istedi. Sonra bir daha gözüme bakmadı. Her gün beraberdik ama hiç birlikte değildik. Öyle bir his işte.

Bak, bir gün odamın penceresine bir muhabbet kuşu kondu. Ablam bir kafes aldı, içine koydu. Çıkmak istedi, kaçır diye izin vermedik. Sonra çok uzun yıllar yaşadık kafesinde. Çok ölmüdü, çok hareket etmedi. Ama yaşadı. Öyle bir his işte. Şeye de benziyor bu: Hayatımda biri vardı. Hayat iyi bir yeri onunla birlikte. Sonra beraber iyi olmamaya başladık. **Tekrar iyi olmak için bir şey de yapmadık. Uzun süre bitirmedik de. Birbirimize iyiymiş gibi yaptık. Öyle bir his işte.** Bütün bu anıları ellerimde tutuyorum. Ama avuçlarım uyumuş sanki. Hissetmiyorum.

Bak, nasıl bir his biliyor musun? Hissetmemek gibi bir his benimki. Zamanla hafiflemiyor. Zamanla ağırlaşıyor da. Zaman sadece akıyor yanımdan. Bir yıl daha bitti bugün. Ben onu yaşamadım. Ne kutlanacak bir günüm oldu ne de başını bekleyeceğim bir anım. Yeni bir yıl başlıyor. Bir şey dilemeyeceğim. Takvimlerden umut dilenmeyeceğim. Bu yıl da kendimden ve dünyadan bir beklentim yok. Ne fark edecek ki? Şimdi ne tutunacağım bir anlam var ne de sorgulayacağım bir anlamsızlık. Kendimi öldürcek kadar değerli hissetmiyorum. Kendimi yaşamaya değerli hissetmiyorum. Kendimi iyi hissetmiyorum. Kendimi hissetmiyorum.

**Hissetmemek
gibi bir his benimki.
Zamanla hafiflemiyor.
Zamanla ağırlaşıyor
da. Zaman sadece
akıyor yanımdan.**

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://ranteoy.org>

Sunay Akın

bir köşesinde “cemil” yazan resim...

Operatör Cemil Bey bir yandan hayat üstüne hayat kurtarıırken, Haydarpaşa'daki tıp fakültesinin kuruluşuna öncülük eder. Her şey yolunda giderken, Cemil Bey'in hayatı Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın sadrazam koltuğuna oturmasıyla değişecektir...

Salacak kıyısından tarihi yarımadaya baktığımızda kubbeleri, minareleri ve kuleleriyle bir cerrahinameliyat öncesi önünde dizili aletler gibi görünür İstanbul. Kız Kulesi bir favaloro, Ayasofya ve Sultanahmet camileri toprağa saplı portegiz. Galata ve Beyazıt kuleleri birer bisturi, minareler pens... Ve aralarında, yara üstünde sargı bezleri gibi gidip gelen beyaz, bembeyaz vapurlar.

Yusuf Ziya Paşa bir aşküstü elinde kutularla girer, Salacak set üstündeki kırmızı renkli yalının bahçe kapısından girer. Paşabahçe'deki atölyesinde ürettiği mumlarıdır evine getirdikleri. O gece, hava karancına pencerelerin önüne dizildiği yüzlerce mumu yakacak, doğru eriyip erimediklerini kontrol edecekler.

Güneş, Süleymaniye'nin arkasında ameliyat masasında tenine neşter değen bir hastadan akan kan renginde ufka yayılarak usul usul batarken, Yusuf Ziya Bey mumları yakmaya başlar. **İstanbul'da elektriğin olmadığı 1870'li yıllarda, içinde yüzlerce mumun yandığı Salacak'taki kırmızı yalı, gölge oyunundaki Karagöz'ün evi gibi ışıldar.** Ne var ki Yusuf Ziya Paşa'nın yüzüne kara, kapkara bir bulut çöker, mumlar erirken fitilleri aynı düzeye yannamakta, birer çal gibi dik durup bükülmektedir. Yanan yüzlerce mumun ortasında bir mumya gibi karanlığa gömülen Yusuf Ziya Paşa'nın yanında bu durumdan memnun olan biri vardır: Öğlü Cemil...

Ramazan ayında minareler arasına asılı kandillerdeki mahya ışıklarını evin içinde gördüğü için Cemil adlı çocuğun yüzü gülmektedir. Oysa kalbindeki ışık çok erkenyaştı sönecek, bir verem salgınında nesnesini kaybedecektir. O an kararını vermiştir Cemil; doktor olacak, vereme çare bulacak, salgın hastalıkların pençesinden hayat kurtaracaktır!

Çengelköy'deki Askeri Tıbbiye İdadisini birincilikle bitiren Cemil, hayallerini gerçekleştirmek için Gülhane'deki Tıbbiye-i Askeriye yazılacakken, sınıf zabiti Hüseyin Efendi kötü haberi verir: Resim dersinden sıfır almıştır! Cemil iki gözü iki çeşme ağlar, Hüseyin Efendi hemen Beyazıt'taki Sahafalar Çarşısı'na gitmesini ve oradan alacağı bir resmin altına imzasını atarak getirmesini söyler. Cebine okul müdüründen aldığı kâğıtla yolunu tutar Sahafalar Çarşısı'nın Cemil. Satın aldığı bir sulu boya resmin altına adını yazarak Hüseyin Efendiye teslim eder. Vcdanı rahattır Hüseyin Efendi'nin; öğrencisi ne de olsa ressam değil, doktor olmak istemektedir. On beş yaşındaki çocuk şehadetnamesini alarak, 1881 yılında Tıbbiye-i Askeriye'ye kaydını yaptırır.

O yıllarda tıp fakültesinin başında Marko Paşa vardır. Sultan Abdülaziz döneminin ünlü doktorlarından Marko Paşa, kimseyi başından savmamakla, herkesin derdini büyük bir sabırla sonuna kadar dinlemekle ünlenir. Karşısdaki sözünü bitiren "Anladım, anladım ama ne?" demesiyle de derdini anlatan adam çaresizlik içinde tekrar etmeye başlamış sözlerini. Her seferinde aynı yanıtı verirmiş Marko Paşa, "Anladım, anladım ama ne?" Böylelikle Marko Paşa'nın adı doktorluğundan daha çok hiçbir şeye çözüm bulamamasıyla anılmaya başlanır. İstanbulluların dilinde yıllarca dolayan "gıt derdini Marko Paşa'ya anla!" deymi böyle doğdu. Öyle ki yıllar sonra, 1946'da, Aziz Nesin, Rifat Ilgaz ve Sabahattin Ali çıkaracakları mizah gazetesine **Marko Poşo** adını koyacaklar.

Marko Paşa, Cemil'i karşısdasaker elbisesiyle görünce şaşırır. Gülhane'nin tarihinde o döneme kadar on beş yaşında bir öğrenci olmamıştır. Derslerinden en yüksek puanı alan öğrencilerin hocaları sınıf muaviniyi yaptığı okulda Cemil, teşrih hocası Mazhar ve fizyoloji hocası Şakir Paşaların yanında bu görevi üstlenir. Hocalarının yönlendirmesiyle de cerrahlıkta karar kılar. **Hastaların hamamdaki göbük taşında ameliyat edildiği ve bir adet mikroskopun olduğu tıp fakültesini bitirince, modern cerrahlığı öğrenmek üzere Paris'in yolunu tutar.**

Dönemin ünlü cerrahı Dr. Jules-Émile Péan'ın dikkatini çeken Cemil, hocasının yapacağı ameliyata bir arkadaşıyla birlikte davet edilir. Çıkışta Péan'ın yardımcısı 100 frank uzatır kendisine. Para almak için değil, öğrenmek için geldiğini söyleyen Cemil parayı geri çevirir. Yanına koşarak gelen arkadaşları elindeki parayı göstererek, "Sana da verdiler mi?" diye sorar. Parayı reddettiğini öğrendiği Cemil'e alay eden o öğrenciye bir daha ameliyatta görev verilmez. Cemil ise Péan'ın yaptığı her ameliyata çağılır ve cerrahlığın tüm sırlarını öğrenerek ülkesine geri döner.

Haydarpaşa Hastanesinde görev yapan Dr. Cemil Bey, cerrah sözcüğünü "operatör"le değiştirir. Hastalara enfeksiyon bulaşmasını önlemek için antiseptik uygulamasını başlatan Operatör Cemil Bey, yapmış olduğu başarılı ameliyatlara kısa sürede dikkatleri üstüne çeker. Sağlık alanında bir çok yeniliği ilk kez dile getiren genç doktor, halası Zeynep Hanım ile eşi Kamil Bey'in Üsküdar'da yaptırdığı hastaneye de el atarak, binaya kalorifer sistemi kurdurur. Böylelikle İstanbul, ilk kez kaloriferli bir yapıyla tanışmış olur. Asansörün kullanıldığı ilk resmî bina da Operatör Cemil Bey sayesinde yine Zeynep Kamil Hastanesi olacaktır. Padişah İkinci Abdülhamit'i sadece çocuk hastalıklarıyla ilgilenecek bir hastanenin kuruluşu için ikna eden de Şişli Etfal Hastanesinin temeli abılır.

Operatör Cemil Bey bir yandan hayat üstüne hayat kurtarıken, Haydarpaşa'daki tıp fakültesinin kuruluşuna, çığ doktoru ve eczacı yetiştiren okulların açılmasına öncülük eder. Öğrenci olduğu dönemde bir adet mikroskop bulunan tıp fakültesine, yurt dışından 200 tane mikroskop getirir. Her şey yolunda giderken, Cemil Bey'in hayatı Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın sadrazam koltuğuna oturmasıyla değişecektir.

Sadrazam Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın belediye başkanlığı teklifi karşısında da detta küçük dilini yutar Operatör Cemil Bey'i liraz edecek gibi olurken, Gazi Ahmet Muhtar Paşa baklayı çıkarır ağzından: Göztepe, Fenerbahçe tarafında geziyordum. Senin Çiftçevazlar'daki köşkünü o zamana kadar görmemişim. Binanın mimari tarzı, bahçenin tanzim şekli o kadar dikkatimi celbetti ki bu Avrupa'daki köşk kimin diye meraklandım. Senin olduğunu söylediler. O zaman düşündüm ki evinin önünde o kadar küçük bir Avrupa yaratan

Fausta Zonaro, Kız Kulesi, 1902

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Mahir Ünsal Eriş

ihitiyarlık bahsi

İnsan, kabaca yirmili yaşlarının ortalarından sonra tam anlamıyla yetişkin olur ve bu durum ellili yaşlarına geç zamanlarına kadar sürer.

İnsan bir yaşlanma makinesidir. Doğduğu andan itibaren mutlak bir ölüme yazgılıdır. Ve hayvanlardan farklı olarak bunu hep bilecek ama her nasılsa yadsımayı başararak yaşar. Çocukluğa muğlak bir umacı hikâyesi gibi çok uzaklara görünür bu akbet ihtiyarlıkta mutlak bir bekleyişe dönüşür. Çünkü bir kaza ya da kasta kurban gidilmediyse ölüm içeriden gelir. **İnsanı öldüren şey, dünyevi arzuları uğruna hoyratça kullanmaktan çekinmediği bedeninin içinde saklanır.** Heyecanlar, fırtınalı aşklar, gelp geçici korkular

yaşarken kahrımızı çeken kalbimiz artık bu aşamada, tıpkı bir arabanın gibi, aksamın işlemesine yarayan ancak artık pek de yarar gösteremediği için bizi ölüme tehdit eden, sadece bir organdır. Beyin kanaması geçirildiğinde bahse konu beyin, hâlihazırda kafatasızın içinde durmaktadır. Tansiyon, diyabet, o adı batası melun hastalık prostat, vücudumuza ölüm anında yerleştirilen bombalar değildir. Her oradadır. Bunu ulla bombaya benzetsekse, ne zamana kurulduğuna bilemediğimiz saatli bombaları hatırlamak daha yerinde olacaktır. İşte bu saatli bombalarda işaretlenmiş olay anını bekleyerek, her an patlayacaklarını düşünerek yaşamak çağına ihtiyarlık denir. Teknik olarak ihtiyarlık çocuk sahibi olmakla başlar. Çünkü insanın (aslında tüm hayvanların) temel görevi, benzerleri arasında birinci gelecek adım attığı dünyada bayrağı kendi zürriyetinin birincilerine devrederek sahnedən çekilmektir. İnsan doğar, gelir, hayatta kalır ve ürür. Üreme tamamlandıktan sonra bozulma, gerileme, çürüme başlar. Çünkü görev bitmiştir. Ancak davranışsal olarak yaşlılığın, insanın konfor alanına sıkışmaya başlamasıyla ortaya çıktığı kabul ediliyor. Konfor alanı değişimiz şeyse sınırları yalnızca kişiye has belirlenebilen bir alandır. Otuz beş yaşına kadar kaya tırmanışları yapmış, uğultulu zirvelerde kar içinde kamp atmış olabilirsiniz. Ama "bu soğukta şimdi kim gidecek Kaçkar'a" dediğiniz anda yaşlılık başlar. Bu kadar heyecanlı, bu denli adrenalin yüklü bir hayatınızın olmasına da gerek yok. Her sene yazlığa gidirsiniz, o da sene yazlıktaki konu komşu gürültüsünü çekemeyeceğinizi düşünüp ayak sürümüşünüzdür; işte o yaşlılıktır. Davranışsal yaşlılık genellikle fiziksel yaşlılıkla uyum içinde görünse de hiçbir zaman tam bir eş zamanlılık vadedmez. Çünkü yaş ilerledikçe beden ve akıl arasındaşıddetli artan bir çatışma patlak verir. Şöyle bir düşünüş geriye baktığımızda, o yaşındaki hâlinizin hâlen şu anki bedeninizin ana kumanda masasında oturan kişi olduğuna fark edersiniz. Oysa beden bunu kabul etmez. Çünkü onun kolesterol ilaçları alması gerekmektedir. **İçerideki insan hep aynadır, dışarıdaki eskir. Daha bilgili, daha görümlü, daha becerikli olabilirsiniz ama ruh ya da benlik her zaman aynı sesle konuşur.** Canınız ağaçlara çıkmak, salıncakta sallanmak, yerlere yatıp msket oynamak, iş atlamak isteyebilir ama bedeniniz buna müsaadesi çok sınırlıdır. Hem sosyal baskıdan dolayı bunları yapmazsınız hem de vücudunuz, üç dört sefer iş atladığından zaten artı saatlere iş atlayan vücut olmadığınızı siz de hissedersiniz. Nedenle yaşlılık, beden, hantallaşarak ruha külfet olmasının mevsimidir. Gençlikte beden diridir ama akıl şu anki hâlinize kıyaslanamaz bile. Oysa

ihitiyarlıktaki aklın gençliği, bedeninin en büyük düşmanıdır.

İnsan, kabaca yirmili yaşlarının ortalarından sonra tam anlamıyla yetişkin olur ve bu durum ellili yaşlarına geç zamanlarına kadar sürer. Ondan sonra toplum önce belli belirsiz, sonra açık ve sakınmazsınız bir şekilde sizi dışına doğru itmeye başlar. Elli yaşından sonra gidebileceğiniz iş görüşmeleri yirmi yaşındaki hâlinize kıyasla çok sınırlıdır. Bunun sebebi yaşıncı değildirdir elbette. Yaş, çok uydurma bir kavramdır ve görecelidir.

15 ve 18 yaşlarındaki iki kişinin arasındaki yaş farkı 30 ve 33 yaşındaki iki kişinin arasındaki farktan katbekat büyüktür. Yaş ilerledikçe fark görünmez olur çünkü. Yaşılandığınızda toplumun sizi dışlamasının sebebi artık beden ve akıl olarak tam randımanlı verim sağlayamayacağınızın inanmasıdır. Eski arabaların trafikten çekilmesi gibi, sizin toplumun dinamik alanlarından çekilmeniz trafiği hızlandıracaktır. O yüzden insanlar, hantallaşan vücutları, hastaklıklar ve giderek ağırlaşan akıl ve asabıyla ihtiyarların ayak altında dolaşmaması için bir sürü kurum ve kavram icat etmiştir. Emeklilik, huzurevi, kідem tazminatı, emekli dernekleri, bankalar, kahvehaneler, kahvehane gazeteleri ve daha bir sürü şey. Yaşınız, örneğin, altmışı geçtiyse can başınıza bile bulunamazsınız. Çünkü toplum sizi "işlevsiz" görür. Kanınızla bile ihtiyacı kalmamıştır artık. Kirli, eski ve artık yenilenmeyen kanınız. Bu nedenle toplumların büyük bir çoğunluğunda ihtiyarlarla en azından saygı gösterilir. "Tamam, artık işimize yaramıyor olabilirsiniz ama bize ve dünyaya nice şeyler kattınız, o yüzden bizim için hâlâ mutebersiniz" demektir bu. İhtiyarların evde şekerlerini hazırlayıp bayram gününü kapılara bakarak beklediği reklamlar neden çekilir, huzurevleri neden sürekli ziyarete teşvik edilir hiç düşündünüz mü? Çünkü onlardan வாழ்வு toplum, ihtiyarların unutmamıştır bile çoktan. Arada bir, birinin çıkıp vicdanlara seslenen çağnılar yapmaya oynaması bundandır.

Bu anlattıklarımın benim değil, toplumun görüşü olduğunu belirtmem gerek yoktu sanırım. Öte yandan, insanın yaşlanınca hürdaya çıktığına inanmak için de biraz saf olmak lazım. Tarih kırk yaşından sonra başlanırlarıyla tanınan insanların hayat hikâyeleriyelir. Örneğin Stan Lee! Örneğin Adam başta olmak üzere altmışı yıllardan beri sayısız çizgi roman kahramanı yaratan Lee, sektöre 17 yaşında adım attığı hâlide ilk kitabını yayımladığında 39 yaşındaydı ve hiç yazmadığını. Kıvrık kafalı, sevgi dolu ressamımız Bob Ross, Amerikan Hava Kuvvetlerindeki görevinden ayrılmış resme karar verdiğinde 41 yaşındaydı. Morgan Freeman ilk başarılı işi yayımlandığında 51 yaşındaydı ve hâlâ da orada. Yukarıda da söyledim, yaş, uydurma ve izafidir. 71 yaşında Everest'e tırmanan Japon dağcı Katsusuke Yanagisawa'nın, 18 yaşında iki büküm oturmuş telefonuyla oynayan birinden daha genç olduğu şüphe götürmez.

Bu anlattıklarımın benim değil, toplumun görüşü olduğunu belirtmem gerek yoktu sanırım. Öte yandan, insanın yaşlanınca hürdaya çıktığına inanmak için de biraz saf olmak lazım. Tarih kırk yaşından sonra başlanırlarıyla tanınan insanların hayat hikâyeleriyelir. Örneğin Stan Lee! Örneğin Adam başta olmak üzere altmışı yıllardan beri sayısız çizgi roman kahramanı yaratan Lee, sektöre 17 yaşında adım attığı hâlide ilk kitabını yayımladığında 39 yaşındaydı ve hiç yazmadığını. Kıvrık kafalı, sevgi dolu ressamımız Bob Ross, Amerikan Hava Kuvvetlerindeki görevinden ayrılmış resme karar verdiğinde 41 yaşındaydı. Morgan Freeman ilk başarılı işi yayımlandığında 51 yaşındaydı ve hâlâ da orada. Yukarıda da söyledim, yaş, uydurma ve izafidir. 71 yaşında Everest'e tırmanan Japon dağcı Katsusuke Yanagisawa'nın, 18 yaşında iki büküm oturmuş telefonuyla oynayan birinden daha genç olduğu şüphe götürmez.

İşin yazının bir yıl daha yaşlanma olmanın yakından uzaktan ilgisiz olur.

İsmail Saymaz

dilaver suyu

Sanki koronavirüs dünyaya anasından yayılmış gibi, akşamcılara yasak üstüne yasak kondu. Gözlerimiz Dilaver Bey'i arıyor.

Rakı dediğin meret, genizden önce el yakıyor. Tekirdağ'ı efkarlanarak yuvarladığımız günler, bir ayağı çukurda akşamcıların gerdeğe girdiği gece kadar uzak bir hatıra şimdi. Heyecanlı fakat imkânsız. Süpermarkette alkolli ürün rafının önünden geçenler Kapalıçarşı'da kuyumcu gezir gibiuy. Damada altın takacağına 70'lik rakının altın serisini tak.

Altın düştüğü, borsanın şaşıtı oluyor. Rakının değer kaybettiği bir gün olsun görülmüş değil.

Dolarla yarışıyor mübarek!

Sebebi belli. Devlet, ayık kafayla müteahhidedikaptırdığı parayı akşamcının yevmiesinden kesiyor. Aha, suraya yazıyorum: Akşamcıların ve ayyaşların ödediği vergiyi Katar Emiri ödemişitir!

Rakının fiyatı 10 yılda yüzde 443 arttı. ÖTV'nin 51 TL'den 279 TL'ye çıkması yetmezmiş gibi...

Sanki koronavirüs dünyaya anasından yayılmış gibi, akşamcılara yasak üstüne yasak kondu: Restoranlarkapalı, saat 22'den sonra içki satışı yasak, TEKEL büfeleri gözetleniyor. Bir tek büfe önlerinde bekleyen zehir hafiyeler eksik.

Gözlerimiz Dilaver Bey'i arıyor. O da ki kim?

altındaydı. Dolayısıyla kanun İstanbul'daancak 7 Ekim 1923'te uygulanabildi. Polis Müdürü Asım, o gün 1998'i meyhane ve birahane, 2143'ü açık veya kapalı içki satan yer olmaksızine 4141 mekânı mühürlledi.

Asım Bey'in aldığı önlemlere karşın küçük fındında içki satışı sürdü. Piyasada rakı ve kanyak rahatlıkla bulunabilirken, şampanya ve bira çok zor temin ediliyordu.

Şıraya afyon katlıyordu. İçki almayanlar esrar ve eter kullanıyordu. Zamanla Beyoğlu gazinolarında açığtan içki içilmeye başlandı.

Kanun 1924'te değiştirildi ve içki satışı serbest bırakıldı. İki yıl sonra tümüyle kaldırıldı. Meyhanelere özgürlük geldi.

Hürriyet, mühim şey. Fakat sen paradan haber ver. Var mı rakı içecek kadar meteliğin?

MAVİ İSPİRTÖ

Dünya, İkinci Dünya Savaşı'na tutuşmuşken Türkiye, ekmeği bile karneye bağlayarak ayakta durmaya çabalarken, pahalılıktan ötürü halk arasında mavi ispirot içmek yaygınlaş. Akşamcılar yakma amaçlı satılan ispirotları süzüp içiyor.

Devlet, vergi elde edebilmek için 1942'de içkileri ucuatlatı.

Ancak Yeşilay'ın direnişinden ötürü rakıyı indiremedi. Sonradan İstanbul Belediye Başkanı ve Valisi de olan Yeşilay Başkanı Fahrettin Kerim Gökay, o gece içki tükettildiği için yılbaşına bile karşıydı: "Yılbaşında ana rahimine düşen çocukların çoğunun, yani yüzde 90'ının soysuz, dejenere ve akıl hastalığına müsait olarak doğduğu, İsviçre'de yapılan araştırmalar sonucundaanlaşılmıştır," diyecek kadar nefret ediyordu.

Türkiye'nin ilk akıl hastalıkları hastanesini kuran Mazhar Osman bile rakıda indirimle itiraz etti. Cumhuriyet gazetesinde, "Bunlar rakı fiyatları bugüne nispetle çok ucuzken de boyalı ispirot içiyordu," diye yazdı.

Devlet, 15 Ocak 1947'de rakıyı ucuatlatı. Rakı satışı patladı.

KOLONYADAN METİL ALKOLE

1921 Türkiye'sinin üzerinden 100 yıl geçti. İkinci Dünya Savaşı biteli tam 76 yıl oldu.

Bugün, Türkiye'de ilan edilmiş bir içki yasası yok. Ancakrakıdan alınan olağanüstü vergi ve pandemi gerekçesiyle içkilil mekânlarla ve TEKEL büfelerine uygulanan yasaklar geçmişi aratıyor. Akşamcılar artık içkinisi evlerinde üretiliyor. İspirtorun yerini yüzey temizleyici, kolonyanın yerinde nezdetkân aldı. Metil alkol karıştırılan sahte Dilaver Suyu çeşme olmuş kayıyor.

MEN-İ MÜSKİRAT KANUNU

Osmanlı İmparatorluğu'nun enkazı, Ankara'da Mustafa Kemal öncülüğündeki TBMM Hükümeti tarafından kaldırılırken, bir grup muhafazakâr milletvekilinin bastırması üzerine 28 Şubat 1921'de Men-İ Müskirat Kanunu'yla içki üretimi ve tüketimi yasaklandı. Kanun, Anadolu'da sınırlı bir şekilde uygulanabildi.

Örneğin; 17 Eylül 1921 gecesi sarhoş hâlde Kayseri sokaklarında nara atıp gezen Hacı Topal Mehmet tutuklandı. Viraşerif'e de Mukaddes ve Anife, evde içki ürettikleri gerekçesiyle içeri atıldı. Konya'da Barba'nın evinde 42 şişe rakı ve kanyak bulundu. Ereğli'ye yananşan Tirebolulu Cemalet'in tekenesinde 10 tenekte ve 47 şişe içki ele geçirildi. Nallıhan Askerlik Şubesinde Mudurnulu Hakkı ve Hacı Osman'a içki kullanmaktan 50'er TL para cezası verildi. Kastamonu'da Şükrü ile Mehmet'e sarhoş hâlde silah atıklarını içti 80 değnek vuruldu.

Fayda etti mi? Etmedi. Aksine kanun, ilk yılı dolmadan uygulanamaz hâle geldi. Ankara'daki üzüm bağları rakı tesisine döndü. Üzümler bir kıyma makinesiyle kıyılıp çamaşır leğenlerinde fermante edildi, gaz tenekelerinden imbik yapıp süzülür.

Başkent'te rakının diğer adı Dilaver Suyu kondu. Çünkü Ankara'nın en leziz rakısını, içki yasasını uygulamakla sorumlu Ankara Polis Müdürü Dilaver yapardı. Dilaver, Keskin'de gaz tenekelerinde getirdiği rakıyı milletvekillerine bile satardı. Rivayet o ki müşterileri arasında Mustafa Kemal Paşa da vardı. Dilaver kadar olmasa da Bursa Valisi Fatih'in rakısı da meşhurdur.

İSTANBUL'DA 4141 MEKÂN

Men-İ Müskirat Kanunu kabul edildiğinde, İstanbul daha işgal

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://frantey.org>

DOĞAYA İYİ BAKIN

Tam 10 yıldır doğanın korunmasına katkıda bulunan Maximum TEMA Kartlılara teşekkür ederiz. Siz de Maximum Mobil'den, maximum.com.tr'den veya TEMA boşluk T.C. Kimlik Numaranızı 4402'ye SMS göndererek Maximum TEMA Kart'a başvurun, her alışverişiniz doğaya yararlı projeler olarak geri dönsün.

herkes virüsten kurtulmak için aşıya koşacak. O zaman da Gates amacına ulaşarak insanlığın kontrolünü ele alacak. Akli başında bir insan biraz araştırma yapınca ikincisinin deli saçması bir safsata olduğunu söyleyecektir ama gelin görün ki YouGov Araştırma Şirketinin anketine göre Amerikan halkının yüzde 28'i bu ikinci safsataya inanıyor. Bu durumun nedeni teknolojinin aynı zamanda bir komplo teorileri pazarı yaratmış olması.

HAKİKAT SONRASI ÇAĞIN OLMAZSA OLMAZI

İçinde yaşadığımız "post-truth" çağında hakikatin artık pek bir hükmü kalmadı. Sahte haberler ve o haberlerin ete kemige bürünmüş duygusal arka planı olan komplo teorileri, insanlara gerçeği değil duymak istedikleri masalı anlatıyor. Sansasyonel olanın daha çok tıkladığı yeni medya algoritmaları, komplo teorilerine prim veriyor. Hakikat bir nevi cezalandırılıyor. Hayvandan insana geçen ilk virüs değil COVID-19, Çin'den çıkıp dünyaya yayılan ilk virüs de değil. O nedenle bu açıklama pek çok kişiye sıkıcı geliyor. Ama Gates'in insanlara çip takmak için bir virüsü yayması herkesin ilgisini çekebilecek bir hikâye. O nedenle tüm sosyal medya platformları bu hızlı yayılan safsatayı gözümüzün içine sokmak için yarışıyor. Tıpkı skilika hatalı bir şekilde Mark Twain'in sözü olduğu söylenen ve kendi kendini ispatlayan "Hakikat, ayakta kalmasını bağlarken, safsata, dünyayı birkaç keredolaşmış oluyor" sözü gibi.

YENİ BİR SANSÜR MEKANİZMASI OLARAK KOMPLO TEORİSİ

Eskiden bir gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek için sansür uygulanırdı. Bu şekilde bilgi, dolayına girmeden toplulardan gizlenebiliyordu. Ancak iletişimin hızla merkezi kontrolden çıktığı hakikat sonrası çağda artık otoritelerin sansür uygulayarak bilgi akışını kontrol etmesi çok zorlaştı. Bu çağda sansür, bir gerçeği yasaklayarak değil, o gerçeği pek çok yalan içinde saklayarak yapıyor! İşte tam da bu nedenle komplo teorisi üretmek artık otoritelerin uzmanlaştığı bir alan. Eğer herkesin gözünün önünde apaçık duran bir gerçeği bulandırmak istiyorsanız siz de o kazanın içine sansasyonu birkaç "açıklama" atın. Gerçekle uğraşmadan, insanların ilgisini sadece yalanla çekebileceğinizi göreceksiniz. Peki, en çok kim inanıyor bu tarz komplo teorilerine? Neden inanıyorlar?

EĞİTİM SEVİYESİ DÜŞÜKÇE KOMPLO TEORİLERİNE İNANÇ ARTIYORI

Komplo teorilerinin son dönemde bu kadar yaygın ve belirleyici olması, davranış bilimcilerini de bu konuyu araştırmaya itti. Bu alanda en kapsamlı çalışmalardan biri Hollandalı bilim insanı Jan-Willem van Prooijen'e ait. Yaklaşık beş bin kişi üzerinde yapılan bu araştırmaya göre eğitim seviyesi, insanların komplo teorilerine inanıcın belirleyen en önemli faktör. Eğitim seviyesi yükseldikçe insanların komplo teorilerine inanıcın azalıyor! Peki neden?

Zihinsel tembellik komplo teorilerine olan inancın en önemli nedeni. Karmaşık sorunlara basit çözüm arayanlar komplo teorilerine daha çok inanıyor! Mesela, 11 Eylül Saldırısı ya da Suriye İç Savaşı gibi karmaşık bir konunun tarihsel, sosyolojik, ideolojik sebeplerini hesaba katmak yerine, bu konularda üretilen basit bir komplo teorisine saplanıp kalmak insanlara daha kolay geliyor.

Proojen'e göre etrafında olup bitene ya da kendi hayatlarına yön verme gücü sınırlı olanlar da komplo teorilerine daha çok inanıyor. Bir başka ifadeyle kendi hayatınıza ve çevrenize yön verebiliyorsanız komplo teorilerine çok daha mesafeli yaklaşıyorsunuz. Yani **insanların hayatta sahip oldukları güç ile komplo teorilerine olan inancın arasında ters bir ilişki var**. Güç azaldıkça, komplo teorilerine olan inanç artıyor.

Aslında yapmamız gereken çok basit, ne zaman bir komplo teorisi görsen her birimiz şu soruyu sormalız: Basit olana inanarak hangi gerçeğe gözden kaçırıyoruz?

Selçuk Şirin

komplo teorilerinin psikolojisi

Bu çağda sansür, bir gerçeği yasaklayarak değil, o gerçeği pek çok yalan içinde saklayarak yapılıyor! İşte tam da bu nedenle komplo teorisi üretmek artık otoritelerin uzmanlaştığı bir alan.

"Dünyayı sürünge rıkdan bir elit grup yönetiyor!"

"Bill Gates aşıyla insanlara çip takmak için COVID-19 virüsünü çıkarttı!"

Bu ve benzeri komplo teorileri yeni değil. Tarihte illuminatı'den UFO'lara, Tapınak Şövalyeleri'nden Turgut Özal'ın ölümüne kadar birçok karmaşık olay hakkında bu tür kolay anlaşılın, kanıtlanı yoksun safsata üretildi. Eskiden bilgiye ulaşmak zorken insanların bu safsatalara inanması anlaşılır bir durumda belki ama bilgi çağı dediğimiz şu dönemde herhangî bir safsatayı çürütmek bir tık ötedeyken bu kadar çok insanın komplo teorilerine inanması da neyin nesî?

Önce meselelerin psikolojik boyutunu ele alalım. İnsanlar muğlakta kalmayı sevmeyse, bilinmezlikler bizi rahatsız eder. O nedenle zaman karmaşık bir durumda karşılaşıp bir açıklama ararız. Pandemi örneğinden gidersek: "Bu virüs nereden başımıza peydah oldu?" sorusu hepimizin aklında. İnsanlar bu soruya iki türlü yanıtverdi: İlk grup virüsün hayvandan insana geçtiğini ve bunun büyük bir olasılıkla Çin'de meydana geldiğini düşünüyor. İkinci grup ise bu virüsün Bill Gates tarafından insanlara aşı yoluyla mikrop olarak ilk ortaya çıkartıldığını inanıyor. Bu ikinci teoriye göre Bill Gates virüsü yapacak, sonra da

Zihinsel tembellik komplo teorilerine olan inancın en önemli nedeni. Karmaşık sorunlara basit çözüm arayanlar komplo teorilerine daha çok inanıyor!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranteey.org>

Kaan Koç

TOPLUMSAL SÖZLEŞME 2.0

İnsanlar kol kola girip "hepimiz köleyiz" diye bağırmalı, baştan sona barışçıl geçecek bu yürüyüşte başka hiçbir cümle sarf edilmemelidir. İsyân değil, devrim mevrîm değil; insanlık tarihinin ilk itiraf yürüyüşü gerçekleşmelidir.

Dokuzuncu Bölüm...

Özgürlük kavramı, 21. yüzyıl şartlarında tekrar düşünülmelidir. Şimdilerde sözlüklerimizde yer alan birçok kelime, görece genç olsa da içeriğini asırlar evvelinden almıştır. Sözlükler, insanlığın en çok yalan söylediği evrak parçalarıdır. **Yoktur ki bir kelime, işleyişte yattığı, alevi anlamında yansısın. Yoktur ki bir kelime, kâğıda döküldüğü an dürtüce yüzümüze bakabilsin.** Her şeyin parantezi olan yaşam ve ölüm sözcükleri bile alfabetik sıraya girince uğul uğul uyduruyor. Lafî sözlüklerden alıp özgürlüğe dönmek gerek, işi değilse sahtekârlıklardan yılıp küfre varmak üzere olan kişinin bu tür bir özgürlüğü vardır: Kendi sözcüklerini üretmek. Rousseau, modern halklara seslenirken onlara şöyle diyor: "Sizin hiç köleniz yok ama siz kendiniz kölesiniz; kölelerin özgürlüğünün bedelini kendi özgürlüğünüzle ödüyorsunuz." 11 yaşımda üniversiteye girip 16 yaşımda doktora tamamlayan bir garip hukuk filozofu Hugo Grotius'a kulak verince, Rousseau'nun ne demek istediği yine anlaşılır; "Eğer bir şahıs, kendi özgürlüğünü başkasına devredip bir efendinin kölesi olabiliyorsa, neden bütün bir halk kendi özgürlüğünden vazgeçip bir kralı tebaası olmasın?"

Hayatımız boyunca çocukluğumuzun intikamını alırsız. Nereye doğru evrildiği hâlâ kestirilememiş olan alel ortamında, bir çoğuşun yaşadığı kölelik ve ona art niyetmiş biçimde uygulanan psikolojik işkenceleri düşünelim. Kralın tebaası yani devlete muhtaç; edilmeli hak da yetişkinlerin hayatımızdan başlangıç çağı, hiçbir zaman başlayamaz. Çünkü var olmaya doğru oluşmak gerekirken, var etmek için şekillendirilir. İntikam meselesini de biraz açmak gerekcek; hayal kırıklığına uğrayan her yönelim, ele saplı kalıp kırılan bir dal gibi, içeride iltihap üretecek ve hayat boyu taşınacak bir travmaya dönüşecektir. İnsanların kötülüğü, insanların birer köleye dönüşürken feragat ettiği hak ve emellerinden ziyade

Pessoa, kafesinde iki tür kölelik olduğunu düşünür: Kendi özgürlüğünden bahsedir. Birlerce tünemişim var. Bunu

Mehmet Ali & Akşamsefası

yadsamak imkânsız. Hatta o kadar çok tünemişim ve tercih hakkımız var ki sonsuz çeşit içinde yaşanan diğer paradoksal tikanmayı yaşıyoruz: Seçim ihtimalleri çoğaldıkça, tercih imkânsızlaşıyor. Geçmişten bugüne, toplumun aynası olan temel kavram daima ticaret alanları olmuştur. Takaslardan kervanlara ve ticaret yollarına, pazar yerlerinden Avrupa'ya ışıldatan pasajlara, alışveriş merkezlerinden sonra da şimdi dijital mağazalara... Bu sürecin analizini ekonomi uzmanları yapсын çünkü ben, tıpkı mağaza camlarında saçlarını düzelter bir insan gibi, ticaret alanlarındaki yansımamıza bakmak istiyorum. Kölelik çağımızda, en başa dönmenin vakti geldi: Kalın parmaklıklıklı kafeslerimize yani tasmamamı evlerimizde. Meydanlara çıkıp aslanlarla dövüşmek yok, randımanlı üretim çarklarında mükemmel giyinip kendimizi değerli hissetme uğraşı yok. Evlerimizin gerçekliği yüzleştik; onu ister mutlu bir aile hayaliyle kurmuş olalım ister sırf barınma ihtiyacıyla. Ev, mağaranın modern yüzüdür. Ev, tehlikelerden kaçılıp sığınan yerdir. Ev, sınırları yeridir. Ev, bireyin rahat nefes almak için camları açtığı bir şeydir. Ev, şehrin insanı için bir hedef, bir varış noktası, bir miras, bir sınıf nişanıdır. Ev, mezardan daha çok mezarıdır; orada çürürüz, orada vazgeçeriz sokaklardan, insanlara yanaşmaktan, komşulardan, farklılaşan gruplarından, bazı akrabalarından, sarışınlarından, esmer tenlilerden, ondan bundan... Ne acı ki aynı damgayı taşıdığımız diğer bütün köleleri düşman biliyoruz. Antimodernist olduğum düşünülmesin. Nasıl bir dünyaya hasrettiğimi de anlatmıyorum zira kişisel hayallerim ilginç keşme ve söylediklerimi sadece basitleştirir. Kısacası yansımamıza baktığımızda, artık yansımamızı görmüyoruz. Bu, işte de işaret olabilir, kötüyde. Dünyayı büyük para babaları falan şekillendiriyor deyip işin kolayına ve konforunakıyörüz ama aslında yine de iş halkarıneline. Eğer halkkarelleri fark edebilirse. Ya da şöyleysini söylemek daha doğru; yansımamızın farklı halklar, ellerin etkileridir edebilirse...

"Birine lanet okunan yerde istaturo çikarmak insanlık dışıdır," diyor Nietzsche. Şuane düşünün utanc dolu durum bundan daha iyi anlatacak bir cümle yok. İnsan haklarını belirleyen tür metinler, bireyin özgürlüklerini savunma yasaları ve toplumsal kuralları çöpe gittimdir. İnsanlar kol kola girip bir kez olsun protesto, dans etmek ya da çiğnemek işin değil, tarihe geçecek bir itirafı bulunmak adına yürüyüşler düzenlemelidir. "Hepimiz köleyiz" diye bağırmalı, baştan sona barışçıl geçecek bu yürüyüşte başka hiçbir cümle sarf edilmemelidir. İsyân değil, devrim mevrîm değil; insanlık tarihinin ilk itiraf yürüyüşü gerçekleşmelidir. Değişimden bir önceki basamak gerçekleşmiştir; kabul. Böyle bir yürüyüş devletlerin izin veremeyeceği kesin. Hatta belki de ezelden beri onları en çok bu tür bir yürüyüş öfkendirecektir. Ama her organizma gibi hayatta kalmak için didinen devlet organızmaları da kendi itirafını sunmalı ve kral olduklarını, kralın ta kendisi haline geldiklerini itiraf etmelidir. Bu, tartışmasız biçimde devletin de en çok fayda sağlayacağı yol olacaktır; hiçbir yer varmasa bile kölelere köle olduklarıyla barışarak birçok travmadan kurtulacak, devletler de kral olduklarını övünce hayırlı olabilir.

İnsanlık, yoksulluktan intihar eden birinin haberini okurken aynı ekranda yüzünü indirir alışverişleri yapıyor, kendi ölüm fermanın da orada imzalyor demektir. Bu yüzden intikam gerekidir, çoğuluğumuzun intikamı. Çocuk hâlimizde ebeveynlerimizden neden o hâle sokulduklarının intikamı. Kuzud köpekler gibi birbirimizi diş bileyerek tokalaştığımız onların intikamı. Sosyal bir varlıklararak insan, iki ayağı üzerine kalkmış insan, düşünen insan, zevk eden, kahreden, aşkış eden insan olarak bunların hiçbirini hariden becerememiş olmanın intikamı. Vah ki şimdiye dek hep aynı kafeste olduğumuz yakınlarımızı galgaladık. Hedef gösterip kimseyi suçla azmettirmem. Ama hehayat, tünelerimizin sayısından ve güzelliğinden en çok kim bahsediyorsa kafesimizin parmaklıklarında da bahsedebiliriz. Çünkü elbette kuzu gagası değil, parmaklıklar arasındaki boşluğu fark edecek gözleri kurtaracaktır.

Evlerimizin gerçekliği yüzleştik; onu ister mutlu bir aile hayaliyle kurmuş olalım ister sırf barınma ihtiyacıyla. Ev, mağaranın modern yüzüdür.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://frantey.org>

SELAM BEBİŞ, SENİ TANIYABİLİR MİYİZ?

Evde kaldığımız, birlik ve beraberliği ihtiyaç duyduğumuz, gülmeyi dahi unuttuğumuz günlerde yaptığımız programla güzellikleri güldürerek ev ahalisinden biri oldu. **Hasan Can Kaya**'yla **Konuşanlar** programını ve başarı hikayesini konuştuk.

Röportaj: Emrah Akbaş

Hasan Can merhaba, nasılsın, şu ara ruh halini en iyi hangi kelime özetler? Karmakarışıklı!

Konuşanlar adlı YouTube programıyla tanıdık pek çok kişi seni. Projenin 2016'da yazıldığını söylemiştin. Ne oldu da 2020 yılında hayata geçti?

Daha önce Talk Showlarda metin yazarlığı yapıyordum. Konuğa bağlı olmayan, kendi kendine yeten bir program yapmak istiyordum. 2016'da yazdım bu projeyi. Salondaki herkesin bu Talk Show'un bir parçası olmasını istiyordum ama bir türlü satamadık yapımcılara. Tutmaz diyenler çok oluyordu. O dönemde tafa kaldırdık projeyi. Daha sonra yönetmen Sultan San'la çeşitli projeler hakkında konuşuyorduk. Diğer projelere paramız yetmediği için biz de **Konuşanlar**'ı çektik.

Aynı anda iki bölümün YouTube'da trend listesinde olduğu da oldu. Bu çok önemli bir başarı. Her kesimden ilgi gören **Konuşanlar** neden bu kadar sevildi?

Hem komik hem özgün hem de bizden, kökü bu topraklara ait bir proje **Konuşanlar**. Ondan bu kadar çok sevildi. Mizah alanında üretken bir insan olarak inancım o ki hem halkın çok sevdiği hem de kaliteli işler yapmak mümkün. Var olmak için vasalet olma gereği yok. Zaten, seyirci vasalet işler için dillendirilen "halk bunu istiyor" mazetinden çıktı. Tam tersi, uzun zamandır hem kaliteli hem bizden işler bekliyor. Benim istediğim de bu minvalde işler üretmek.

Seni Cem Yılmaz'a karşılaştıranlar var. Bu benzetmeyi nasıl karşılıyorsun?

Estağfurullah. Ben öyle düşünmüyorum. Tazılarımı çok farklı birbirinden. Başının veya seyircilerin herhangisi bir konuda, isimleri kıyas yapmasının onları çok lezzetli bir konu olmasını anlıyorum. Ama kıyas yapılan komedyen açısından değerlendirilerek, komediyi gönül veren birisiyim, başka bir isim üzerinden kendisine hedef koyması veya kıyaslaması bana deniyolk gibi geliyor. Cem Yılmaz'ı yaşıyan efsane. Zaten en üst seviyede, yapacağına yapmış, binlerce oyun oynamış bir fenomen. Benşe kişisel mizahımı yapmaya yeni başladım. Bu fırsatı en iyi eltim. Yolum nasılsa devam edeceğimi hep birlikte göreceğiz ama amacım kendime özgü bir hikaye oluşturmaktır.

Malzeme çıkacak seyircileri nasıl önceden belirliyorsun?

Ben buna seyirciden malzeme çıkarma olarak bakıyorum. Bütün samimiyetle karşımdaki anlamaya ve onunla sohbet etmeye çalışıyorum. Sohbetten kastım "naber-nolsun" vasatlığı değil. Gerçek bir sohbet. Eski abiller buna "muhabbet ilimi" derler. Günümüzde de bizimle benzer mizah yapmaya çalışan ama yapamayan arkadaşların atladığı şey şu: İyi şaka karşındakini zekâyı küçümseyerek yapılmaz. Tanıdık kişilerin zekâsına hak ettiği ilgiyi gösterirsen yapılabilir.

Konuşanlar'a katılan konukların hikâyelerinin karmakarışık olduğu oluyor mu? Yoksa her şey doğaçlama mı?

Tam olarak her şey doğaçlama. Seyircinin ne söyleyeceğiyle ilgili, programdan önce en ufak bir çalışmamız veya temasımız yok.

Çalışıyoruz. Arkadaşlarımızı birlikte çalışmak için çağırıyoruz. Rıca olmak zorunda kalmayıp, hak ettikleri ücretleri ödeyebiliyoruz.

Popülerlik, ünlülük gibi kavramlarla ilişkin nasıl? Senin rahatsız eden şeyler de oluyor mu?

Popülerlik için ünlülük, yıllardır önem vermediğim konular ama komediyenlik ancak popüler olursan ürettiklerini duyurabildiğin bir meslek. Dolayısıyla bu kavramla barışmak zorunda kaldım. Ünlü olduktan sonra rahatsız olduğum tek şey de şimdiki; sosyal medyadaki troler. Beğen almak için yedi süalesini satarcı tıpler. Mesela benim söylemediğimi bir şey ben söylemiş gibi alıntılayıp, eleştiriyor. Halbuki kendisi de biliyor öyle bir cümle olmadığın, sadece orada beğeni kokusu aldığı için şoursuzca trollüyor. Maalesef herkes için çok kötü ve tehlikeli. Ama yapacak bir şey yok. Onlardan da rahatsız olmamayı, onları yok saymayı öğreniyorum yavaş yavaş.

Exxen platformuyla anlaştın. Orada **Konuşanlar dışında başka bir proje de yer alacak mı?**

Evet, olacak. Bir sit-com projesi. Adı da "Bir yer altı sit-com'u". Çok heyecanlı olduğumuz, çok özendiğimiz bir iş oluyor. Hayırlısı bakalım.

Exxen'e geçtikten sonra izleyici kaybetme endişesi yaşıdın mı?

Bir günde gelmedik ki bir günde gidelim. Ben mizahta sansasyonel bir adam değilim. Seyircinin desteğiyle, kulaktan kulağa bir ilerleme olduğu için endişem olmadı. **Konuşanlar**'ın başarılı olmasının nedeni, kalitesi ve samimi mizah yapılması. Aynı kalite ve samimi çizgiye devam ederssek (ki edeceğiz) ilginin devam edeceğini düşünüyorum.

Son olarak KAFA okurlarına bir sırma hikâyeni veya büyük fantezini anlatabilir misin?

En büyük isteğim, uzun yıllar, büyük kitlelere, en üst düzeyde mizah yapmak. En büyük fantezim de buna uluslararası düzeyde yapmak. Sırma hikâyem ise çok, onları başka bir röportajda konuşuruz. :)

Seyirciyle dalga geçen, laf atan ve bunu yaparken sevinemeyi de göze alabilen sonuncuda ise çok sevilen birisin. Bana Huysuz Virjin'i hatırlatıyor bu. Galiba ondan sonra tüm bunları yapıp bu kadar sevilen pek kişi de olmadı. İnsanlar neden sana alınıyor, kırılıyor?

Çok teşekkür ederim. Nur içinde yatсын. Seydi Dursunoglu bence dünya çapında bir komedyeni. Benice sahnede sevilmek karmakarışık bir konu. Bunun tek bir nedeni yok. Pek çok küçük nedenin, örneğin, "yıllarca sahnede pigmenin" de etkisi var. Ama kabaca bu tarza öykünen arkadaşlar şuna dikkat edebilirler: Bir insana şaka yaporsanız art niyeti olmadığınızı ve tek amacınızın gülmek olduğunu çok iyi anlaması lazım. Seyirciye şaka yapmak onları aşağılamak ya da yenmek değildir. Tam tersi onları kendi neşzene dahil etmektir.

Programın bu kadar izlenmesinden, popüler olmasından sonra hayatında ne değişti?

Manevi olarak bir şeyler değişti. Maddi beşerliklere gelince, her şey değişti.

Seyirciye şaka yapmak onları aşağılamak ya da yenmek değildir. Tam tersi onları kendi neşzene dâhil etmektir.

bucket list

COVID-19'lu bir "bucket list" beklileri bizi 2021'de. İşimiz ve rüyalarımızdaki bu dolu kovaları bir süre raflara dizeceğiz gibi görünüyor, hani su askerlik daresinde "yangın" yazan köşede ki kum dolu kırmızı kovalar...

Kısmen kısıtlı bir hayat; Türkiye sınırları içinde mümkünse nispeten az kalabalık mekânları ziyaret edebiliriz.

Göbeklitepe: Dünyanın bulunan en eski tapınağı. Arkeologların eski araştırmalarını ve tezlerini çöpe atıran bir keşif. 1995'te başlayan kazılarda halkalar halinde karşılıklı yerleştirilmiş taşlar bulundu. Boyları üç ila yedi metre, ağırlıkları 60 tonu bulan dev "T" taşları üzerindeki abartma hayvan motifleri bulunuyor. Bir yerleşim yeri olmadığı, **bu dünyanın en eski insan izlerinin bulunduğu düşünülüyor**. İnsanlar hâlâ avcı-toplayıcı; tarım, hayvancılık ve çanak çömlek henüz yok. Müthiş bir keşif, insanlık tarihinde bir ilk yakaladık... Ülkemizin uluslararası arenadaki durumu, Suriye Savaşı ve en son darbe COVID-19'la birlikte büyük bir turizm ve dünya haritasında yeni bir "bilinirlik" treni olarak geleceğimizin önünden çuf çuf hareket etti. Treni kaçırma üzereyiz; koşup, yakalayıp, asılamazsak...

Ege mutfağı: Bilhassa "zeytinyağlılar" üzerine bir çalışma yapmak ve bir kitap yazmak istiyorum ancak bu "yemek tarifi" kitabından bir tık ileri olmalı. Her şeyiylona girdiği zaman bu mutfağı uluslararası bir seviyeye getirebilmek için hazır olmalıyız. Fransa'nın Côte d'Azur cennetinin büyük şehri Nice'te gittiğimiz bir lokantayı çok beğendim. Le Bistrot d'Antoine, çok kalabalık, sıra beklemek gerek. Daha sonra biraz daha geç gelelim dedik, bir yerde bir kadeh aperitif yuvardık. Döndük geldik ama gene kalabalık. Lokanta sahibi, atom karınca, "Bir-iki dakika barda bekleyin, bir masa ayarlarım," dedi. Armand Crespo çok sempatik bir adam. O zamanlar üç lokantası vardı, şimdilerde bir yenisini daha eklemiş. Beklerken birer kadeh de oraları yaz içkisi, Provence'dan roze ev şarabı ikram etti. Sohbet sırasında "Brezilyalı mısınız?" dedi. "Hayır, Türkiye'den," deyince, çok sıkı ahabab olmamızın ve her üç lokantasında iki ayrı yemek yiyerek TV bölümleri çekmemin temel nedeni olan şu cümleyi sarf etti: *Oooo... La cuisine turque est la mère de la cuisine méditerranéenne* (Türk mutfağı, Akdeniz mutfağının atasıdır)

Ev vakitimiz çoğalacak. Birkaç kitap var okumam gereken ve bir kitap var yazmam gereken. Yazmam gerekeni söyledim, okumam gerekenler:

Genghis Khan and the Making of the Modern World - Jack Weatherford*: Ters köşe bir kitap. Gaddar, kana susamış, üstünde medeni dünyayı kana bulayan bir barbar olarak tanıtan Cengiz Han, meğerse hiç öyle değildi imiş. Genç ve iletir görürlük lider, geri kalmış Avrupa'ya Asya ışına, kültürüne boğmuş ve bu şekilde global uyanışın tohumunu atmış. Teknoloji, ticaret ve modern akımlar getirmiş Batı'ya Cengiz Han; modern dünyanın şekillenmesinin temelini atmış. Yazarı Antropoloji Profesörü Jack Weatherford'un bir kitabı dahavar kovada:

Indian Givers: *How the Indians of the Americas Transformed the World*. Güney ve Kuzey Amerika Kızılderililerinin modern dünyaya katkılarından bahseder. Her ikisini de okumalıyım, ismarladım.

Persian Fire: The First World Empire and the Battle for the West - Tom Holland: Yazarı Tom Holland'ın birkaç kitabını okudum. Kendisi aynı zamanda BBC'de tarih dokümanları yapıyor. Pers savaşlarının, tarihin başka yöne akmasını sağladığını savunuyor. Pers ordusunun İran'dan başlayıp, tüm Anadolu'yu yıkıp, Atina'ya kadar gelip, orada Maraton'da durdurulması Batı'nın belki en büyük zaferi... Bu güçlü Pers ordusunun askerlerine "immortals" deniliyor, yani ölümsüzlere: Yağlı, uzun, kıvrık sakalları, gür saçları, onları daha da etkileyici kılmaya için sürdükları kara sürmeleri koyu, siyah, iri gözleri, tepeden brnaga zırhları, kara giysileriyle ürkütücü görünüşleri ve insanüstü savaşma kabiliyetleriyle ölümsüz olduklarına inanılan, istisla, yenilmez savaşçılar ordusu. Ta bugünkü İran'dan kopmuş, Anadolu'yu talan etmiş, önderinden kaçan Yunanlıların peşinden adaları zıplayarak geçmiş ve bugünkü Yunanistan kıyılarına dayanmış, durdurulamayan Pers ordusunun ufak Atinalı ordu karşısında ki yenilgisi.

1177 B.C.: The Year Civilization Collapsed - Eric H. Cline**:

Su altı arkeolojisi merakımın tohumları 1976'da Prof. George Bass'ın kazılarına ilke ösen filan dalgıç ve su altı fotoğrafçı olmaları, daha sonraları merkez ABD'de bulunan INA (Institute of Nautical Archaeology) yönetim kuruluna seçilmemle atıldı. Bu tutku, INA icra komitesine seçilemem ve daha sonra Türkiye'ye dönerken TINA'yı (Türkiye Sualtı Arkeolojisi Vakfı) kurup yönetim kurulu başkanı olmam süreciyle devam etti. Şimdilerde yön elim başkanlığını devrettim, onursal başkan sıfatıyla devam ediyorum. **Ülkeme dünya çapında saygınlığı olan bir vakıf hediye etmekten de son derece memnunuz. Bütün bu süreç ileride başka bir yazıyla anlatacağım. Bir arkeolog değilim ama merakımın ateşlediği bilgim hayli fazla.** Adı çok sık geçen ama tarihte hiçbir iz bırakmamış "Sea Peoples" (Deniz Kavimleri veya Deniz Halkları) çok ilgimi çekti. Haklarında çok az bilgi sahibi olduğumuz efsanevi bir topluluk. Denizde gemilerde yaşıyorlar. Hiç toprakları, yerleşim yerleri yok ve bu nedenle varlıklarını Eski Mısır ve Ugarit (şimdiki Suriye, Lazkiye yakınlarındaki denizci kıyı yerleşimleri) yazıtlarından biliyoruz. Bronz Çağı'nın Doğu Akdeniz'de ticaret ve savaşları yapıyorlar. Neredengiddikleri ve nereye gittikleri biliniyor. Ugarit'i haritadan silmişler. MÖ 1177 yılında Mısır'a saldırmışlar, Nil Deltası'nda büyük bir savaş olmuş. Firavun'un orduları zor durdurmuş Deniz Kavimleri'ni. Bu zorlu savaşın sonunda Mısır, Deniz Kavimleri'ni ortadan kaldırmış ama kendisi de yorgun düşmüş ve yıkılmış. Bronz Çağı Medeniyetleri domino taşı gibi yıkılıp ortadan kaybolmuş. Bronz Çağı'nın sonunu getirmiş bu kavimler. Başta büyük Hittit olmak üzere Troy, Miken, ve Babylon efsaneleri silinmiş.

Mısır tabelleri bu zor zaferi şöyle anlatıyor: Korku vücutlarını sardı [Deniz Kavimleri'nin], güreklere alındı, ruhları uçu gitti ve silahları denize düştü.

2021'de işimiz ve rüyalarımızdaki bu dolu kovaları bir süre raflara dizeceğiz gibi görünüyor...

Çizm: Hakan Ardan

gültén akın uyandığında*

Gültén Akın uyandığında

deli kız başlar türküsüne

sesi gecekuşlarını kaçırır

yeryüzü bu sevinci sonra nasıl anımsar Tanrım

sabah nasıl sökülüp alınır kör karanlıktan

yoksul bir kız çocuğu sesini başka nasıl duyurur sana

beynimiz mi yüreğimiz mi daha kutsal Tanrım

Gültén Akın uyandığında

kördüğümü usulca çözer ışık, ilk gündülden

anahtarı ararın şiirin

bilgisayar programlarıyla dolan gökyüzünde

çocuk düştükten sonra

boş salıncağın giderek yavaşlaması gibi bir keder

anlamından süzülür, damarlarında sallanır kalbin

çıkılan her balkon güvercin ağıdı

varılan her sokak yuruzer

hepimiz akarsuları çalınan birer göl

zulüm artığı birer körleşme

ağaçları yavaş yavaş yakılan birer orman hepimiz

uzattığımız her el, gidenlerden geri kalan boşlukta

öyle işte, sahibini arayan bir şikayet mektubu hayat

Gültén Akın uyandığında

keserse kara saçlarını eğer

nereye akar omuz omuza söylediğimiz şarkılar

ninniyi durmuş bir kadının memesinde biriken süt

babası eve hiç dönmemiş

annesi bir yüzükle öldürülmüş çocuklar

uçan kelebekten korkan çocuklar, bu kuşku salgını

hiç portakal soymamış çocuklar ve kokusu turunc

çiplak gözle tek bir yıldız kümesi görmemiş

"işte bak bu Büyük Ayı, bu Kuğu, işte bu Yay"

dememiş çocuklar

bir dalgayı başından sonuna dek hiç izlemeden

yelkeniyle dünyayı gezme hayali kuran çocuklar

bir narı top sanıp yuvarlayan çocuklar

arı bolluğunda çiçek tarlasından kosarak geçmemiş

akan dam altından suya düşmüş çocuklar

iktidarın ölüme, zenginliğin talana tutunduğu bu dünyada

salgınların yutacağı bütün çocuklar

Gültén Akın uyandığında

şiir kaldırı yastığını yorganını kitap denen yüküğe

bir atıyla yol sorar, bir örümceğe ipucu

bir kedinin gizlice kuş tüyü biriktirdiği anlaşılr

evet mutlaka bir kediyile varılır kuşların evine

rüzgâr getirip betonumuza bırakır

unutulmuş bir "seni seviyorum"un harflerini

kar yağdığında üşümesin diye

pencereden gördüğü dağ evlerine çağırın çocuğa

kâğıttan külahlar yapar annesi

onlardan birinde mi aramalı

ömür denen şiirin ilk sayfasını

Gültén Akın uyandığında

birden durur sabaha çarpmak üzereyken kamyonlar

şoförleri iner sevinçten ağlarlar hep birlikte

yolun kıyısından bir ırmak geçer

silinir gökyüzünden melek yorgunluğu

Gültén Akın uyandığında

hekimini bulur çıkmaz sokak hastalığı kentlerin

zamanın merdivenini onarmaya çalışır şair

aşk doğmamışsa bir yerlerde

başlamamışsa düşün ve kar

haber salar bilgelerine çekingenliğini

Gültén Akın uyandığında

gördük, ah, kimselein vakti yok

durup ince şeyleri anlamaya

öğrendik, sen kopmayı düğmeye değil

ipliğe sor bir de

ah, ama yaz bir kenara, unutmam

nerede bırakırsan bırak

gül'de de, ten'de de

kalcıdır sevdâ

* Akın Akova'nın "Sözler Uyandırdığı" şiir kitabında Gültén Akın'ın sözlerini misafir ettiği ve kendi sözleriyle birlikte yayımlanmıştır.

Nilay Örnek

derin yoksulluk... hemen yanı başımızda!

"İyi şeyler de var" demek için başladığım bu köşede, bir eşsiz çabayı, bir grup iyi ve duyarlı insanın yaptıklarını, yapmaya çalıştıklarını anlatmak için binbir kötü hâl de dile getirmek gerekiyor bazen; ne acı. Ama o kötü hâller çok derin ve çok gerçek... Ve maalesef bugün anlatılmazsa yarı çok daha büyüyecek.

Ülke yönetiminden gelen "evine ekmek götüremeyen mi var?" şaşkınlığından sonra, Meclis'teki "Bir insan kuru ekmek yiyorsa aç değildir" tartışmasından önce bir zamanda "Derin Yoksulluk Ağı" adında bir dayanışma grubu olduğunu farkettim.

Uzun zamandır çalışmalar yapan Açık Alan Derneği, pandemiyle gelen fakirleşmenin ilk görülmeye başlandığı mart ayının ortasında bu ağı kurup faaliyete geçmiş. Bu ağ içinde çalışan gönüllüler, hem çok derin yoksulluk yaşayan aileler ile onlara yardım etmek isteyenler arasında köprü olmuş hem de bu yoksulluğu görmüşler ve rakamlarla büyük ölçüde belgelemiş, çözüm için öneriler çıkarmış.

YOKSULLUĞU MİRAS BIRAKANLAR

Derin Yoksulluk Ağı ismi zaten çok şey anlatıyor. Yoksulluk çok derin ve bu derin çukurda bazen tahayyül bile edilemeyecek dramlar yaşanıyor.

Bebegine artık mama bulamadığı için şekerli suyu bulabildiklerine süren aileler, o şekerli sularla büyüyen diyabet başta pek çok şurup kullanıyola uğraşanlar, elektrikli alyarlar kesik, karanlıkta oturanlar, oksijen makinesine bağlı iken elektrikli kesenler, pandemi döneminde ne tableti, bilgisayarı ne bir telefonu ne de interneti olduğu için eğitimden mahrum kalanlar, yokluktan okulu bırakanlar, çalışan diye aileleri tarafından okuldan alınanlar, ailesine bir şeyler yedirebilmek için her gece çöpleri karıştırırlar, çöpten bulduğu eti yıkayıp yediği çocuğu zehirlemeden diye dua edenler, hemen hemen hiç eşyası olmadan yaşamaya çalışanlar, depresyondakiler, "ölümü düşünüyorum" diyenler... Günlük yemeyiyle çalışan, hiçbir yatırımı, sosyal güvencesi, düzenli geliri olmayan, çocuklarına miras olarak yoksulluk bırakan yüzlerce insan var. Ve bu yoksulluk, pandemide virüs kadar hızlı yayılıyor.

İNSANLAR TEMEL İHTİYAÇLARINI KARŞILAYAMIYOR

Derin Yoksulluk Ağı'ndan Hacer Foggo'yla konuştum. Onu aradığımda daha yeni kapatmıştı bir ihtiyaç telefonunu. Duyduklarından duygusal olarak yorgun, bir yandan da "Ne çare buluruz? Nasıl düzelir?"i düşünmekteydi...

"Sizin için nasıl başladı?" diyorım; "90'lı yıllarda gazeteciydim," diyor Hacer Hanım. Ancak gazeteciliğinin başına "eski" kelimesi konulamayacak insanlardan, hâlâ araştırıyor, yazıyor. Eskiden beri İnsan hakları, işçi hak ve hâleri üzerine haber yapan biriyken, "yazıyorum, başka bir tarafta dönüyorum ama o sorun bitmiyor" duygusu onu günbegün daha çok etkiler olmuş ve 2000'li yıllarda sivil toplum hareketlerinde aktif görevler almış.

Roman mahallelerinde, Sulukule'de kentsel dönüşümle karşı çalışmış; 2016'da, sosyoekonomik nedenlerle öz güvenleri zedelenmiş çocukları desteklemek, okul devamsızlıklarını önlemek amacıyla Çimenev'i kurmuşlar. "Arka sokaklarda" yaşayan, evinde interneti, bilgisayarı olmayan çocuklara, okuma yazma bilmeyen anaların destek olmaları.

iyi şeyler
kafası

"Yoksulluk bütün insanlığın utanıcır" der Yaşar Kemal. Türkiye'de bu utanç her geçen gün artıyor, arttıkça daha da görünmez hâle geliyor.

Derin Yoksulluk Ağı, tamamen gönüllü insan emeğiyle hem yaratılır sarmaya hem de yoksulluğu, buna çözüm önerileriyle birlikte göstermeye çalışıyor.

Anadolu lisesini, üniversiteyi kazanan çocuklar olmuş... Ama sonuçta evsiz barksız kalan insanlar savruldu. O gün 8-10 yaşında tanıştığım çocuk, bugün 25-30 yaşında çoluk çocuk sahibi biri. Pek çoğu okulundan oldu, ailelerinden kâğıt toplayıcılığı, çiçekçilik, temizlik, inşaat işçiliği gibi işleri devraldılar ve pandemi bu tür günlük işleri bitme noktasına getirdi... Ve bir zamanın çocukları, bugün yine yoksul. Gıda, eğitim, sağlık ve barınma, yani dört temel insani ihtiyaç... Pandemiyle bunların birine bile ulaşamayan insan sayısı katbekat arttı."

BAZEN 100-150 TL BİLE KURTARICI

Derin Yoksulluk Ağı, kurulduğu 18 Mart'tan beri destekçiler aracılığıyla 2500'e yakın aileyle sobadan hesabe/bilgisayara, bebek mamasından gıdaya destek vermiş,

"Biz ne yapabiliriz?" diyorım, "Bazen ayda 100-150 lira bile hayat kurtarıcı olabiliyor. Bir aileye bebek bezi veya mama da gönderebilirsiniz, soba da," diyor Hacer Foggo. Derin Yoksulluk Ağı'na internet sitesi, Twitter ya da Instagram hesabından ulaşabilir, bir mesajla ihtiyacı olanla eşleşebilirsiniz. Eşleşme de "yüzleşme" şeklinde olmuyor, sen ihtiyacı göreni aileye gönderiyorsun, misal alışverişini sen yapıyorsun internetten, sana yardımın ulaşığına dair bilgi ya da kanıt gönderiliyor. Yakın zamana kadar nakdiyardım istemese de artan bilgisayar/tablet fiyatları bu ihtiyacı doğurmuş, "Eskiden 500 TL yeterken, şimdi 1500 TL yetmeyince dört kişinin gönderdiğiyle bir tablet alıyoruz," diyor Foggo.

Hacer Hanım, ne acıklı hayat hikâyeleri anlatmayı seviyor ya da istiyor ne de birilerini bu olan bitenler nedeniyle suçlamayı, politik söylemler vermemi... **Tek istediği bir ekmeğe muhtaç insanların aç kalmaması.**

Şöyle diyor, "Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri António Guterres bile 'İkinci Dünya Savaşı'ndan beri en büyük küresel ekonomik kriz, gelirlerde 1870'den beri en büyük çöküşe karşı karşıyayız," dedi. Tüm rakamlar da gösteriyor... Yoksulluk böyle böyle değil. İnsanlar evsizlik, açlık tehlikesiyle karşı karşıya. Bir evde tek tip insan da yok; yaşlısı, çocuğu, hastası... Bütünlüklü düşünmek gerekiyor. Çoğu depresyonda. Bunun görülmeye ve buna çözüm aranması şart. Nilay'la Hacer'le iş bitmiyor, bitemiyor. Biz yerel yönetimlere, "Bu insanlara kart verip seçim sonrasında arkasını döndünüz, gelin burada bir strateji oluşturun. Biz de bunun için sahadayız, size yardıma hazırız," diyoruz. Biz buradayız. Yoksulluğu, insanı görün."

"Sakıncalı şarkıcı"

"Yıldı bir veyra iki konsere izin veriyorlardı. Hep başkaları yapıyor konsere, ben karşıdan bakardım. Sakıncalı sanatçıydım beni! Uğur Mumcu'nun Sakıncalı Piyade'si vardır ya, öyle..." Böyle anlatıyor Selda Bağcan yasaklı olduğu yılları... Şimdi müzik kariyerinin 50. yılında dünyaca tanınan bir şarkıcı Selda Bağcan'la o zamanları ve geçen 50 yılı konuştuk.

Röportaj: Ayça Derin Karabulut

Kimseden üstün görmem kendimi. İnsanları kategorize etmem. Serde sosyalizm var bir kere.

- Selda Hanım, çocukluğunuzdan bir fotoğraf gelse gözünüzün önüne şu anda... Hangi fotoğraf o? Ne hissettiriyor size?

7 veya 8 yaşındayım, mikrofon karşısında şarkı söylüyorum. Van'dayız. Orada yaşıyorduk o yıllarda. Bir sinema salonu herhâlde, orada şarkı söylüyordum: Bahçemde bir çam var / Boyu evimden yüksek... O fotoğraf bana çok şey anlatıyor; baktıkça o yaşta sahnedeki olduğuma hâlâ inanmıyorum.

- Aslında adınız Seldağ imiş. Ancak "ğ" zor söylediği için kaldırmışsınız, doğru mu? Seldağ adını kim koymuş? Anlamı nedir?

Evet, doğru. Ben Muğla'nın Kızıldağ bölgesinde doğmuşum. Dağlara doğrudur orası. şehrin varoluşu denilebilir. Annem-babam memur, oradan ev bulmuşlar belli ki... Doğduğum gece acayip bir sel olmuş, o dağlardan akmış. Gecenin iki buçukunda bulmuşlar bir ebe, doğmuşum. Adımı da Seldağ koymuşlar bu yüzden.

- 8 yaşında ilk konser... Biraz önceki fotoğrafta bahsettiğiniz o salonda. O günü hatırlıyor musunuz? 8 yaşındaki o Selda'nın hayalleri neydi?

Biz Van'da ailecek konser verirdik, babam her türlü enstrümanı çalardı. Bizi o yetiştirirdi. O günü de çok iyi hatırlıyorum. Nasıl masum bir kız çocuğu görüyörüm, anlatamam. Hayecarla şarkı söylüyorduk o salonda. Ama şarkıcı olmak dediği hayali o Selda'nın. Bir de ben şarkıları çok zor öğreniyordum, büyük abim kızıyordu bana. İki abim de bağra çağıra yetiştirdi beni.

- Flüt çalan Rum komşu ve babanızın üflemeli çalgılara olan merakından dolayı müzikle iç içe büyüyorsunuz. Çocukluğunuzda alfabeden önce notaları öğrenmişsiniz. Enstrümanlarla ilişkiniz o dönemlerde mi başladı?

Benim baba evim Manisa, Turgutlu-Kır Mahalle'de. Kurtuluş Savaşı sırasında Yunan askerleri Anadolu köylüsüne çok eziyet etmişler. Hatta bazıları o savaşın Türk-Yunan savaşı olduğunu söyler emperyalistleri göz ardı ederek... Hâlbuki Yunanlılar kıskırtan kimdi? Neyse, babam tabii çok küçük savaşı sırasında. O dönem biliyorsunuz 2.5 milyon Türk yollarda öldü diye söylenir. Ve bu tarih kitaplarında yazmaz, kimse anlatmaz. Bizimkiler çok edip Turgutlu'ya ulaşabilmişler. Babam Kurtuluş Savaşı'nın tam ortasına düşmüş. Rum komşusu varmış bir tane, hatta evler basıldığı sırada o komşusunu üzüm kerterlerine saklamış, üzümle kapatmış üstünü. Baskında bir şey olmasın diye... O Rum komşu flüt çalarmış. Babam da görmüşüm hep, sonra üniversite okumaya başladığı sıralarda üflemeli çalgılara merak salmış ve saksofon çalmaya başlamış.

- Nasıl bir ailede büyüdünüz?

Babam 1914 yılında, Balkanlarda bir manastırda doğmuş. 1 yaşındayken Türkiye'ye göç etmişler. Pek çok enstrüman çalardı; akordeon, ut, cümbüş... O zaman klavye yok tabii, 1950'li yıllar. Çok enstitüsü fotoğraflarına bakarsanız, hep mandolin vardır çocukların elinde. Niye mandolin diye hep düşünürdüm, niçin bağlama değil? O dönemde bir Batılaşma merakı vardı. Herhâlde ondan diye düşünüyorum. Hâlbuki enstitülere yakışın saz bağlama, gitarı. Onlar da olsaydı çok güzel. Çetin Altan diyor ya, ne zaman ki köylerde piyano çalınır, o zaman medeni olduğumuzu anlarız. Onun gibi.

Babam 1957'de öldü. Van'da. Kendisi veterinerdi. Van'da köylere hayvanları aşılamaya giderdi, her pazar bizi cipe doldururdu, köylere giderdik. 7 köy, 7 kasaba... Van'ın bütün kasabalarını bilirim. Babam o köylerden birinde tifo kaptı. 10 gün içinde de öldü.

Annem ise ilkököl öğretmeni. Benim de öğretmenimdi. "Anne" demezdik, "öğretmenim" derdik. Evde anne, okula öğretmen. Babam oluncu biz Van'da kalamadık. Annem, babam öldükten sonra o eve hiç giremedim. Bir kere bile. Eşyalarını komşular topladı. Muş'a kadar bizi pikapla gönderdiler. Kurtalan Ekspres'e bindirildiler. Öyle çıktık. Van'dan... Ankara'ya gittik teyzemin yanına. Onların evinde kaldık, onlar zenginlerdi. Gaziosmanpaşa'da bir villada otururlardı. Altı katını bize tahsis ettiler. Uy aç sonra ev alındı bize. Kurtuluş'ta yaşamaya başladık. O yaşlar çok güzeldi. Hep "bir zamanlar..." nostaljisi vardır ya, hakikaten bir zamanlar çok güzeldi.

- Ankara Üniversitesinde Fizik Mühendisliği okurken turnelere gidiyorsunuz, gittiğiniz turnelerde ders çalışıyorsunuz...

Aslında okulum bittimşi, iki dersim kalmıştı ben turnelere gitmeye başladığımda. 1971 yılında Avustralya'ya gitmişik, herkes çarşı pazar gezerdi; ben diferansiyel denklemler çalışırdım. Döndüğümde o dersin imtihanından 7 almıştım, hiç unutmuyorum. İlk defa 7 almıştım.

- Çok erken yaşta şöhret oluyorsunuz. İyi/kötü yanları neydi o yaşta bu kadar tanınmanın?

15 yaşındaydım. Ankara'da, teyzemin ölünün kırk telli bir gitarı vardı. Onunla müzige başladık. Ankara Palas'a İtalyan bir orkestra gelmişti, Mario diye biri vardı, nereden buldularsa iki büyük abim Mario'dan gitar dersi almaya başladı. Onlar öğrenir, eve gelir bana öğretirdi. Sonra ben ondan daha iyi çalmaya başladım. Ve o klavyeye geçti. Çok iyi bir müzisyen oldu, benim Özgürlük ve Demokrasi Çizmek albümündeki bütün şarkıların aranjisi de ona aittir. Hepimiz tahsilimizi iyi yerlerde yapmışık, küçük erkek kardeşim eczacı, büyük abim makine mühendisi, ortanca abim iktisat mezunuydu. Annem yetim ve öğretmen maasıyla dört çocuğuna yüksek tahsil yaptırabilmiş. Şimdi bir öğretmen maasıyla, dört çocuğuna dul kalsa asla yapamaz.

- Dünyaaca tanınan bir sanatçı olmanın hayallerini kuruyor muydunuz peki?

Aslında önce başlımda baya bir gitarist olmuştum artik. 15 yaşındayken şarkı söylemeye başladım Ankara'da Sıncapçık Alti Gazinosunda, şimdi hâlâ var. Gençlik Parkı. Orada gazinolarla sahneye çıkardım. Yabancı dilde şarkılar söylerdim. Türkiye

Zafer Algöz

venedik taciri

Bizim çalgın yönetmen Bursa'ya intikal etti. Yanında tiyatrocu iki tercümanla ilk okuma provasına başlayacağız. Kendini tanıttı, "Adım Euan Smith, İngiltere'den önce İstanbul'a, sonra da Bursa'ya geldim. Mutluyum."

Görse: Ressam Abdullâh Çavuş,
Bursa Ulu Cami, 2005

Fotograf: Endol Yuvazak / AFIAP

Mehmet Ali & Akşamsefası

1987 senesinde Bursa Ahmet Vefik Paşa Devlet

Tiyatrosunda William Shakespeare'in *Venedik Taciri*oyununu oynayacağız. İngiltere'den misafir bir yönetmen gelecek, oyunu Bursa'dasahneye koyacak. İngiliz klasiğini bir İngiliz yönetmen yorumuyla çalışacağız. Hepimizde merak var çünkü yönetmen hakkında hiçbir şey bilmiyoruz. Pardon, adının Euan Smith, yaşının da 43 olduğunu öğrendik. Yönetmene mahcup olmamak için en kralından keresteler seçilmiş, panolar, basamaklar, sahne yan kenarlarını ayıracak separeler, aksesuarlar... Oyuncuların rolleri dağıtılmış, döneme uygun kadın ve erkek kostümleri için kumaşlar seçilmiş... Kadro zaten kalabalık, nereden baksan 60 kostüm dikilecek. Bütün oyuncular terzilere gidip tek tek ölçümüzü verdik.

En nihayet bizim çalgın yönetmen Bursa'ya intikal etti. Yanında tiyatrocu iki tercümanla ilk okuma provasına başlayacağız. Kendini tanıttı, "Adım Euan Smith, İngiltere'den önce İstanbul'a, sonra da Bursa'ya geldim. Mutluyum. Umarım sizler oyun çıktıktan sonra gidişimden mutlu olursunuz." **Çantasından iki tekst çıkardı, birini sağına birini soluna koydu: İngilizce ve Türkçe Venedik Taciri. Tüm repliklere numara koyulmuş, aynı anda Türkçesini de satır satır takip edebilsin diye...** "Vay be," dedik, "İngiliz teknik direktör dersine hazır gelmiş..." İlk okuma provasına başladık. Üstadın şiirselliğini vereceğim diye sıvaları oynatan üst perdedencayır cayır denemeler de yaşadık ne yazık ki... Zaman zaman notlar aldı, prova bitiminde teşekkür etti. Şöyle bir geriye yaslandı, bir sigara yaktı, "Bakin, hepiniz değerli oyuncularınız ama ben hiçbirinizi tanımıyorum. İlk defa burada gördüm, sesinizi solğunuzu burada işittim. Yolda gelirken dekor, kostüm için hazırlıklar yapıldığını söylediler. Şu anda hiçbir şey almasınlar, tek çivi bile çakılmasın, hiçbir şey istemiyorum. Tiyatrodaki tüm oyuncuları yarın provada istiyorum. Kadın ve erkek rollerini değiştirerek okuyacağız. Ondan sonra kimin neyi oynayacağına karar vereceğim. Şimdi izininizle otele gidip yerleşeyim. Yarn görüşürüz..." Kalltesini ilk gün hissettirdi.

Ertesi gün saatlerce okuma provası yaptık. Tüm rolleri dönüşümlü okuduk elden geldigince. Yine iki ayrı dilde yazılmış *Venedik Taciri*'nden notlar aldı. Sonunda kendisine önceden sunulan rol dağılımının tamamen dışında istediği kadroyu kurdu. "Yaa kardeşim benim eski rolüm daha büyüktü" diye yakınlar olduğu gibi "vay canına bu kadarını beklemiyordum" diye heyecan yapanlar da oldu. Doğal tabii. Euan, "Oyunda dekor istemiyorum. Sadece fonda soluk bir gri perde, sahenin tam ortasına kemerli bir köprü; üstüne iki-üç kişi çıkabilecek ve kemer yüksekliği iki metre olacak. Oyuncular köprünün altından girip çıkabilirler..." Nasıl yani, koca Shakespeare'in *Venedik Taciri* ni bir kemerli köprüyle mi oynayacağız? Bu İngilizler de bir tuhaf, dünya hazırlık yapmış, sadece tahtadan kemerli köprü ve arkaya fon bezi isterim diye tutturdu. Ee sayın lordum, başka? "Oyunda sadece Shylock klasik kostüm giyecek. Diğer oyuncuların tamamı günümüz kostümleri olacak, atölyede kostüm kesme biçme olmasın, gidip birkaç mağazadan alırsanız, daha ucuz gelir. Efekt istemiyorum. Oyunun tüm tablo geçişlerine The Beatles şarkıları koyacağım. Hangileri olduğuna provalarda beraber karar veriniz." (Bakin bu noktaya dikkat; "beraber karar veriniz.") Euan bir anda kalbimizi fethetti. Hiçbir prova bitiminde onu yalnız bırakmadık. Gerçekten çok akıllı ve keyifli, bir o kadar da yetenekli biriydi. "Birşey dikkatimi çekti," dedi. "*Tiyatro provaları dışında inanılmaz neşeli, civil civil insanlarsınız. Ama sahnede oynarken her biriniz lortgibi oynuyorsunuz ve dilinizi bilmediğim hâlde tuhaf bir entonasyon hissediyorum. 'Hazirol'da durup sadece konuşan adamlar görüyorum. Neden?' Sonunda hatamızı fark ettik. Önceden çizilen kostüm tasarımı, dönem taklidi, şapkaları, ayakkabıları, koca dekor parçaları... Tüm bunların üstüne, 'aman ha çocuklar İngiliz klasiğini İngiliz yönetmene oynayacağız. Üstadımızın şiirsel anlatımının hakkını vermezsek ayıp olur' diye düşünmüşüz meğer. Euan kendine yakışanlıkça kahkahasını patlattı. 'Beyler bu adamlar İtalyan. Bassanio, Gratiano, Lorenzo... Akdenizli bu adamlar; sizler gibi sıcak ve canlı'. Arkadaşları Antonio, genel filosuyla deniz ticareti yapan zengin bir armatör. Sizler de onun zenginliği sayesinde kral gibi bir hayat yaşayan, eski vazgeçemediği dostları var. Adam seviyatyapacak, en boyu dostları ile 'Lord Shylock'la bir anlaşma yapıyor. Gemileri fırtınada batınca alacak verecek hesaplaşmaları yüzünden*

mahkemelik oluyordılar. Konu bu kadar. Burada kimse İngiliz olmasın, Shakespeare'yi şirşeselliğini falan sıkırt edin. Bana İtalyan olun. Kabız kabız konuşan İngiliz olmayın."

Öyle doğru bir yerden yakaladı ki... Oyunun rotasını tamamen yerine oturttu. Sahnenin tarantardıkameleri bir tahta köprü... Sahne değişimlerinde The Beatles çalıyor, oyun Yesterday diye başlıyor, Let It Be diye bitiyor. Shylock rolüyle Yalın Tolga Fırtna gibi esiyor ve her oyunda defalarca selama gibi geliyoruz. Euan olmadan bir yere gitmiyoruz. Provasıncıları ve repo günlerinde sürekli onu gezdireyoruz. Hesap geliyor, "Benim param niye bu ülkede geçmiyor? Ben niye payıma düşeni ödeyemiyorum?" diye gerçekten kızdıkları anlar oluyor. Sinirimi bozuluyor her sorduğunda, gülüyoruz.

Bir repo gününde "Ben denize girmek istiyorum, beni yakında bir yere götürür müsünüz?" dedi. "Emrin olur Sir," diyerek zink diye yarım saatte iki araba dolusu kadroyla Mudanya-Kurşunlu arasında,zeytinliklerin denize kadar indiği ıssız bir kumsalaçektik arabaları. "Uludağ'da kar var. Hava soğuk. Güneş seni aldatmasın, sonra hasta olma," dedik, "Ben soğukla severim," diyerek anında pantolonu sıyrdı, donuyla denize daldı. O soğukta yarım saat gitti geldi. Çıkışında bembeyaz teni mosmordu. Hemen havlulara sarıldı, yedek don giydirdi, hayat verileri normale dönsün diye ağzına ateş suyunu da dokünce Euan yavaş yavaş kendine geldi. Arabaların dışında yağıtığımız ateşe isandı. Önce İngiliz, sonra İskoç oldu. "Öğlen rakısına oturalım," dedi. Mudanya'nın efanesi,

Nasıl yani, koca Shakespeare'in Venedik Taciri'ni bir kemerli köprüyle mi oynayacağız? Bu İngilizler de bir tuhaf...

yaşatın bana." Uludağ'da bir otel Esman Necdet'ten telefonla arandı. "Telesiyerler açık, bir metreyle kadar kar var," dediler. Yine konvoy hâlinde bastık geldik Uludağ'ın oteller bölgesine. Bir otelden içeri daldık. Kıralk tulum, kayak takımı, gözlükler falan derken Euan'la beraber çıkımız telesiyerini koltuğuna bıraktık. Zehir gibi hava var ama, pırıl pırıl... Tepeden her yere bakıp o kadar çok "ooh my god" dedi ki sayamadım. Pistler kapatılınca ya kadar indik çıktık. Nihayetinde şömine etrafında ekiple buluşup sıcak çarabımıza uzandık. Euan bu defa ilk geldiği gibi kısa değil, uzun ve duygusal konuştu. "Başlarken ne demiştik, burada olamaktan mutluymuş. Umarım gidişimden mutlu olmasızın. Hepinizi çok seviyorum. Ama şunu da söyleyeyim: En çok Bursa'yı sevdim. Dört saatlik bir zamanda güzellebilmek ve sonra çıkıp kaymak yapabilmek inanılmaz bir şey. Muhteşem bir şehirde, muhteşem bir zaman yaşıyoruz sizlerle..."

Euan Smith veda edip gitti ama onu gerçekten hiç unutmamak. O oyunda çalışan herkeste güzel hatıraları bıraktı ve ülkesine döndü. 2000'li yıllarda bir biçimde haberişelebildik ama çalışmak, buluşmak için bir türlü denk gelemedik. Bursa'da tercümanlığını yapan bir kız yazmıştı bana. "Tekrar çağırınız keşke... Hatta yine Bursa'ya gelmek isterse ne güzel olur." Ebette iyi olur ama hangi Bursa'ya? Biz Euan Smith'e rehberlik yaparken, Uludağ yolunda sekizinci kilometrede durup aşağıyı seyrettirirdik. Merinos'tan sonra yemyeşil Bursa Ovası'nı görmüşüydük. Şehrin ortasına kara bir hançer gibi saplanmış TOKİ betonlarını nasıl anlatacağız?

Metin Uca

ah o etiopya'da ben de olsaydım

Baylıyorum bu Etiyopyalıları...

Takvimleri 16. yüzyıla kadar kullananlar, tüm takvimine benzeyen özel bir kuliyim. Yani Afrika'nın göbeğinde,Orta Çağ'dan kalma bir takvimi kullanan olar var.

Ve biz 2021'e girerken onlar 2014'e giriyor. Düşünsenize, ne güzel olurdu biz de 2013'ten 2014'e geçiyor olsaydık; büyük umutlarla neler kazandığımızı neleriyitiğimizyeydi yıl geriden baksaydık ve 2020'yi hiç yaşamasaaydık. Doları 174'ten alabilen insanlar olarak gelecek senelere yönelik hep iyimser hayaller kursaydık. Rüsvet operasyonları, ayyakkabı kutuları, apolitikliğine borun kıvrığımız gençlerin şahane soruglayıcı Gezi mizahı... 2014 her şeye rağmen ne şahane olurdu.

Düşünsenize; Bill Gates, saygın, önemli bir bilim insanı, içimize çip yerleştirecek diye korkulmuş, yeni telefonlar için herkes sıraya giriyor, aşı sadece sonbahar sonunda gripten korunmak için konuşuluyordu.

Düşünsenize; Ferdi Özbeğin, Ahmet Mete Işıkara, Mehmet Ali Birand, Levent Kırca yaşıyor. Ne

YouTube yaşıya var ne katar katar pazarlanan önemli arsalar, fabrikalar... Trump bir umut. Bir sonraki seçimde tüm haşmetiyle yıkılacağını kimse düşünmüyor. Maske yok, dezenfektan yok, kolonya sadeceferahlık için kullaniılıyor. Böyle bir ortamda 2014'e giderken tabii ki herkes umut dolu yaşıyor. Her şey Etiyopya takvimindeki gibi yedi yıl geriden güzel geliyor.

Öylegüzlet başlıyor ki yık Kış Uyukusu Altın Palmiye alıyor, Aziz SancarNobel'e koşuyor... Aşıhane Etiyopya takvimi, sen çokyaşa diyecekken birden olanlar oluyor. Oh diyeceğiniz yıl olur mu? Soma'da

301 madden işisini kaybedince, "Twitter'in kökünü kazıyacağız" kararıyla erişim yasağı geliyor. Rüsvet alban bakanlar, Özgecan Aslan'ın öldürülmesi, Fazıl Say'ın hapis cezası, kitleselsaldırılarıdayırdığımız canlar, ilker Başbuğ'un müebbet hapis cezası. Gerçekten rahatyok insanal Etiyopya takvimiyile yedi yıl geriden yaşansa da aslında Etiyopyalılar için pek fark etmiyordu. Ama 2014'te de ayyakkabı kutuları, yurtsever subaylara kurulan Ergenekon davaları, korku, karmaşa... Yedi yıl geriden de gelsek bildiğiniz hep aynı yozlaşma.

Şimdi 2021'in ilk ayındayız, 2020'yi gördüğümüz için başımıza geleceklerin daha çok farkındayız.

Şimdi 2021'in ilk ayındayız, 2020'yi gördüğümüz için başımıza geleceklerin daha çok farkındayız. 174'ten alınan doları yedi sınırında dolaştığı bir ülkede endişeli ve tedirgin bir hâlde yan kapamak, yan açık, esirimctik,yarı delenmeli tuhaf bir düzendenmaskeli, mesafeli, korkulu, 65 yaş üstü ve 20 yaş altı yasaklı, evde bilgisayar başında ilahili eğitilmiş, çokça da delirmeli bir 2020'den bakalım yeni bir milat çıkacak mı?

Etiyopya usulü yedi yıl geriden de gelsek yaşananları yeniden yaşanacak mı? Neleri erteleyeceğiz, nelere gebeyiz? Bakın bakalım Etiyopyalıların takvimiyeligirdiğimiz ve hiç çıkmak istemeyeceğimiz 2014'e göre ne hâldesiz?

Önemli not: Ya inşallah 2021, hakikaten not: yıl geriden gelir.

2020,Bursa, Not:600 yıllık Osmanlı İmparatorluğu'na başkent olmuştur. Osman Bey'in, Orhan Bey'in,Ertuğrul Bey'in,Alparslan Bey'in,İzzet Bey'in,Şehzade Mehmed topağı şu mübarek şehri bu Yükl Betonlanından ivedilikle kurtaralım, ne olur. İlk keşpeçiyuruna minnetduymak dilediye...

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

ÜLKER

ŞİMDİ
YEPYENİ

GİZİ PEYNİRLİ MİLFÖY BÖREK

ATIŞTIRIN, AÇLIĞINIZI
DOYA DOYA YATIŞTIRIN

SADECE
1 TL

Savcıya Edilmiş Kraf Fiyatı

ÜLKER

GİZİ
Peynirli Kremalı
MİLFÖY Börek

ISITARAK DA
YİYE BİLİRSİNİZ

yeni

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

ÜLKER

Gökhan Dağıstanlı

sultaniyegâh

Daha önce ayak basılmamış bütün patikalarımдан geçti. Ben ki yılların şiir arayıcısı, inançlarımdan sıvıştı oracıkla yüreğim. Sığınma eğilimimi bastırdım, şiirler okudum, şarkılar söyledim. Aklını yitirdi gece.

Bir giriş vardı kapıdan. Kendisinden önce geldi sıcaklığı. Kahkaha dokusu samimiyeti koynunda getirmiş. Şaşkın bakışlarım arasında yere değmeden yürüdü. Nasıl yaptı bilmiyorum, nefesimi okadı. Sonra güzelliği başladı, bitmedi. Kadifeden ses, oktan kırıp, uçurumdan göz... Doğduğu gün melekleri iştin atmışlar. En güzel niteleme sıfatlarını önüne almış yalın hâli. Kalkanlarını ortadan kaldırdı. Elleri geldi sonra. Hiç dokunulmamış gibi saf, dünyayı okşamış gibi şefkatliydi. Ömürlerce tanıdık bir bakışla selamladı beni. Sanki dünya yeterince soğuduğundan beri tanıdık... **Sanki gezegene düşen ilk yağmurun altında, daha bir tür bile oluşturmadığımız zamandan beri... O an yine tek hücre olsa o hücreden tanırđım onu. Oysa ne sevgiye açtım ne sevgiliye açık...**

Merhabası yeni insanlara, sonrasızlığın umursamaz bilincinde uzunca masafeler koyuyordum. İdama abone olduğundan beri aşklar, kendi yağında kavruluyordum. İlk kadehi, bakışlarını kısa kısa gözlerime batırıp içti. Bütün gece türk üleri bıçakla soydu. Daha önce ayak basılmamış bütün patikalarımдан geçti. Ben ki yılların şiir arayıcısı, inançlarımdan sıvıştı oracıkta yüreğim. Sığınma eğilimimi bastırdım, şiirler okudum, şarkılar söyledim. Aklını yitirdi gece. Kırıldı şeytanın bacığı. Üstelik deriz de uzaktaydı. Eski aşklarını bir çırpıda anlattı, tutku kaçağı. Ne kadar seven işleme iradesiyle **gece boyu kendi çaldı kendi söyledi. Zaten ben de yorgundum. Öylece bakış durduk iki kişi. Hava soğuk ama durgundu. Hem bu devirde birinin elini tutup "sevgilim" demek yürek işi. Koluna girdi akılımın, sevdiğim ama dokunamadığım bir şarkıyı söyledi. Ben dayanamadım, ağladım. Tuttur, bana gerçek aşkın şiirsel bir dostluk olduğunu öğretti.**

Gecenin yarısı, topladı kanatlarını gitti. Kapıdan uğurladım, ölümler kımıldadı. Geldiği semtlere doğru sürükledi mutluluğumu. Gözlerim kapalıydı, bir baktım kalbim açılmış. Ayna kırılmış, merdivenin altından geçilmiş, gece ıslık çalınarak ırnak kesilmiş. Karanlığın şeytanları kol geziyor. Çekişkilizden morarmış sokaklar. Artık her şeyi yayıncıya takas edilebilir. Saat o saat, devir o devdir. Havanın pusu gerçekliği örter, hiçbir şey kesin değildir. Belirsizlik bozmıştur belirginliğin caskısı. Günler kısılmış, yaşamının teliğine dibine düşürülmüştür. Çekiştirip durur ecel ömrün yakasını. Bak, artıyor yine yalnızlığım, bencil bir şarmanlık gibi büyüyor bedenimde. Keşke hiç tanışmasaydık der gibi oluyorum. Ağzımın üstüne vuruyor kaderim. Ne yardım geçiyorum ne serden, susuyorum. Oluk oluk akıyor düşünceler geceye. Ne tuhaf, hepsini tanıyorum. Ben ki bu oluk oluk akıyor düşünceler geceye.

doğruyu gösteriyorum. Artık beş duyunun birliğini mi görmek isterler, topyekün çaresizliğini mi? Kahretsin, yine gözümde büyütüyorum. Tanrısı bile olmayan bir köye koysalar iklimi, mutlu mesut yaşanç sanıyor. Manzara gelir boğazdan gözlerimize yerleşir, aşkımız bulur kendi güneşini, iki çıplak saraylara da yakışır... Eski zihninden başka ne beklerin? Birden açıldı karşında yüzü, bu benim hatam değildi. Onu ben çok geç tanıdım, her kelimesinin altına bir çiçek ekmek benim hıkrım değildi. Kalbinden bir gün düşürmediği aşklar sırda kadem basınca, sevdiğini sessiz harflerle söylemeyi öğreniyor insan. Ya da aşkın esaretinden bunalınca koşu koşu yalnızlığı seçiyor. Tek başına özgürlük de bir işe yaramıyor. Bütün bunları defalarca deneyimlemişim. Yelkenleri kaçınıcı kez suya indirmişim.

Heyhat! Gönül uslanıyor! Yine de tadı taşıyor damağımdan. Kapatınca gözlerimi zihnime dokunuyor. İnanılması güç masallar anlatıyor. Elinden tutuyor çocukluğumun, kutuyu açıyor, kötüyu söylüyor. Dayanamıyorum, yine ağlıyorum. Tutup bana bedenden bağımsız sevmeyi öğretiyor.

Bazı insanlar böyleymiş demek. Rüyasını yanında taşımış. Bir kırsın son ayında Akyaka'da çok mutlu olmuştu. İçim öylesine sikkın, ruhum öylesine karanlıktı ki yüzüm gülmez bir daha sanmışım. İn cin top oynuyordu sahilde. Soğuktu hava ve kimsesizdim. Yüzüm güldükçe gözümde yavaş dolmuştu, lekelerim siliniyordu. Sonra bir gün Göcek'te bir koyda, gecenin yarısı denize girip susmustum, uçmayı denemek için. **Dünya yıldızların arasında iyice küçülmüştü, dertsizlikten kaybolmuştum. Orada ölem gam yemezdim. Huzur gibi saran şey yoktur insanın için. İşte bana durduk yere bunları hatırlattı.**

Şimdi güvercinleri gökyüzüne salmış, onları seyrediyordur. Tek eli göğsünün üstünde, hafifçe gülümsüyordur. Birazdan penceresinden çıkar sokağa. Boğaz boyu seyredir denizin üstünde. Atardamarıyla uçarken yaza döndürür mevsimi. Çok da uyumlanmadığı bu şehrin kirliliğini dölürdür yaralı çirçerne. Akşamüstünde doğru yorulur, evine döner. Kadehini koyar pervaza, bir türkü söyler, kısacık da olsa sevinci buruşur. İhtimal ya beni de geçirir kül değmişim yüreğinden. Bir gün olur vütu evime de düşer. Kapıdan duvara her yere melek kokusu iner. Ellerine aralar yine huysuzluğu. Anlarımdaki duyguları değiştirir. Bir gün gel kalbimin biçimini alır sevgisi. Atlı karınca neşesiyle gülümseriz yine. Eskilerimiz daha eskir. Gözüne girer yalnızlığımın, en çoğul türküsünü söyler. Dayanamam, ağlarım yine. Tutup bana

**Kalbinden
bir gün
düşürmediği
aşklar sırda
kadem basınca,
sevdiğini sessiz
harflerle söylemeyi
öğreniyor
insan.**

HANGİ

Ecom Erkek

P.K.: Tanrını siz mi koruyacaksınız? Siz mi? Burası ufaklık bir gezegen. Uzayda daha büyük milyarlarca gezegen var ve bu ufaklık gezegenin ufaklık bir köşesinde oturan siz onu koruyacağınızı söylemeye cüret ediyorsunuz. Evrenin yarabıcısını! Onun sizin korumanıza ihtiyacı yok. O kendini koruyabilir. Bugün birisi tanrısını korumaya kalktı ve arkadaşım öldü. Ondan geriye ayakkabısı kaldı. Tanrını korumaktan vazgeçtin. Yoksa bu gezegende insan değil sadece ayakkabı kalacak.

PM, 2014

Yönetmen: Başkumar Niseli
Senarist: Başkumar Niseli, Abdülmecit

FİLM

Seda Güven

Amélie birden kendini muhteşem bir armoninin içinde hissetti. Her şey mikemmelidi. İçin yumuşaktı, havadaki hafif koku ve şehrin sakıncılığı. Derin bir nefes aldı ve dünya ona o kadar basit ve net göründü ki bir anda onu insanlığa karşı büyük bir sevgi ve yardım etme duygusu kapladı.

Amélie, 2001

Yönetmeni: Jean Pierre Jeunet
Senarist: Guillaume Laurant, Jean-Pierre Jeunet

HANGİ

Yonca Evcimik

Asya: Sevgi neydi? Sevgi iyilikti, dostluktu... Sevgi emektir.

Selvi Boylum Al Yazmalım, 1977

Yönetmen: Adil Yılmaz
Senarist: Ali Özgürçök

SAHNE

Hızlıya, Pınar Aksef

“nasıl nobel almadı” dediğim yazar

Ethem Baran

yaşar kemal'e nobel çok yakışır

Bugün adı sanı çıktıkça silinmiş, unutulmuş pek çok yazarla hatta şarkıcıya ve gazeteciye verilen bu edebiyat ödülü ne yazık ki sonuna kadar hak ettikleri hâlde pek çok yazara da verilmemiştir. Verilmemiş olması bu yazarlar için bir kayıp değildir elbette. Nobelli pek çok yazarı bilmediğimiz hâlde Tolstoy'u, Virginia Woolf'u, Proust'u, Joyce'u, Borges'i, Nabokov'u, Umberto Eco'yu edebiyatın uzağından geçenler bile bilir. Nâzım Hikmet ve Yaşar Kemal'e Nobel Edebiyat Ödülü'nün verilmesi ne kadar derinden üzmüşse beni, Orhan Pamuk'un alması da o denli sevindirmiştir. Yıllardır Milan Kundera'ya bu ödülün verilmesini bekliyorum.

Benim adayım her zaman Yaşar Kemal olmuştur. Çünkü o kendi evrenini var etmiş benzersiz yaratıcılardan biridir. Otundan böceğine, yağmurundan rüzgârına, her türlü hayvandan binbir çeşit insanına, tamamen kendine özgü, yepeni bir coğrafya ve coğrafyayı sonsuza dek yaşatacak tarihten, farklı kültürlerden, destanlardan, ağıtlardan, savaşlardan el almış çok katmanlı o eşsiz dili yaratmayı bilmiştir.

Kendi dilini, kendi coğrafyasını, kendine özgü dünyasını yaratan ender

yazarlardan biridir, biriciktir. **Her romanında ayrı bir dil ve biçim yaratmaya özen göstermiştir. “Ben niye iki roman, üç roman, yüz roman yazayım hepsi birbirine benzeyecekse,” demiştir.** Gördüklerini, yaşadıklarını değil, yarattıklarını yazmıştır. Hayatın gerçeklerini, dili, romanın imkânlarını zorladığını, hiçbir zaman kör kör parmağına gözüne çekinde yazmadığını ifade etmiştir konuşmalarında.

Amerika'da, niye hep Çukurova'yı yazdığını sorar biri, Yaşar Kemal'in cevabı, “Yalnız ben yazmıyorum Çukurova'yı; Tolstoy da Dostoyevski de Kafka da Faulkner da Çukurova'yı yazıyor,” olur.

Yaşar Kemal, şu dünyada yalnız olmadığımızı; eşyayla, doğayla, sansuz ayrıntıyla, insan ruhunun ancak büyük yaratıcılar tarafından görülebilecek karanlık yanlarıyla iç içe yaşadığımızı, yaşadığı binlerce sayfamın her satırında sürekli hatırlattı bize.

Onun romanlarındaki ana düşünce, ne kadar gerçekçi, ne kadar düşü yaşadığımızıdır.

Değişimden romancısıydı, korkunun romancısı, “mecbur insan”ın romancısı.

Hikmet Hükümenoğlu'nun seçtiği 20 kitap

KAFA dergisi okurlarına klasikleri saymaktan Anımsadığı adı geçen kitapların 20 Canevini seçtim. Bunlar, romanın kahramanı Ömer kadar benim için de önemli kitaplar.

- 1- Şibumi, Trevanian
- 2- Vakıf serisi, Isaac Asimov
- 3- Medyum, Stephen King
- 4- Denizler Altında 20.000 Fersah, Jules Verne
- 5- Gülünün Solduğu Akşam, Erdal Öz
- 6- Kolera Günlerinde Aşk, Gabriel García Márquez
- 7- Bir Kış Gecesi Eger Bir Yolcu, Italo Calvino
- 8- Yabancı, Albert Camus
- 9- Mektup Aşkları, Leylâ Erbil
- 10- Yeşil Peri Gecesi, Ayfer Tunç
- 11- Anayurt Otel, Yusuf Atılgan
- 12- Sonsuz Aşk, Ian McEwan
- 13- Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği, Milan Kundera
- 14- Dalgalar, Virginia Woolf
- 15- Göçmüş Kediler Bahçesi, Bilge Karasu
- 16- Korkuyu Beklerken, Oğuz Atay
- 17- Yenisehir'de Bir Öğle Vakti, Sevgi Soysal
- 18- Doğanın Gücüne Korkun, Orhan Fekici
- 19- Sevgili Arsız Ölümler, Latife Tekin
- 20- Vahşi Hafiyeler, Roberto Bolaño

Cem Davran

palyaço'nun günlüğü (19)

Hayatın herhangi bir köşesine kendini ilâştirip yine kendine benzemeyenleri didikleyp, her seferinde yeniden yeni kendini bulup, en uygun zamanda da bütün keşiflerini terk etmek; rol böyle bir şey işte.

Pel'e'nin gollerini ve Neil Armstrong'un Ay'daki yürüyüşünü izledik bütün mahalle. Yazlık sinemada bin dokuz yüz yetmişyılında. Aylan bebegin cansız bedenini ve ortalık yerde patlayan bombaları izledik bütün mahalle. Sosyal medyada iki bin on beş yılında. Hikâyemiz bu kadar aslında, ne eksik ne fazla. Böyle not almışım; bin dokuz yüz yetmiş başlaştım, iki bin on beşte bitmiş hüzünlü macera. Şimdi her yer yazlık sinema. Babanızın elinden tutun, girişte çekirdek alın yanınıza. Yaz akşamı da olsa serin olur, hırka falan bulunsun kolunuzun altında. Yıl mı? Hâlâ iki bin on beş dedim ya! Sonrası yok, sonrası rüya. İnsanlığın filmini biteri çok oldu, pek yakında yine yazlık sinemalarda.

Suyun üstüne çıkmak, nefes almak, kendi ağırlığını hissetmek için bütün bu temizlik, arınma. Gereksiz yükleri bırakarak yapıyor çoğu zaman. **İster istemez kurtulduğumuz fazladan ağırlıklar takılıyor kafama. Sen bırakınca daha da derine düşüyorlar, sen suyun üstüne doğru çıkarken onlar tam tersine bir yolculuğa çıkıyor.** Sadece birkaç kendi kulağıyla uygun bir derinlik buluyor kendine, diğerleri dipleri doğru gözden kayboluyor. Ne ağırlıkmış meğer, ne yükümü!

Yeni mi yıl acaba? Kâğıt üstünde öyle. Yazmaya doyamadığım, yazmaktan bıkmadığım günler. İşte hepsi son günler. Yeni bir şeyler başlıyor, doğru ama biz eski, günler yeni. Yeni yıl yok aslında, bundan sonra hiçbir yıl yeni olamaz.

Kaçıncı kez deneyeceğim bilmiyorum! Bir kez daha şimdilik ama belli ki unutamayacağım. **Mama, I'm coming home. Ozzy Osbourne dinlemekle başlıyor bütün karmışam. Seviyorum bu günlük çocukluk haykırışını. Bırak annen toplasın ortalığı. Söylenir biraz, kızar, belli ağır ama yine de kıyamaz sana.**

Rol, ne geniş bir alan, nasıl da dipsiz bir yolculuk. Hayatın herhangi bir köşesine kendini ilâştirip yine kendine benzemeyenleri didikleyp, her seferinde yeniden yeni kendini bulup, en uygun zamanda da bütün keşiflerini terk etmek; rol böyle bir şey işte. Anımlar, öykünmeler arasında bir ışık bulup onu dokunulabilir, görülebilir hâle getirmek ve tam zamanında kendi elleriyle yok etmek o tatlı rüyayı. Daha başlarken, henüz tanışırken bile nasıl veda edeceğine dahi planlamak, taammüden can katıp can almak. Faili belli, suçu da cezası da belli. Rol, düşüncelerimizin melodisi gibi.

"Yapraksız ormanda / Küller burcu burcu. / Bulbüller saksofon / Melekler taburcu. / Belki ileride / Belki bir ülkede. / Beyaz güller açar / Yapraklar turuncu." Büyük usta Nüvit Özdoğru bir şiir kitabı çıkarmış 2066'da. İsmi, Sigil Taş Olsa. Bir tanesi bende, araştırmaya çalışıyorum.

Ön sözünde diyor ki **"Tiyatroyla şiirin kardeş olduklarına inanıyorum. Bir tiyatrocunun şiirle uğraşmasını dağılma olarak değil, Tiyatro'nun özüne yaklaşma çabası olarak görüyorum."**

Şimdilerde adı hiç geçmiyor Nüvit Özdoğru'nun, üzülyorum. Karşılaştığım, çalıştığım ve çok şey öğrendiğim müthiş bir birikimdi. Şimdilerde o ayarda insan pek yetişmiyor. Beni önemserdi daha küçücükken, öyle işe yarar cümleler emanet etti ki bana hâlâ taptaze duruyor hayatımın her anında. Müzik dinlemeyi, kitap okumayı, yazmayı, hep yazmayı, tiyatrocunun yolculuğunun onun rotasıyla düzenledim desem yeridir. Şimdinin en büyük sorunu, usta çırak muhabbeti. Büyük eksik vesselem. Her nesil bir öncekinden şanssız, her nesil bir öncekinden nadir. Her şey için sonsuz teşekkürler Nüvit Hocam...

Şimdinin en büyük sorunu, usta çırak muhabbeti. Her nesil bir öncekinden şanssız, her nesil bir öncekinden nadir.

Atlet, külot, çorap, mayo, mendil, şort, kemer. O kadar hızlı ve bir çırpıda söyler ki bunları hem de defalarca. Çerçi diyorlar ona. Vücudunun her yanı, elleri, kolları yüzlerce eşyayla dolu. Aynı melodiyi tekrar ettiği cümleler eşliğinde, hiçbir parçayı düşürmeden, bin küsur yıllık bir şaman görünümüyle kahvehaneden içeri giriyor. Resmini çizmek isterdim, tarif etmek yetmiyor, eksik kalıyor. Çılız omurgasının her yanından bir ayağı fırlıyor, rengârenk, irili ufaklı. Muhteşem bir tiyatro kostümü gibi giymiş üstüne dükkânını, sürekli yürüyor, mekânlara girip çıkıyor, sabıı yapıyor ve devam ediyor. **Atlet, külot, çorap, mayo, mendil, şort, kemer.** Neredeyse her gün rastlıyorum çerçiyi. Evet, ezberledim türküsünü. Çaktırmadan onunla birlikte mırıldanıyorum. Fazladan cümle kurmuyor.

Çorapsa çorap, söküp üstünden uzatıyor. Para üstü vermek gerekirse tek elindeki eşyaları dirseğine kadar sıyrıp, o tek boşta kalan eliyi iç cebine ulaşıyor. Jimnastikçi kadesnek postürünü alıştır, bildiği koreografilerle süslüyor. Bir omzunu hafif sarsarak hemen önüne deri kemeri düşürüyor, çıkarıp sana uygun olanı veriyor ve aynı hareketi tersini yaparak kalan kemeri tekrar yerine yolluyor. Çok acayip, çok. Bunun gibi daha onlarca devinim, hepsi denenmiş, çalışmış, hepsi dans eder gibi. Bu arada, hiç bilmim, rahatsız etmeyecek bir volümle tekrar ediyor ağlını. Biten ürün varsa librettöyü anında düzleniyor tabii. Onun yerine başka bir ürün ekleyip, prodüzii bozmadan tekrarlıyor yine. **Atlet, külot, kasket, mayo, mendil, şort, kemer.**

Gazeteler arayıp soruyor, geçen yıl için ne söylemek istersiniz? Ünülerden yeni yıl mesajları. Yeni yıl için bir cümle alabilir miyiz sizden? Ne öğrendiniz 2020'den? Şöyle demek geliyor içinden: **Siz? Siz ne öğrendiniz?**

Her şeyi düşünmüş, her de hepinizin...

YENİ ÇIKANLAR

MANDOLİN İNKILAP 94. yıl Sayfa 6

İSTANBUL / Merkez Yemboşna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatih Historia • İSTANBUL / Arcılar Pelican Mall • İSTANBUL / Azakent Cossium • İSTANBUL / Bahçeşehir Metroport
İSTANBUL / Beykent Perla Vana • İSTANBUL / Başakşehir Mimar • İSTANBUL / Çarşıoğlu Sirketi • İSTANBUL / Azakent • İSTANBUL / Esenyurt City Center • İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

2020 sen ne bela bir şey çıktın!

Pespayeliğin altın kemer taktığı günlerden geçip gittik, içimizde umudumuzla kuyruğu dik tutmanın bin yolunu öğrendik. Acımda daha acı bir misal koydu hep, ismi var cismi yok 2020 denen sevimsiz...

Geçtiğimiz aralık ayında, 2021 yılının bizlere neler getireceğini düşündük hep birlikte. 2020 yılının bize ettiği oyunlan, ağzımızın tadını kaçırın berbat salgın günlerini, o günlerin arasına nadiren sızmayı başaran güzel günleri gözümüzün önünden geçirdik. Birçok hatıramızın yanına, ağzımızda gezinen şunturlu bir küfür katık ettik yitip giden günlerimize vah ederken. Ha bitti ha bitecek derken katmerleşen acılan sındırmaya çalışırken ne ağzımızda dış kaldı ne de mide kaldırın oldu gördüklerimiz. Pespayeliğin altın kemer taktığı günlerden geçip gittik, içimizde umudumuzla kuyruğu dik tutmanın bin yolunu öğrendik. Acımda daha acı bir misal koydu hep, ismi var cismi yok 2020 denen sevimsiz...

Çogu dergi ve gazete, 2020'nin gün yüzü göstermeyen günlerini sıraya dizi tekrar. Yılın insanını, çocuğunu, sofrasını, sporcusunu, yemeğini, tatlısını, arabasını, evini, gazetesini, dergisini, güzeline, haberini, filmi, aktrisini, bilim insanını, fotoğrafını yayımladı. Bir kez daha hatırladık ağustos ayına danga vuran güzeli. Daha yılın ilk günlerinde aramızdan ayrılan Raşan Ecevit'i tanıdık gömlerimiz, bir kez daha fark ettik. Salgının hemen başında yitip giden Muhterem Nuri'ye andık çarçabık. Daha gençmiş diye hayırlandık 2021'i görmeyen Kim Ki-duk için...

Hatıratımıza satır yazacak olsak acımda gelmeyecek bir yılın sağmalığını yanında, sağlık, evlilik, terfi, hastalık teşhisi, iş kaybı, evliliğin sonu, sevilen birinin ölümü gibi konular üzerinde kafa yorduk önümüze konan "yılın panoraması" adındaki aşure için. Hangisiyle ne kadar ilgilendik meçhul. Can derdine düşmüş koyun misali, kasabın bıçağından topuğumuz içimizde kaçarken suratımızda buruk bir gülümsemeye, inatla devam ediyoruz tutunmaya. Yaşam denen, her gün aynı filmi seyredip, "son" yazmadan evvel bir sürpriz bekliyoruz makinistten araya bir parça koyar umuduyla...

Bir yılın sonu, gelecek yıl için kararlar belirleme zamanı oluyor genelde. Pek çok insan, genellikle bir önceki, daha önceki, yitip giden, geçen yılların kopyası niyetlerle "yeni yıl" kararlarını karalıyor cebindeki deftere. Değişmez, katılaşmış, kemikleşmiş hedefler arasında kilo vermek, sigarayı bırakmak ve fiziksel olarak iyi görünmek başta gelir ama... İşte aması var. İyi niyetlere rağmen birçok hedeflerine ulaşamıyor. Mesguliyet - neyle meşgul bilmiyoruz -, motivasyon eksikliği, dikkat dağınıklığı, kötü bir alışkanlığı değiştirmek için zaman ve çaba harcama isteksizliğiyle çoğu insan iyi niyetini yine kendisi sabotaj ediyor hâlbuki. Ama ihalehin kalacağı bir hedef bulmayı da ihmal etmez, hınlığı ertelemiş insan. "Sizin yüzünüzden" demek için kolunun altında birkaç arkadaş tutmak, alleden birini kurban seçmek artık sıradan ama vazgeçilemez değil midir?

Albert Einstein "60 dakikanın olsa 55 dakikasını düşünmek, 5 dakikasını aksiyon için kullanırdım," demiş. Artık Einstein kadar meşgul olmadığımız muhakkak(!) zira biz artık şöyle yapıyoruz Bay Einstein, "60 dakikanın 55 dakikasını telefonla takılısam, 5 dakikalık aksiyon için de kalkmaya değmez."

Binbir hedefin içinden seçtiklerimizden birçoğunu daha ilk ay çıkmadan unutacağımız ve de içinde yaşadığımız coğrafyanın "hayaller" üzerine çol kumu dökme becerisini hesaba katarak hedefleri küçük tutalım derim.

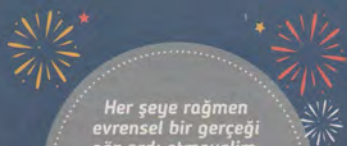
2021'de Kuzey Arusu

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

vize var, euro kim bilir kaç para, aşı kartın yoksa uçağa binemezsin. Dinun yerine, çalışmaya devam edersem ve izin de verirlse Fethiye'ye giderim de. Finlandiya-Fethiye aynı sayılır hatta Fethiye daha sıcak. 2021'de çağdaş sanat üzerine çalışacağım deme mesela, gerek yok. İtalya'da bir aşçılık okulu var deme, onu hızla unut. Tekneyle küçük çukuk bir dünya turu, saçmalama lütfen... Küçük bir motor alıp Anadolu'yu gezsem, yapmaaaa, ne işin var, düşersen kaybolursun. Kitap yazsam kimsenin zararı yok, gerek yok, yazan ne oldu da sen olacaksın. Saçları boyatayım beri, bak o olur. Saçını boyat, büyük düşünme gerek yok. Minik minik adımlar at. İş bulabilirim inşallah de mesela, inşallah bu yıl da kovulmam diyebilirsin. Yeni arabayı almayı değil de bindiğimi satmam inşallah diye temenni et. Sınırdaki ülkelere otobüsle gitsem? Abartma, zaten aramız limoni çoğulu.

Hâlbuki yıl iyi başlamıştı yine, lezzetli bir yemek yemiş, belki iki kadeh yuvorlamıştın, ardından müzik ve dansın olduğu bir bar veya salona gidecektin ama durumlar malum gidemedin. Keyfini bozmadın, yeni yıl yeni heyecan dedin, evdeki ahalinin geçmiştin günümüze eskimeyen yeni yıl sakalarına bile güldün. Saat on kiye yaklaştığında ve eski yıl sahnedin çıktığında, ayağa kalktın, heyecanlandın, varsa elindeki kadehi fondip yapıp 2021'i karşıladın, mutlu yıllar dedin, hayırlı yıllar olsun dedin, sağlık, mutluluk, başan diledin ve o kadar işte... Bitti, yaşamaya başladın yeni yılı, dakikalar akmaya başladı bile. Pek bir şey fark etmedi değil mi? 2009'dan 2010'a geçenken de aynydı sanki. Maalesef aynı...

Ama her şeye rağmen evrensel bir gerçeği göz ardı etmeyelim, "Aydınlık, karanlığı mutlaka kovacaktır." Piri piri, umut dolu bir geleceği dilemekten asla vazgeçmeyelim, 2021 olmasa 2022 olur, 2030 niye olmasın... Belki de 2045!

Her şeye rağmen evrensel bir gerçeği göz ardı etmeyelim, "Aydınlık, karanlığı mutlaka kovacaktır."

rivayetlerin cem'i

Bir Türk'ün nesine Tekboynuzlu halıları? Benim duruşum, Cemal Süreya'nın şiirindeki gibidir: Asker değil, nişanlıyım. Ne demek hem, nesine: Tersten okunur halıda yazan.

Amerika Büyük Bir Şaka'da, 1998, New York'ta rastgeldiğim Tekboynuzlu halılarının doğurduğu heyecanlı, iki yıl öncesinde yazdığım, sonradan Kanot Hareketleri'nde, 2000, yeralan şiirden sözcükçüm. Onca yıl geçti aradan, halılardan uzaklaşmışım, oysa sık sık Cluny Müzesine girer, karşılarına geçerek tazelерim ilşkimizi, o anonim örgüler benim gözümde de, ortaçağın en güçlü "iş"leri arasındadır.

Bir Türk'ün nesine Tekboynuzlu halıları? Benim duruşum, Cemal Süreya'nın şiirindeki gibidir: Asker değil, nişanlıyım. Ne demek hem, nesine: Tersten okunur halıda yazan.

Ote yandan, aslı astan olmasa da yaygın bir efsunlu rivayetin üzerinde durmanın sırası: Fransa'nın Akıtaşya bölgesinin sınırları içinde kalan Boussac Şatosu, XV. yüzyılda inşa edilmiş. Elden ele geçen görkemli yapıda, bugün Cluny'de sergilenen Tekboynuzlu halılarını gören Prosper Mérimée onları müzeye kazandırmış.

Boussac şatosunun müdavimleri arasında Georges Sand da yer alıyor, 1870 savaşında, bir de bir salgın hastalık (!) sırasında kalırken yazdığı satırlardan bazıları Sovyet Döneminde Bir Yolcunun Güncesi'nden. Cluny'ye getirilmelerinden önce Aubusson halıları olarak anılıyor kaynaklarda Tekboynuzlu panoları - Osmanlı tarihi açısından ilginç bir sapağa götürüyor bu özel isim bile ve efsaneye Sand'ın katkısının da yabaga atılmayacağı söylenir.

Sürgüne çıkan Sultan Cem'i Rodos şövalyelerinin güvence sözlerini yerine getirmeyerek Fransa'ya götürüp teslim ettikleri biliniyor. Bu serüvenin başladığı nokta olan Nice limanına gelişine ilişkin iki masrafsız Tarihî Hikâyetler'inde (1978) İsmail Hamî Danişmend aktarır:

"Acayip şehrimiz bu şehri Nitse

Ki kalur yanına her kim Nitse";

Danişmend, Cem'in şadadan (Rocheknard - yıkıntı hâlinde, onarımına başlandı) şato'ya (Sassenage) aşk hikâyeleri içinde dolaşmasıyla ilgili anekdotlarının kaynağında Guy Allard'ın Philippe-Hélène de Sassenage'in Aşığı Osmanlı Prensi Zizimi (1673) başlıklı tarihsel romanı duruyor.

Hikâyenin bir başka versiyonunda Pierre d'Aubusson'un yeğeni bir genç kız öze pıyör: Georges Sand'ın uzun süre kafalanı karıştıran cümleleri burada devreye giriyor: "Bu halılar Bourganeuf Kulesinden, bahtsız Cem'in barındığı evin duvarlarından geliyordu; ölümden önce Boussac senyörü Pierre d'Aubusson'a armağan etmiş ve peşisıra zehirlenmişti. Uzun süre bu halıların Türk halısı olduğu düşünüldü. Aubusson'da yapılmış oldukları çok yeni anlaşıldı. Kimilerine göre halılardaki güzel kadın portresi Cem'in Rodos'tan zorla gönderildiğinde arkasında bırakmak zorunda kaldığı cariyesiydi. Bir dostumuz, Cem'in tutkuyla bağlandı, Pierre d'Aubusson'un bağlandı Blanchefleur bir hanımdı".

Bir kez daha: Nereden nereye. Ve: Bir Osmanlı'nın nesine Tekboynuzlu halıları?

Georges Sand'ın kulaktan dolma bilgilerle kurduğu hikâyenin gerçekle bağlantısı çok dar: Cem'in bölgede son dönemini geçirdiği, işinin

Fotoğraf: Alamy, Wikimedia Commons

orada bitirdiği biliniyor, Tekboynuzlu halılarını olsa olsa görmüş olabilir ki "Gazellerin Cem'i'nin şairinin kök hücrelerine ürperti doğurmaya yeter bu olasılık.

Bellini'yle tokuşan Mehmed'in ardından Tekboynuzluyu tanımsı olabilecek Cem'e geleceğine, bütün suretlere düşman bir sofı oturtulmuş tahta - "bura'ya 'ora'dan geldik işte. Bizim neyimize halıydı, sanattı, şiirdi.

Kurcalarken, doğru mu kestiremiyorum, benim için yeni bir "bilgi"yle karşılaştım: Prosper Mérimée'nin bir mektubunda, Boussac şatosunda başka halılar da varmış aynı diziden, bir kont bazılarını at arabalarının oturma yerlerini kaplamak için kestirmiş! Sand da altı değil sekiz halıdan söz ediyor günlüğünde.

Sultan Cem'in Boussac'ta bir süre kaldığı bile doğrulanıyor. Bourganeuf'teki kuleyi onu kapatmak için hızla inşa etmişler, gidip çıplak gözle görmüştüm, o kabasaba, kasvetli yapıyı.

"Amma hikâye".

**Kimilerine göre halılardaki
güzel kadın portresi
Cem'in Rodos'tan
zorla gönderildiğinde
arkasında bırakmak zorunda
kaldığı cariyesiydi.**

Nihat Sırdar

semtin güzel abisi

Ne kadar tuhaf bir dönemden geçiyoruz, yıllar sonra bile hatırlayacağımız, birbirimize anlatacağımız... Her gün açıklanan ölüm sayıları kanıksanmış, üstelik bunların iki üç misli insanın hayatını kaybettiğini bildiğimiz hâlde sanki hiçbir şey olmuyormuş gibi davranıyoruz. Hep önünden geçtiğimiz mezarlıkların sakinliğinin bittiğini, sürekli içeride bir kalabalık olduğunu, öbeköbek insanın birilerini toprağa yatırdığını gördüğümüz hâlde suskunuz. Sosyalmedya hesapları başsağlığı mesajlarından geçmiyor. Ölüm hemen dibimizde ama biz ona da yokmuş muamelesi yapıyoruz. Tıpkı memlekette olan birçok şeyi umursamadığımız gibi.

Makarayı epey geriye saracağım şimdi; annemin benim annem olacağından hiç habersiz bir şekilde Yugoslavya'dan ailece Türkiye'ye göç ettikleri 1967 senesine. Önce Bursa'ya gitmiş bizimkiler. Bakmışlar oradaki tanıklarından pek fayda yok, İstanbul'a gelmişler. Davutpaşa'da bir ev tutmuşlar. İki Davutpaşa vardır İstanbul'da, Topkapı tarafındaki daha çok bilinen kılasından dolayı. Ama asıl Davutpaşa, Cerrahpaşa'nın hemen alt tarafında yer alandır benim için. Çocukluğumun en güzel zamanlarının geçtiği yer. Etyemez ile Langa semtleri arasında bulunur Davutpaşa. Balkan göçmenlerinin çokça olduğu bir semttir. İşte buraya yerleşmiş bizimkiler. Ve ilk tanışıkları, dost oldukları aile Akarvardarlar olmuş. Dayıların ve teyzemin Türkiye'deki ilk çocukluk arkadaşları da bu ailenin

**İyiler gidiyor
önce azızım.
Buna engel
olamıyoruz,
böyle bir düzen
içindeyiz.**

belliymiş yaşı çenebaz bir radyocu olacağım.

1978 senesinde evlenen ve balayıdan dönen Mahir Abi ile eşini sokakta görünce elimi belime koyup "Mahir Abi Mahir Abi. Anlat bakalım balayı nasıl geçti?" diye sorup yanımdaki teyzemin renkten rengi girmesine sebep olmuşum. Sonraki yıllarda çocukluğumun büyük bölümünün geçeceği Davutpaşa'daki mahallede, hemen tren yolunun karşısında kalan ahşap binanın altında bir çanta imalat atölyesi vardı Mahir Abi'nin. Dikiz makinesi seslerinin sokağa kadar geldiği, özellikle okullar açıldan önceki zamanlarda sabahlara kadar çalınan, çanta kumaşlarının ve yapıştırıcı kokusunun sigara dumanı içinde kaybolduğu bir yerdi orası. Ama tüm mahallenin kalbidiyi sanki. Özellikle Kamil dayıma çok yakındı Mahir Abi. Birlikte büyümüşlerdi neticede. Çocukluk, delikanlığa geçiş, gençlik yılları... Hep beraberlerdi. Semtin ersane takımı Gayret Spor'un kuruculan ve oyunculuğu iyisi de. Langa'nın yağmuryağığında çamur deryasında dönen sahasında hafta sonları top koştururlardı. Dayın çamur adam şeklinde eve gelince anneannemden bir ton Bozokça küfür yerd. Dayının semt lakabı Dedeliydi. O zamanlar böyle çağırıldığı genelde. Özellikle yetiştirilincekçanta işi olurdu. Dayım dâhil semtin birçok çocuğu da

atölyede toplarıdır. Sabaha kadar süren o imce usulü çalışmalar sırasında çay demlikleri dolar dolar boşalır, muhabbetin dibine vurulurdu. Elbette yaştan dolayı asla dâhil olmadığımız ama can kulağıyla dinlediğim o sohbetlerden hem çok şey öğrendim hem çok güldüm, eğlendim ben de. Elimde makasla Sebahattin Abi'nin makinesinden çıkan parçaların ihratını kestiğini hatırlıyorum mesela. Banadüşen iş oydukçünkü. Dayım dâhil abi sayılan birçok büyük varken o mahallede Mahir Abi'nin yer hep bir başkaydı. Onun sözü dinlenirdi mesela. Kimseye kızmaz, bağırmaz, çağırmazdı. Son derece sakin, efendi davranırdı herkese.

Hani her mahallede, her semtte herkesin saygı duyduğu ve sevdiği semtin güzel bir abisi vardır ya, Mahir Abi o abiydi işte. Bayramlarda mesela muhakkak bizim eve gelirdi bayram ziyaretine. Annem ablası sayılırdı çünkü. Babamın eline "Öpeyim enişte," diye hamle yapar, babam asla öptürmezdi. Babam da çok severdi Mahir Abi'yi. Hem annemin hem babamın cezasinde ve sonrasında evdeyapılan dualarda Mahir Abi vardı, beni yalnız bırakmadı. Anneannemler semtten taşındı. Davutpaşa, Marmaray kazılarıyla iyile yeksan oldu ama Mahir Abi'nin atölyesinin olduğu bina ısrarla ve inatla uzun süredir endi Mahkemeler, yürütmeyi durdurmalara karar verirken nedense bir tek o bina kaldı. Artık yerin altından giden trenlere binenler Davutpaşa'dan geçen camın dışından gelen dikiz makinesi seslerini duymazlar.

Bizim Mahir Abi'yle iletişimiz kopmadı. Bayramda seyranda beni arar, mahcupederdi. "Yapma Mahir Abi, benim seni aramam lazım," derdim, gülerdi. Karantinalı bir aralık sabahı semtten bir tanışığım mesaj attı Mahir Abi'yi kaçıttık diye. Birisi kalbimi ellerinin içine alıp sıkımsı gibi hissettirdi. Öyleyandı canım. Ne oldu, ne zaman fazla diye sormaya gücü bile iki üç saat sonrabulabilirdim. Bu koralası hastalkızuyuzünden cenezesine bile katılmadım Mahir Abi'nin. Çocukluk kahramanlarımdan birini daha yitirdim. Ölümünden sonra sosyal medyada yazılanlara bakınca Davutpaşa'da ne kadar çok insanın hayabına dokunduğunu, ne kadar çok sevilen bir insan olduğunu bir kez daha anladım. İyiler gidiyor önce azızım. Buna engel olamıyoruz, böyle bir düzen içindeyiz. Tek umudum şimdi, Kamil dayımla buluşums olsunlar. Mahir Abi "Naber Dede?" diye yazmıştı. Ben de "Naber Dede?" diye yazmıştım. Bekliyordum," diye cevapversin. Ruhun şad olsun semtin güzel abisi.

Aslı Alpar

NEYİ
KORUYABILDIK KI,
FORMUMUZU
KORUYALIM..?

AYNA, AYNA...
AMAN SÖYLEME...
FİKTİK GİYİYİM...

TÜM DİZİLERİ İZLEDİM..
BU COVID NE ZAMAN
YAYINDAN KALKAR
TAHMİNEN?

HER SEYİ BIRAKIP,
KAGMAH İSTEDİĞİNİZ
O KÖNFERE ARTIK
HEP HES VAR!

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://irantey.org>

Memmet Ali & Akşın Sarı

Coşkun Aral

"KURUYAN TOPRAKLARA, YAĞDIR MEVLA'M SU"

Radyolarda ne çok duydık bu şarkıyı...

Son aylarda hepimizin dikkatini çeken en büyük sorunlarımızdan biri: Kuraklık. Hem haber bültenlerinde hem de kurucularından biri olduğum FOTONun (Fotograf Organizasyonları Derneği) Kanal İstanbul güzergâhında yaptığı fotoğraf çalışmalarında bizzat tanık olduğum ve bizi deprem kadar tehdit eden sorunumuz...

Geçen ay Diyanet İşleri Başkanlığının başta Ayasofya Camii olmak üzere Türkiye'deki tüm camilerde yağmur duası yapılmasına dair verdiği fetva, artıkcıların kimin için çalıştığının habercisi oldu. Yağmur duasının diğer adının istisâ olduğunu ben de yeni öğrendim. Bu duanın fetvası verildiği anda üç gün peş peşe cemaatle birlikte dışarı çıkıp, dua öncesi ihtiyaç sahiplerine sadaka verilmesi usuldenmiş. Dua esnasında yanında ihtiyaçlar, çocuklar ve hatta yavrularıyla beraber hayvanları da götürmek tavsiye edilmiş.

İslam dininin ilk emrinin "oku" olduğunu biliyoruz. İşte bu yüzden yağmur duasına çıkan herkesin kuraklıkla ilgili nedenleri okuduğunu varsayıyorum. **Meteorolojinin su tüketimi ve tarımda yanlış sulamaya ilişkin uyarılarının su fakiri ülkemizde ne kadar ciddiye alındığı ortada.** Kandilli Rasathanesinin çalışmaları son 109 yılda sadece İstanbul ve çevresindeortalama ısının 1.5 dereceyi yükseldiğini ortaya koydu. Kentin katlanan nüfusunun, su ihtiyacını sağlayan baraj ve çevrelerindeki yerleşim alanlarının kuraklık nedeniyle yok olması, çevresel etkiler yüzünden kirlenmesi hepimizin malumu. Yeşil alanların yok edilmesi, oransız betonlaşma, zeminlerin su geçirgenliği olan ve yer altı su kaynaklarını besleyecek kaldırım taşı yerine asfaltla örtülmesi... Bunların yol açtığı seller, sellerin neden

olduğu can ve mal kayıpları... İstanbul başta olmak üzere Türkiye'nin bütün büyük kentlerine dair bu sel haberleri her sene manşetlerde yer alıyor ne yazık ki.

Tarımda yapılan vahşi sulamalarında, Tuz Gölü gibi dünyanın en önemli ve en büyük tuz kaynağının bile sadece çevresinde bulunan ve o gölü besleyen yer altı suları, yanlış tarım politikaları sonucu tükeniyor.

Bölgede az suya ihtiyaç duyacak ürün yerine, seker pancarı gibi en çok su tüketen bitkilerin ekilmesi gölün küçülmesine ve giderek bir kum çölü hâline dönüşmesine yol açıyor.

Kasım ayında yaptığım olduğum seyahatte, hayatlarını tehlikeye sokan obruklardan çıkayıcı olan köylülere, bunun nedeninin yer altı su kaynaklarının tüketilmesi olduğunu söylediğimde "Devlet bize böyle söylemiyor," şeklinde cevaplar aldım.

Orta Anadolu'da her an yeni obruklara açılması olası. Prof. Dr. Fetullah Arık, 2000'li yıllardan sonra obruk oluşumunun hız kazandığını ve sayılarının 350'yi aştığını söylüyor. Yakın gelecekte büyük felaketlere sebep olması muhtemel bu sorunu çözmenin tek yolu: Yer altı su kullanımını kontrol altına almak.

Bu sadece İstanbul'la ya da Türkiye'nin sorunu değil. Duaya çıkmadan önce bilimsel araştırmalara kulak verip, bilim insanlarının uyarılarını ciddiye alarak, sorun oluşturmaya çalışmak politikalar gütmek gerekiyor. Dünyanın en büyük göllerinden biri olan Aral Gölü, 60'li yıllarda Sovyetler Birliği'nin yanlış politikası sonucu yok oldu. Üzerinde ısrarla durulan ve uğruna İstanbul'u besleyen bir gölün tamamen gözden çıkarıldığı belirtilen Kanal İstanbul projesi üzerinde de biraz daha düşünmemiz gerekiyor.

**Tuz Gölü gibi
dünyanın en
önemli ve en büyük
tuz kaynağını
besleyen yer altı
suları, yanlış tarım
politikaları sonucu
tükeniyor.**

Pandemi şokunu yaşadığımız günlerde dünyayı sarsan COVID-19'un taşıyıcısı gariban yarasaalar suçlanırken, YouTube kanalımlı **CoşkunAral** **Anlatıyor** da aralarında aylar geçirdiğim balta girmemiş ormanların muhteşem yaratıkları hakkında bir bölüm yaptım. İzlenme oranı bana âdeta bir mesaj ilettiler. Her zaman bir misyoner olduğuna inandım. Bunu Türkiye'de ilk defa yapılan habercisi programıyla ve ardından onu takip eden **IZ TV**'ye de gerçekleştiririyim. Pandemi karamsarlığı bile içinde bir umutla dolu. **CoşkunAral** **Anlatıyor** **Ucretsiz PDF Kitap Arşivi** <https://ranteey.org>

takip eden sadık izleyicilerimizin karşısına yeni bir kanalla çıkma fikrini oluşturdu. Bu fikir öyle heyecan vericiydi ki herkesle paylaşmadan edemiyordum. Fotoğraf derneğimiz FOTON'da bu güzel haberi verdim; Ara Güler'le 20 yılı aşkın süre birlikte çalışmış olan Fatih Aslan, "Abi, bu kanalda ben de varım," dediğinde masanın diğer ayağı tamamlanmış oldu. Sonrası mı... Hepimiz elimizdeki tüm teknik ekipmanı ortaya koyduk. 100 gün gibi bir sürede, kışın yazda belgesel, müzik, performans filmi içinde bir umutla dolu. **CoşkunAral** **Anlatıyor** **Ucretsiz PDF Kitap Arşivi** <https://ranteey.org>

dizelerde aranan kapaklar: cemal süreya serisi

Bu röportaj serisi, çok severek okuduğumuz yazarları/ eserleri çevirenlere, kapaklarını tasarlayanlara, düzeltenerne, yayımlayanlara, kısaca "edebiyatın gizli kahramanları"na bir saygı duruşudur. Bu ay konuştuğumuz Can Yayınları'nın yeni Cemal Süreya kapaklarının çizeri, Bilal Sariteke.

Röportaj: Meltem Erkmek

Mimar Sinan Grafik Tasarım mezunusunuz. Çizime, tasarıma merakınız ne zaman başladı?
Çocukluğumdan beri kendimi çizerken bulduğumu hatırlıyorum. Çizmek dışında yapabileceğim pek bir şey olmadığını düşünürdüm ve sürekli otomobil çizerdim. Büyüdükçe otomobil tasarımcısı olmak istiyordum ve bu konuda çok çalışıyordum. Türkiye'de otomobil tasarımı üzerine herhangi bir eğitim olmadığını için yolu biraz daha uzatıp önce endüstri ürünleri tasarımı okuyup sonrayı da çizim eğitimi devam etmek istiyordum. Tabii her şey daha farklı oldu. Hakkında hiçbir fikrim olmayan grafik tasarımı bölümünü kazanıp üniversiteye başladım.

Yani kitap kapağı tasarlama hayali kurmuyordunuz...

Evet, kitap kapağı tasarlamak pek hayalim değildi. Bu dünyayı ben de yeni keşfediyordum aslında. İçinde bulunduğum durumdan memnunum ve daha çok keşfetmek istiyordum.

Şu anda tasarımlarına

bayıldığınızı Lom'da çalışıyorsunuz. Yolunuz nasıl keşişti buraya?
Lom'dan önce bir reklam ajansında çalışıyordum. Tasarımcı kimliğimin reklamcılıkla pek uyummadığını, birbirimize ait olmadığımızı anladım. Reklamcılık ve tasarım birbirinden çok farklı, ben kendimi tasarıma ait hissediyordum.

Bir kapağı tasarlamadan önce çizer, kitabı mutlaka okur mu? Kapakta neyi yansıtmak istediğine nasıl karar verir?

Maalesef kitabı okuyacak kadar zaman olmuyorum. Editör tarafından hazırlanan brief'te kitap hakkında kısa bir özet bulunuyor. Editörün şifirli anahtar kelimeleri, kitabı okumadan kapağı tasarlamak için yardımcı oluyor. Sonrası hayal gücü...

Cemal Süreya yıllar sonra Can Yayınları'na döndü ve kapaklardaki harika illüstrasyonlar size ait. Bu kitaplarla buluşmanız nasıl oldu?

Bu işin aslında bana gelmesi tamamen tesadüf oldu. Brief'i okuduğumda çok heyecanlandım. Uzun zamandır kendi yaptığım çizimlere, teknik olarak linol baskı mantığını eklemeye çalıştığım bir dönemdedim. İşlerin o tatta olmasını seviyorum. Brief'de tam bunu karşılıyordu. Çizimleri kafamda hemen canlandırıp ve eskizler almaya başladım. Süreci Utku Lomlu'yla yönettik, ortaya bu güzel kapaklar çıktı.

Linol baskı ne demek?

Kapaklar için gönderilen brief'te linol baskı örnekleri vardı ve Cemal Süreya kapakları için hazırlanan illüstrasyonların da bu dide olması isteniyordu. Bu, linolyum malzemesi üzerine oyma bıçakları kullanılarak yapılan bir baskı tekniğidir.

makinesinden geçirilerek elde edilen baskı sanatı. Kapaklardayaptığım illüstrasyonlara linol baskı tekniği baz alınarak yapılmış dijital illüstrasyonlar.

Tasarımların size ait olacağına karar verilmesi ile kitapların yayımlanması arasındaki süreci anlatır mısınız? Ne kadar sürdü bu çizimleri tamamlamanız?

Heyecanlanmıştım. Cemal Süreya kitapları Can Yayınları tarafından yıllar sonra tekrar basılacak ve kitapların kapak illüstrasyonlarını ben çekecektim. Kapaklar için üç gün sürem vardı ve hemen başlamanı gerekiyordu.

Biraz şilr okuyup eskizleraldıktan sonra kapaklar doğmaya başladı. Kapakları, şilrlerin dizelerinde aradım; bir dizeden kuş, diğer dizeden ağaç alarak çizdim.

Kapaklar çok önemli, okurun kitapla ilk karşılaşması.

Nasıl dönüşler aldınız Cemal Süreya kapaklarına?

Okurlardan çok güzel yorumlar aldık. Kapak tasarımlarını beğenmeleri çok hoşuma gitti. Kapaklar basıldıktan sonra elimde aldığım da çok beğenmiş ve mutlu olmuştum. Umarım bütün okurlar benimle aynı hissi yaşamışlar.

Sizce iyi bir kitap kapağı nasıl olmalı? Kitap, kapağına göre yargılanabilir mi?

Bana göre iyi bir kitap tasarımı, hikâyeyi çok da anlatmadan kitabı yansıtmalı. Hikâyeyi kitabın içinde okuyarak öğrenmeliyiz. Kitabı kapağına göre yargılamak doğru olmazçünkü asıl önemli olan içindeki salt bilgidir.

"Keşke kapağını ben tasarlasaydım" dediginiz bir kitap var mı?

H.L. Mencken - Prejudices: A Selection kitabının kapağını keşke ben tasarlasaymışım diyorum. Her baktığımda bende çizme isteği uyandırıyor. İllüstrasyon dilimiz aynı olduğu için olabilir.

Kendinize hangi kapak tasarımcılarını örnek alıyorsunuz?

Kendime örnek aldığım ve işlerini çok beğendiğim kapak tasarımcıları: Paul Rand, Peter Mendelsund, Oliver Munday, Utku Lomlu.

Genç ve başarılı bir tasarımcısınız. Mesleğinizin dair en büyük hayaliniz nedir?

Mesleğime dair en büyük hayalim iyi bir tasarımcı olmak ve güzel işler tasarlayıp aklıldara kalmak. Bunun için elimden geleni yapıyorum, eksiklerimi kapalı kendimi

CEMAL SÜREYA

Beni Öp
Sonra Doğur Beni

CEMAL SÜREYA

Üvercinka

CEMAL SÜREYA

Sevda Sözleri

CEMAL SÜREYA

Göz Bitigi

sis'ten hikâye

Karşı tepelerden inmişiz, Ankara'dan İstanbul'a gidiyoruz, önde sis, arkada biz. Stratus bulutunun kısaltılmış ismi si. Bir buluta lakaplar takacak havaya ne zaman girdik bilmiyorum ama yumuşak bir şeyleri göğsüme bastırma isteğime iyi geliyor bu yolculuk. Günün orta yerindeyim, Ankara'yı terk edişlerimden herhangi birindeyim, bir şeyleri aklımda tutmamaya çalıştıkça, sise batiyoruz, ben kimseyi görmezsem belki kimse de beni görmezse biliyorum. Sis mucize gibi iniyor gök hizamıza, ağzı neresi, kolları, karnı neresi seçemiyorum, diğer tüm mucizeler gibi bir şekilde bir yerleriyle kucaklıyor bizi, ahhh bir bedene hapsolmemek ne büyük, ne kudretli bir şey. Şu kollarımın yerine duman olsa, bacaklarımın yerine rüzgâr, sevgilim, saçlarımın yerine yağmur gibi bir şeyler olsa, bakişlarımızın yerine sis. Fena mı, büsbütün olurdu sarılmalarımız, yalnızca iki kol, iki bacaktan ibarete değil, koskoca olurdu. Kâh inerdik yeryüzüne, kâh çıkardık öteye. Tutamaz, tutamadık zamanı.

Kuşların beslenme saatindeyiz, çaylak fırtınasından paçağı zar zor kurtarmışız, öğle vakti. Ankara geride ve o da sisin içinde. İklimlerin değişimini artık hissedebiliyorum, yağmurun yağacağını, karın kokusunu, çocukluğumdan bu yana çok isteyip de göremediğim cemrelerin peş peşe düşüşünü artık seçebiliyorum. Oldum ben sevgilim, olmayayım mı daha? Gözle görülmeyeni sezebildiysem oldum.

Önce bir kartal süzülüyorsa başımizin üstünden, sonra bir tane daha, atmamacası, şahini, alacası derken otoban kenarında kuşların geçidine misafiriz. Yol hızla akıyor, sis siste duruyoruz.

Kuşlarda bir gariplik var, kendi kanatlarının hıza yetişemeyen tüyler ayıklanıp toprağa düşüyor, onlar da yumuşacık, alıp bastırıyoruz göğsüme. Yere düşen şeylerin annesiyim. Sen de böyle tutmuşsun elimden düştüğünü zaman, bir tülü nazıkc kaldırır gibi, altındaki kalbi ürktükten korkarak, yürümüşlüğü kaldırımları, yaşamıştı bu hayatı. Ben de sisle kalırım biliyorum, şuradan şuraya kıpırdamam, bir kartalın değilse de leş kargalarının-öğünüyüm, olsun. Kızılcahamam'da bir köy var, sisler altında, gitmedik de, gitmeyiz de.

Tevfik Fikret yalnız şiirini yazmakla kalmamış, tablosunu da yapmış sisin, muazzam bir itirazla. "İhtişamın beşiği ve mezarı olan" diye söz ediyor sisten, kartallar uçuşor, Bolu'ya yaklaşıyoruz, arabanın dörtlüləri yanyor, şiir okumanın ne yeri ne de zamanı. Bir ara içim geçiyor, Bolu Beyi yanıma yaklaşıyor soruyor, "Neyi özlüyorsun, bu sis neyin nesisi?" "Ne bileyim ben neyi," diymiyorum, Bey büyük, Bolu kadar. "Ben çocukluğumdan beri dağ olacağım günün hayalini kuruyorum. Özlem onadır olsa olsa," diymiyorum. Bolu Beyi'nin kalbinde bir yara var, gencecik bir

fidan: Köroğlu. Onu pınar başlarında, onu kır sofralarında buluyorum. Üpüzün, yumuşacık bir şiirdir o, alıp yatırıyorum göğsüme. Sen de böyle yapmıştın, yaktırmıştın beni göğsüne. Sisin içinde dört tane mum yanyor, İstanbul'a yaklaşıyoruz derken, biz daha yaklaşıncaya anlıyorum ki bu bir kutlama, bir şenlik. Şahinlerin konduğu yerde kardeşim kırkına giriyor, ona ismini yalnız ben yakıştıyorum galiba, dilim dönmekzen onu nasıl çağırıldığını hatırlıyorum, "Vokkon Vokkon..." İyi ki doğdu geçen yıl, iyi ki bu sene de.

Ne uğruna, sahi ne uğruna? Sis değil, ben dağılıyorum, İstanbul'a girdik çoktan. "Günaydın," diyorum, "sorum şu." Sonra bir soru soruyorum dünyaya, o zaman dönmeye başlıyoruz. Biz sordukça dönüyor dünya, sormayana düz, susana düz, içine atana dümdüz. Ankara ziyaretlerimden geriye, gidemediğim yerler kalıyor. 1994 yılı, Yüksel Caddesi'nde Ayhan Bozkurt'un imza günü var, yine gidemediğim, "ömür ölümün önsüzü" diymemişim haykırarak, ehliyetim yok, koşarak yazıyorum, koşarak. Bir yerlere yetişmek için yazıyorum. Bir yazıyı sürmekle ilgili bilgin üç beş şairin derinliğine tabi. Ankara'da sis, sisle aramdaki mesafe düz, varamıyorum. Hava kirlisi, sokağa az çıkıyoruz, her sahaf bir kitap müzesi, biliyorum. Ben de bir buluttum sevgilim, bir zamanlar. Gezdirdim gezdirdim göğünde, bir gün

gördüm gözüne. İndim baktım, çıktım dağıldım. Sonunda çekildim bir yerlere. **Ohhh be sevgilim, bir nefes alsak şimdi mis, biz ikimiz, bir bardak soğuk suyu içmeden önce yüzüne vuran serinlik, ilacımızı yazanla aynı ilaca muhtacız ilk kez.**

Ölen de kalan da bir Ben. Instagram'ı filtrelıyorumzannedenken, o beni filtrelüyor. Ben neyi göğsüme bastırmak istiyorsam onları karşıma çıkarıyor. İpek bir kumaş, bir yavru köpek, bir kış ormanı, sonbahar yapraklarından bir güz yastığı. Sis bulutunun içine girerken ben de böyle şeyler düşüneceğimi biliyordum. Ey Stratus, kardeşimsin, sürekli.

Oldum ben sevgilim, olmayayım mı daha? Gözle görülmeyeni sezebildiysem oldum.

DAĞARCIK

Zulfu Livaneli

Diğergam
bkz. sıfat. Diğerkâm:
Özgeci, kişisel yarar
gözetmeksizin
başkasına yararlı
olmaya çalışan (kimse).

Ahmet Ümit

Kalender
isim. Kalender: Gösterişsiz, sade
yaşamaktan yana olan,
alçak gönüllü kimse, ehil dil.

"Bu kelimeyi severim ve sık kullanırım. Bu kelime bir yaşam biçimini simgeliyor. Kendini abartmamayı, geçici olduğunu bilmeyi, öteki canlıların hayatına saygı duymayı benimsemeyi bir yaşam biçimini."

Nazlı Eray

Nefes, Işık
isim. Nefes: Soluk.

"Çünkü can, çünkü yaşamak, çünkü hayat."

isim. Işık: Cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan fiziksel enerji, erke, ziya, nur.

"Çünkü görmek, çünkü umut, çünkü aydınlık."

BİLİNEN ŞEHİRLER, BİLİNMEYEN HİKÂYELER

tiflis

Dünyanın bir ucundan yola çıkan, sınır tanımaz bir virüs hayatımızı tasavvur edemeyeceğimiz kadar değişikliktirkin seyahat özgürlüğümüzü de elimizden aldı. Seyahat etmek belirsiz bir süreliğine namümkün ama Visa'yla olmak istediğin her yerde olabilirsiniz! İçini ısıtsın diye aramızdaki kilometreleri sıfırlayıp sana bir tutam Tiflis havası armağan etmek istedik. Güzel günlere!

VISA olmak istediğin her yerde

Efsaneye göre, eski İberya Kralı Vakhtang Gorgasali, bir gün avlanırken, vurduğu kuşu getirmesi için şahinini gönderir fakat şahin geri gelmez. Kuşları aramaya çıkar ve iki kuşun da bu sıcak su kaynağına düştüğünü görür. Bu kaynaktan çok etkilenen kral, bölgeye bir şehir kurulmasına karar verir; ismini de Gürcüce sıcak yer anlamına gelen "**Tbilisi**" koyar. İşte benim güzel şehrim Tiflis'in 5. yüzyıla dayanan tarihi böyle başlıyor.

■ Tiflis eski şehir bölgesini gezerken mutlaka göreceğiniz yerlerden biri de bu sıcak su kaynakları üzerine kurulmuş olan kubbe çatılı kaplıcalar olacak. Kaplıcaların bulunduğu **Abanotubani** den, şehri köye bölen Kura Nehri'nin karpı yakasına doğru bakarsanız, altı bir heykel göreceksiniz, yani şehrin kurucusu Gorgasali'yi. Nehrin karşısına geçtikten sonra biraz yürüyerek **Queen Darejan Sarayı**'na uğramanızı tavsiye ederim. Dantel işlemini andırarak süslü ve yuvarak balkonundan Tiflis'in en sevdiğim manzaralarından birini göreceksiniz, neredeyse şehrin tüm sembol yapıları bir arada karşınızda yer alıyor.

■ Bu balkondan görebilecekleriniz arasında en ikonik yapı şüphesiz **Kartlis Deda**. Narikala tepesinde, dostları bir elindeki şarapla, düşmanları diğer elindeki kılıçla selamlayan dev kadın heykeli. Gürcistan, dünya genelinde Georgia olarak anılıyor ancak Gürcülerin kendi dilinde ülkenin adı **Sakartvelo**, halkın adı da **Kartli** olarak söyleniyor. **Deda** ise Gürcüce **anne** demek, yani heykelin ismi Gürcülerin annesi anlamına geliyor.

■ Tiflis'te gezmeyi en sevdiğim yerlerden biri **Satolaki** bölgesi. Burası, otantik Tiflis havasını alabileceğiniz tarihi bir muhit. Eskiden zengin iş adamlarının ve sanatçıların yaşadığı yer yermiş ve o zamanlardan kalma harika nostaljik detaylara sahip apartmanlar bulunuyor. Büyük balkonlu, gözlü avlularıyla eski Tiflis evlerinin arasında geniş fotoğrafırl çekmeye bayılıyor. Eğer burakırdıysen ufak bir mola vermek isterseniz **Writers House**'un gözlü arka bahçesindeki **Cafe Littera**'ya oturmanızı tavsiye ederim. Yine bu bölgedeyken, Gürcistan'dan farklı ve özel bir hatıra almak isterseniz **Gallery 27**'ye göz atmayı unutmayın. Gürcülerin el emeği, pek çok geleneksel esya bulabilirsiniz.

■ Alişveriş denmişken, neredeyse her hafta sonu gittiğim **Kuru Köprü Pazari**'ni de anmadan geçemem. Burada iki pazar kuruluyor: Köprü'nün altı var, üst tarafında ise bazar. Altı kısmında çoğunlukla sanatçılar kendi yaptıkları

tabloları satıyorlar, hediyecek esya olarak da genelde khvintsi adı verilen boynuzdan yapılmış kadehler, papokho denilen uzun tüylü etnik şapkalar, takılar ve keçe ürünleri oluyor. Üst kısımda ise kablodan gaz maskesine, rozetler daktiloya aklınıza gelebilecek her türlü eski eşyaları yanı sıra çok kaliteli antik ürünler de satılıyor. Fiyatların da başka ülkelere kıyaslandığında epey uygun kaldığını söyleyelim.

■ Gürcistan'dan alabileceğiniz en güzel hediyelerden biri şarap. 8000 yıllık geçmişiyle, Gürcistan dünyanın en eski şarap üretim yeri olarak tarihe adını yazdırmış durumda. **Qvevri** denilen dev toprak kapları kullandıkları şarap üretim teknikleri UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miraslar listesinde yer alıyor. Günümüzde hâlen bazı aileler bu tekniği kullanan organik şarap üretimine devam ediyor.

Gürcistan'da şarabın en yoğun üretildiği **Kakheti** ve **Racha** bölgelerinde bu tip butik işletmeler ziyaret ederek, süreci birinci ağızdan öğrenebilirsiniz. Sizi çok güzel ağırlayacaklarına emin olun. Gürcüler, bulundukları coğrafyanın etkisiyle biraz soğuk görünümüne gelebilirler ve hatta çok bagırarak konuştukları için kaygı ettiklerini düşündüğünüz zamanlar olabilir ama aslında genel olarak eğlenceli insanlardır. Son derece misafirperverdirler, yemeyi, içmeyi çok severler, kalabalık sofralarda tabaklar üst üste gelecek kadar çok olur. Gürcü sofralarına ait sevdiğim bir detay "**tamad**" geleneği. **Masanın en yaşlısı ya da en saygıdeğer kişisi seçilir ve yemeğe başlamadan bir konuşma yapması beklenir, konuşmanın bitmesiyle kadehler kalkar, şaraplar içilir ve nihayet yemeğe geçilir.**

■ Bu büyük sofralara şahit olmak ve leziz yemekler eşliğinde geleneksel Gürcü dansları izlemek isterseniz, **Etshno Tsiskvili**'de bir akşam yemeğine gitmenizi öneririm. Oldukça büyük bir alana yayılmış birkaç farklı salondan oluşan, restoranda hafta içi bile yer bulmak bazen zor olabiliyor. Böyle anlatınca turistlik bir yer olduğunu düşünebilirsiniz ama yerel halkın yoğun ilgi gösterdiği bir mekân. Eğer dans, müzik olmadan sakin bir akşam yemeği isterseniz, lezzetlerine bayıldığım **Kakhebi**'yi öneririm.

■ Tiflis'e veda etmeden önce, son bir kez şehre bakmak için funiküleri binin ve **Mtsminda** tepesine çıkın. Yol boyunca şehrin küçülmesini izlemek insana keyif veriyor. Yukarı çıktığınızda tüm şehir ayaklarınızın altında olacak. Manzaraya karşı **Funicular Restoran**'da güzel bir yemek yiyebilirsiniz.

Fotoğraf: Umay Umay

kâğıt, duvar, leke

O mektupları tekrar tekrar okuyarak, bir şeyi bulduğumu düşünerek geçirmiştım ayları. Bazen beni iyileştirdiler, bazen cebime koyup çıkıktığım oldu. Bir muska gibi sanki. Sanki beni dışarıdaki her fena şeyden koruyacak sandım.

Uzun mu kısa mı karar veremediğim mektuplar hatırlıyorum. Somon rengi, kocaman kâğıtlara yazılmıştı. Sürekli ama sürekli o mektupların gelmesini bekler olmuştum. Çok hareketli hayatımın hiçbir anı bana unutturamıyordum bu bekleyişleri. Sabaha karşı yatıp öğleden sonra uyanırdım o dönemler. İlk hissettiğim, gelmiş mektupları yeniden oku, kâğıtları sakladığın koltuk minderinin altından al. En saklı yeri orasıydı evimin. Koltukta ya oturdum ya uyurdum ya sevişirdim çünkü. Onları minderinin altında saklamaya başladıktan sonra biraz huzursuzdum ama. Tuhaf ve kısa kısa süren göğüs daralmaları, hiç kullanmadığım "off of" geçirmeler ağzımdan, rüyalarımın hiç tanımadığım insanlarla dolması, arada bir evde biri var duygusu gibi kafama takılmaya çalıştığım şeyler. En önemlisi, belki de tek önemlisi artık evimin her yerinde kendimi yapayalnız hissetmem olmuştu. Hatta gıyısız, ısısız, susuz, sanki sanki yaptığım ampullerin bir teki bile yanmıyordu.

Birkaç kez kalması için eve arkadaş davet ettim. İçiyordum müziğin sesini açıyor, şakalaşıyor, katıla katıla gülünecek şeyler anlatıyorduk. Olmuyordu. Hissettiğim şeyler fazlalaşıyordu. Daha soğuk bir huzursuzluk kafamın arkasında doluyordu. Arkadaşlarım huzurlu musunuz diye soruyordum. Hem de nasıl gibi cevaplar alıyordum. Asla asla rahatsız değildim de bunu çözmek için baskı yapıyordu benimim. Güzel, geniş, uzun, sersem sepelek bir haz aldığımdan şimdiki bile eminim.

Üç gün önce bu mektupları aramaya başladım. O tarihten bu tarihe beş ev değiştirdim. Bulamıyorum. Tek tek kitapların arasına bile baktım. Kendime gülerek koltuk minderlerinin altına da. O mektupları tekrar tekrar okuyarak, bir şey bulduğumu düşünerek geçirmiştım ayları. Bazen beni iyileştirdiler, bazen cebime koyup çıkıktığım oldu. Bir muska gibi sanki. Sanki beni dışarıdaki her fena şeyden koruyacak sandım. Korudu.

Bundan da eminim. En azından o dönemde. Kâğıtları bulamadım. Hiçbir sohbeti yapacakken karşıma bir şişe kırılmışız diye oturttum ve cebimden çıkarıp evime revide okudum. Çoğu kez okumam hâkayordum. Seyretmesinin

daha güzel olduğu günler oluyordu. Hiç ezberlemedim. Sorsalar birkaç cümleyi yan yana getirip söyleyemem. O kâğıtlara inandım. Buydu.

Onlar gelmeye başladıktan sonra başka biri gibiydim. Çoğu kez artık kimseyi istemiyordum. Telefonumu sık kapatır olmuştum. Mektuplar ve ben beraberliğimiz gibiydi. Biri, bir şey dokunsa bozulurdu. Yağmurlu günler yanıma almıyordum. İstanırılar diye ödüm patlıyordu. Bir iki kez şarap damlatmış olabilirim. Bir bulabilsem kelimelerden önce lekeleri okuyacağım. Lekeler okunur mu? Okunur. Önce sayarım sonra okurum. Lekeleri kelimelerden daha iyi okuyorum.

Hep aşktan bahsediyordum. Sonra dağlardan. Sonra göz altlarından. Ağlarmış gibi gülümsememden. Sınavlara hazırlanırken yazdıkları kötüydü. Bir yerime değmiyordu. Allah'tan sınav sonrası yazmaya devam etti. Gittiğim kafeden başka yerde görmüş olamaz beni. Zaten mektupları kafeye yolluyordum. Ne zaman size bir zarf var dese barmen, sek viski koy, diyardım. Ahh o JB şişeleri. Loş ışıkların arasından bana göz kırpan yeşil şişeler. En çok onlar biliyor. Benden başkasına dökülse sinirlendiğim, içene gıcık olduğum yeşili güzel, kafası daha güzel şişeler.

Dün gece bu zarflar nerededir diye ararken sızıp kalmışım koltukta. Aramaktansa düşünürsem belki daha kolay bulurum dedim. Uyandığımda salonun boş duvarında ellerimi gezdiren buldum kendimi. Buz dağına batıp çıkmış gibiydi ellerim. Gözlerimi açıp kapatıyordum fakat ellerimi duvardan çekemiyordum. Donmuş parmaklarımın üstü leke leke kızarmaya başladı. Üflemeğe başladım ellerime. Üfledikçe lekeler kırmıyordu. Alnım terliyordu. Alnımı elimin üstüne yasladım ve kendiliğinden çekildilergeri. Suçluktan kavruluyor olmalıym. Kızanyor, mavileşiyor, küçülüyor olabilirim. Sağlarımı kırmıyalım yine. Ya da bencilikten. Araya kimseleri sokmadığımdan tek başına çarpılıyordu olabilirim. Hepsi olabilir de ben o zarfları bulmak zorundayım. Yine

Aradıkça bulamıyorum. Bulamıyorum. Bulamıyorum.

(devam edecek)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://raney.org>

Dilan Bozyel

"keşke anlattıklarım yalan olsa"

Her şey iyi gidiyor gibi davranıyorduk. Tek başına yaşamamın kurallarından biriydi kapı önüne bir çift parlak erkek ayakkabısı koymak. Geceleri eve dönerken takside uyduruk bir müşteri hizmetlerini arayıp, beni koruyacak bir erkekle konuşur gibi en yüksek sesimle yolda olduğumdan bahsetmek. Kapı çaldığında televizyonda erkeklerin konuştuğu bir program açıp, içende bir erkek varmış hissi yaratmak. Sol eline yüzük takan bekar kadın arkadaşlarım var ama ben kutsal bulduğum bir objeyi harcamamak istemiyordum sıradan günlerde.

Bir kadın bir gün gerçeklerden bahsederse, zamanın akışı değişir. İşte o akışın değişmeye başladığı döneme girdik. Geçtiğimiz ay, bir kadın başından geçen bir tacizden bahsetti Twitter'da. Kim bilir daha evvel, kadınların susmak zorunda kaldığı kaç taciz yaşadığı bu hayatta. Bu kez daha sarsıcı gelen, nahif cümleler kuran bir erkek yazarın tacizci olduğunun ortaya çıkmasıydı. Ardından bir başka taciz hikayesi daha eklendi, sonra bir başkası daha: kadınlar konuşmaya başladı ve zamanın akışı değişti. Tanınan tacizcilerden biri kolayca kaçtı, intihar etti. Çocuklarının yüzüne nasıl bakacağını bilemediğini yazdı intiharından önce, nasıl çözülmüşe günahını vicdanında ancak ortaya çıkınca aklına geldi sanırım çocuklarının yüzüne nasıl bakacağı.

...Birkaç yıl evvel, bir karma sergide katılmıştım.

Sergideki çalışmam hayli beğenilmiş, sanat eleştirmenleri tarafından gazete ve dergilerde övülmüştü. Hepsine tek tek teşekkür etmiştim elektronik posta yoluyla. Nezaketi fırsatlık sananlar varmış meğer. Kotülüğü doğuştan biliyoruz sonuçta. Birkacıyla yüz yüze tanıştım daha sonra. İçlerinden biri ki sanat piyasasının sayılı akademisyen eleştirmenlerinden biri sifayla yaşıyor aramızda. Beni öğrencileriyle ocağından bir yere tanımak için davet etti. Oraya gittiğimde beni şiddetle karşıladı gibi karşıladı. Öğrencilerinin önünde öğretmen Mehmet Ali Akşemsefası anlatırlar bize emanet.

bozuntuya vermişim. Fakat gitgide zoraki samimiyet, fiziki yakınlığı arttıkça kaçtırmadan kaçmam gerektiğini nedenise ben yerin dibine girmiş gibi hissederek düşünmüştüm: Kaçana dek bir hayli köseye sıkıştırılmış ve fiziki tacize uğramıştım. Bugüne dek hiç kimse tarafından taciz edilmiş bir erkek asla zorla öpülmeye çalışılmamın yarattığı mide bulantısını bilemez. Kaçtım. Ben kaçmalarda ustayım. Sustum. Ben susmalarda da ustayım. Geçen sene aralık ayındaki sergi açılışıma dek unutmuştum da. Unutmalarda da ustayım ben. Sergimde açılış konuşması yaparken karşında duran adamın o olduğunu fark ettim. Gözüne dikmiş, beni izliyordu. Elimde mikrofon, hayalimi gerçekleştirme yardımı olanlara teşekkür ediyordum o sırada. Gözümü kapadım, yutkundum. Ali Bey'e de beni taciz ettiği için teşekkür ettiğimi hayal ettim gözümü kapadığım saniyeler içinde. Sonra başına gelecekti. Yıllarca uğraşır, başardığım sergimi sıradan bir erkek için berbat etmeye değmeyeceğini fısıldadı meleklerim. Doğru zamanı bekle dediler bana, nar yarılacak, zaman gelecek dediler...

Tüm bunlar bilinen insanların başından geçenlerdi, ya tanınmayan adamların tacizleri ne olacak? Ya henüz konuşmaya cesaret edemeyen kadınların yaşadığı tacizler... Korkmanın, hepsine sıra gelecek.

Köleler ve Kilitler isimli şarkımın sözlerini hatırlıyorum sürekli: "keşke anlattıklarım yalan olsa / insanın insana ettiğine bak."

Günahların en tatlı yanı, bir gün hepsinin ortaya çıkacak olmasıdır. Biz kadınları bir nar gibi düşünün. Her konuda bolluk ve bereket bizim değerli sıfatlarımız. O nari yararsanız, dokülürüz. Binlerce hikâye saklıyoruz birbirimize sandığımız kabuğumuzun içinde. Öyle bereketlilik ki bitmiyoruz, bitmeyeceğiz.

O kabuk yarıldı artık, zaman akışı değişti. Her şey iyiyordu artık hay-modun göçmenleri, sıra sıra çıkıyordu, geceleri uykunuz kaçsın, insanlarımız bize emanet.

DILAN ÇİÇEK DENİZ

A'DAN X'E

İzmir Barış Arslanlar Kurumunun Medyaları

Nispeti: İzzet Barış
Dilemiz: İzzet Barış
Milleti: Nispeti, 2008

En sevdiğim yeri:

Mi Soplete,

Meydanın kuzeydoğu köşesinde, eski İstiklâl Yürüyüşü'nde, bir sarmışık gül var. Okuldağın ağacının yanında. Gül, beş metrelik bir dal uzatmış. Çiçek açacak ılgılı bulmak için açılan gövdesi boyunca tırmanmış. Beş metre! Yüz otuz diken! Tek tek saydım. Saymak için ara sıra dalı kaldırmam gerekti. Bir-iki diken de koluma battı. Neden saymak istemdim biliyorum. Muhtemelen sana gölüm karalığundan bahsetmek için. 130 diken.

TÜLİN ECE

Seyyar

İzmir Barış Arslanlar Kurumunun Medyaları

En sevdiğim yeri:

Kaçmak, sonra an gelipasında kaçılmaması olduğuna sezerek ya da nereden bilemeden yeniden kavuşma arzusu. Dündüğünde, sırt çevirdiği yerin artık kendisine yabancı olarak baktığını farkettiğinde yaşanan başlık, kaptırılmış köklerine tutunamama ve dünyadaki yerini yitirme. Herkesin bilincinde ya da olan anı rahmine dâime arzusunda özenlen huzur ancak ölümlere geçkeşebilir, oradan araya doluşarak anılamak çıkamaz sokak.

ENGİN YAĞMUR

Martin Eden

Nispeti: İzzet Barış
Dilemiz: İzzet Barış
Milleti: Nispeti, 2008

En sevdiğim yeri:

Haritasız ve düzensiz kalmış, gideceği limanı olmayan bir gemiydi. Kendini aklınla birip sürüklenmek, en azından hareket etmek. Hayatta kalmak demek ki içini açtan şey de zaten buydu; yaşamak.

ÖZGE SEÇKİN

Nehut Oda

Nispeti: İzzet Barış
Dilemiz: İzzet Barış
Milleti: Nispeti, 2009

En sevdiğim yeri:

Dokuz yıl boyunca tutumuyacağımız bir sözü ayıklaştı birbirimize verirken sorulara bir şey yapabilir gibiydik. İnsan gölbe sadece görülmeyeceklerime "Görürüz" diyor: "Tabii," diyor asla aramızda sormayacağı insanlara. "mutlaka görürüm."

Senin başucu kitabın hangisi?

En sevdiğim yerin ne?

Kafadergi.com adresine

göndermek istiyorum

göndermek istiyorum

göndermek istiyorum

Nispeti: İzzet Barış

'21 için yirmi bir

20. yüzyılın kavramlarından yavaştan kurtulup
yenilerini kavrama ve içselleştirme vakti.
Peki nedir bu 21. yüzyıl kavramları?

Takvimler gezegenin gezegenlere göreyaptığı rotalar ve tur sayıları üzerine kurulu olsa da yüzyıllar, bin yıllar, çağlar değişim, matematiksel ifadelerle o kadar bağlı olmayabilir. 18. yüzyıl, 1840'lardaki endüstri 1.0'la, yani buhar enerjisinin elektrik, tren gibi hayatı değiştiren unsurlara dönüşmesiyle biter. 19. yüzyıl, İkinci Dünya Savaşı başlarken biter. 20. yüzyıl ise teknolojinin aklalmaz sıçraması ile her gün eklenen marifetlerle pandeminin sistem kırıcı hızlandırma gücünün birleşmesiyle bitiverdi. Gri döneme pek de yer bırakmadı. Birdenbire hatta hazırlıksız, bitti.

Yapay zekâ, makine öğrenmesi, büyük verinin anında işlenip anlamlandırılması, web 3.0'ın patlayacak hızı, 5G'nin katkısıyla dünyanın gerçek zamanlı hareket kabiliyeti kazanıyor olması ile teknoloji; insanın günlük hayatının her evresini, evini ve kendini sorgulama, yeniden anlamlandırma gereğini somutlaştıran pandemiyi bir araya getirdi. Bu da bilinen, alışılmış tüm kavramları yani "normal" kökünden sarstı. Değişmek bir gelişme, büyüme, şekilsel farklılaşma iken, bu defadeğişerekaltından kalkılacak bir "dönüşüm" gerekyor.

Tırtıllıktan kozaya geçişe bile... Yeni kozadan ya kelebek olarak çıkıp renkli kanatlarla uçurlar ya da kozanın içinde kavrulup kalınır. Tırtıllığa geri dönme şansı biter. Dönüşüm, makası devirip yeniden kurmak demek, eski unsurların küçük bir kısmına yer olsa da artık yepyeni bir masadaşeni vardır.

Eski kavramlarla yeniyi anlamak, ona uyabilmek, ayakta kalmak insanı kısa sürede buharlaşmaya götürür. "Yeni" normal diyen konfor alanı tutucularının da sonu farklı olmayacak. Her, her sabah güneşle beraber yeni ve farklı olarak doğacak. Yani dönüşmek mecburi. 20. yüzyılın kavramlarından yavaştan kurtulup yenilerini kavrama ve içselleştirmeyi. Peki nedir bu 21. yüzyıl kavramları?

Hız/hıza dayanıklılık: Üç bin sene boyunca hayatının ve kendisinin hızı hiç değişmediği insanın, bir anda her gün artarak yetişilmesi imkânsızlaşan hızla dayanması, bunun yollarını, unsurlarını, cevaplarını geliştirip kendi kontrolüne alması zorunlu. Bundan sonra "zamanadayaçıklı" yani ömrü yıllarla ifade edilen yapılar değil, "hıza dayanıklı" olanlar ayakta kalabilir.

Sürtünmesizlik: Hızın istenen seviyeye erişebilmesi için, tıpkı bütün lise fizik derslerinde problem çözerken "sıfır" sayıldığı gibi, sürtünmenin ortadan kalkması gerekir. Hiyerarşi, departmanlaşma, gökdelemleri yolundaki yönetim katmanları... hepsi kendi başına bir sürtünme kaynağı. Sürtünmesizlik, organizasyon ve işleyiş pratiklerinin yeniden yapılması.

Akışkanlık: İşin/hayatin akışının, köşeli, değişmez, hantal ve durağan tüm unsurlar tarafından engellenmekten kurtulması, akışın en hızlı şekilde sağlanması, taşkınlara sebep olmaması.

Mekân Bağışısı: "Evden" ya da "uzaktan" çalışmaysadesinde, öğretim kavramlarının her bir mekânı merkez alıp, odak haline getirmesi hem de erişimdeki sürtünmeyi hiçe sayması geride kalacak. Pandemi döneminde bu kavram "ev'e" hapsolmüş olsa da sonrasında bina, semt, mekân, şehir baskınsızlığı da doğardıkları evlerecek. Mekân ortadan kalktıkça hiyerarşi de belli ölçüde çözüldü.

Zaman bağışısı: Günler yirmi dört saat ve kimse 9-6 arasına sıkıştırılmış, hapsolünmüş, herkesi ve hayatın kendisini tekdezeleştiren bir yapıya biçimi dayatması isteniyor. İş doğru organize edildiği müddetçe, aynı zamanda, aynı mekânda bulunma zorunluluğu hem verimlilik kaybı hem insanı öğütüyor.

Hibrid/Karma: Hem okulda hem dışarıda eğitim, hem iş yerinde hem her yerde iş, birkaç yerde birden çalışanlar, aynı işi yapan birden fazla kişi, hem mağazadan hem ekrandan alışveriş, yemek... ya da diğeri değil, biriktir.

Çok disiplinli: Alına etiket yapıştırmaya eğitim sistemi ve tek kulda

derin uzmanlığın yerine, komşu ya da farklı pek çok alanda birleştirici, tamamlayıcı uzmanlıklar ve derin uzmanlıklarla birlikte birbirini anıyarak çalışma, yama.

Birbirinden bağımlı: Kimsenin başkalarından bağımsız yaşamadığı, her yapıların toplamı etkilediği işler ve sosyal, bilimsel, ticari yapılar... Birinin davranışının çevreyi, sistemi, toplamı etkileyeceğinin bilincinde olmak.

İç içelik: Ayrıştırıcı unsurlar ne olursa olsun birlikte ve birbirinden faydalanarak, etkilenerek, bir araya gelerek, uyarak yaşayabilmek.

Kapsayıcılık: Çoğunluğun, en önemlilerin, en yakındakilerin, erişilebilen değil, daha farklı yapıları, kitlesel mantıkla değil; oyna kitleselleştirilmesi dâhil olmak.

Herhangileştirme: 20. yüzyıl, "kitlesel", "en çok", "en büyük" dayatmasıyla yaşatırken, farklılıkları yok edip, her şeyi benzer standartlara içine tıkop, insanların özelliiksizleşmesini, "herhang" hâline gelenlerin etkiledi. Artık o dönem öğretilerinin bir kısmı herhangilestecek.

Network/Ag: Sosyal, iş, eğitim, hobi alanlarının tamamen ağılar sayesinde erişilebilir olacağından, asıl sörf, ağları arası yapılmak durumunda.

Ekosistem: Bunun sadece biyolojik alanlarda anlamı vardı; şimdi, herhangi bir yapının onu besleyen sistemlerindeki yaşamı imkânsız. Herkes, her iş, her organizasyon, her kurum... Kendi ekosistemi yoluyla yaşamı sürdürüyor.

Mekânsal İnternet: İnternetin, giyilebilir uç aletleri yoluyla, içinde bulunulan mekâna aktarılabilmesi. Arttırılmış Gerçeklik ve Sanal Gerçeklik yoluyla, 5G ve üstünün hız katkısıyla ekran bağımsız internet. Erişilen hızla hem gerçek zamanlı ilişki, hem hologramik olarak istenen yerde var olabileme... İnsan ile makinenin de iç içe geçişi.

Aracısızlaştırma: Hiçbir araç, edictör, düzenleyici, önceliklendirici olmadan istenilen kişi, kurum, yapı, marka vb. ile etkileşimli erişimin yüz yüze ayarında yapılabilmesi.

Deneyim: Tüm bilginin, insanın daha iyi bir "deneyim" yaşaması, daha kolay, zevkli, çoklanabilir, kendine göre bir yaşamaerisi için olması. Kişiselleştirme için hedefi.

Öngörü: Tahmin, çıkarım, varsayım, bulucelik, hedef, keyplayyerine, doğrulanımlandırılmış veriler doğrudan doğruya olabileceği öngörü hazır olma.

Anlam: Verinin ifade ettiği "anlam" ıskalanırsa, sadece verisiloları yaratılmış olur. Artık en değerli şey veriyeye dayalı, benimsenebilen, peşinden gidilip paylaşılabilir "anlamlar" ortaya çıkarılabilir.

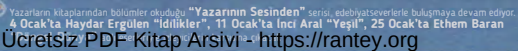
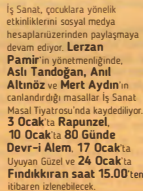
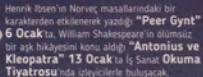
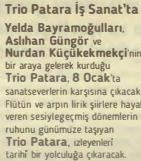
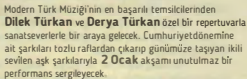
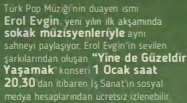
Paylaşmak: 20. yüzyılın hep daha çok şey "sahip olma" dayatması yerine, hayatın hıza, risklerine, büyüklüğüne, ağırlığına... karşı durabilmenin "ait olmak"la mümkün olması. Ait olduğun ne de kim varsa hepsiyle birlikte yaşayabilmek ve dayanıklı olup üretilebilen için tek yol, paylaşmak; sosyal medyada bile gönderi paylaşmak, raporu, çıktığı postayı, sunumu, yemeği, müziği, filmi paylaşmak hayatın kendisi.

Rekabet: Pandemi, "aşırı bulan çok kazanır, düşüneye hakim olur, parayı vurur..." deditirdi. Acil çözüm ihtiyacı ve insan hayatı söz konusu olunca, bilgilayışımı herkeze zaman ve enerji kadardı. Pek çok konudaki hız ihtiyacı, kısıtlı kaynaklar... Tamamı belli bir yere kadar bilgiyi ve kazanımları paylaşmayı, sonrazamanı gelecek rekabete devletir.

Değer: "En çok, en yaygın" üzerine kurulu bir binyıl, devletin, şirketin, kurumun baş ta edilediği bir yüzyıldan insanın odakolduğu bir döneme dönüşüyor. Artık önemli olan insan ve onun toplamaşamı, çevresi ve ekosistem için değer yaratmak.

Bunlar bir araya geldiğinde, basit bir takvim ya da biçim dediği gibi değil, gerçekleştirecek, yaşayacak, kullanacak, bakımlı kendinize, çevrenize, işinize... Dönüşüme ne kadar hazırız?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://trantey.org>

*Tüm konser ve dinletiler saat 20.30'ye kadar etkinlikleri ise 15.00'ten itibaren **İş Sanat**'in sosyal medya hesapları üzerinden canlı yayın **sezon boyunca ücretsiz** izlenebilir

HANGİ YAZAR

1- Jean-Paul Sartre

J

2- Harper Lee

3- Fyodor Dostoyevski

4- Aldous Huxley

5- Edgar Allan Poe

6- Ursula K. Le Guin

7- Virginia Woolf

8- Sylvia Plath

9- William Golding

10- Stefan Zweig

11- Charles Dickens

12- Albert Camus

A- Kız kardeşi Vanessa Bell'in resim yaparken ayakta durması yazarı etkiledi ve kariyerinin bir döneminde yazılarını ayakta yazdı.

B- Charles Dickens'in "Barnaby Rudge" kitabında adı geçen kuşu "Grip", bu yazarın 1845 yılında "Yazgı" filmini bu yazarın ilham oldu.

C- Yazdığı kitaplar farklı ülkelerde sinema filmlerine konu oluyordu. Yönetmen Zeki Demirkubuz, 2011 yılında "Yazgı" filmini bu yazarın kitabından uyarladı.

D- "Yazdığım en iyi hikâye" dediği, Paris ve Londra arasında gelişen olayların anlatıldığı kitap, bu yazarın en çok satan eseri oldu.

E- Ölümünden 18 yıl sonra "Siir Derlemesi" eseriyayınlandı. 1982 yılında bu eserle Pulitzer Ödülü'nü kazandı. Bu ödülü ölümünden sonra kazanan ilk kişi oldu.

F- İlk kitabı "Sineklerin Tanrısı", birkaç yayınevi tarafından reddedildi. Fakat daha sonra 35 dile çevrildi. Şu an dünya çapında en çok okunan kitaplarından bir tanesini.

G- 1950'li yıllardan beri bilim kurgu/fantastik türünde eserler yazmasına rağmen ilk kitabı 1965 yılında yayımlandı. En büyük

yükselişi 1974 yılında çıkardığı ütopya romanı "Mülksüzler"le oldu.

H- İlk olarak bir edebiyat dergisinde 12 ayda yayımlanan eserini daha sonra 1866 yılında tek bir ciltte kitap hâlinde topladı. Rus yazarın kaleme aldığı ve başkarakter, işlediği bir cinayet üzerinden anlatılan kitap "Ölmeden önce mutlaka okunması gereken kitaplar" listesinde yer alıyor.

I- Nazım'ın yükselişiyle birlikte Yahudi yazarın Avrupa'daki kitaplarına yasaklar geldi. Çeşitli ülkelere yaşadıkları sorunları anlatan Brezilya oldu. İkinci Dünya Savaşı devam ederken kengirlediği bunamlı sonucunda karısıyla beraber intihar etti.

J- 1964 yılında kendisine verilen Nobel Edebiyat Ödülü'nü kişisel ve mesleki sebeplerden dolayı reddetti.

K- Erken yaşta yaşadığı hastalık sonucu görme yetisi azalınca tıp bölümünü bırakıp edebiyata yöneldi. Çıkardığı kitapla distopya edebiyatının en büyük örneklerinden biri oldu.

L- 1960 yılında yazdığı, bir yıl sonra da ona Pulitzer Ödülü kazandıran kitabı, modern Amerikan edebiyatının en önemli eserlerinden biri olarak kabul edilir. Bu kitabı seven yazar, bir kadını denetlediği dışında eser bırakmadı.

Bu köşe okuyucularımız tarafından hazırlanmaktadır.

konu: üşümek
hikâye: gökhan şefik erkurt
fotoğraf: banış seven

iyilerin kokusu

Karaköyle bu alt geçitle kelepeçlenen Eminönü'nün yorgun kalabalığı, sonu gelmeyecekmiş gibi üzerine üzerine geliyor. Yüzlerce ıslak tabanlı ayakkabı, burnuna, yüzüne buz gibi damlaları firlatarak geçiyordu yanından.

Yüzleri silinmiş kafaların taşıyan sayısız bacak, sanki aynı anda onu ıslatarak, kuru kemiklerinin üzerine kaplayan incelmış kürkünü, fayansların bembeyaz soğuşuna sıkıştırmak için sözleşmiş zalimler orduşu gibi geçit törenlerine devam ediyorlardı.

Silik yüzlerin içlerinden bazılarının ılık bakışlarını hissediyor fakat onları bulamıyor. Teşahşılıyor. Yavaşlıyor, durmuyorlardı. Ağzılandı

dumanları ve tıkrıdayan dişlerini de alıp ışığa yürüyorlardı. Onları izlerken kemiklerinin çözöldüğü hissine kapıldı. En sevdiği yere varabilmişti sonunda. Ne yapacağı belli olmayan kalabalık içinde, çukurlaşmış kayeye sol ön bacağına hemen arkasını yaslamıştı ve kıpırdamak dahi istemiyordu.

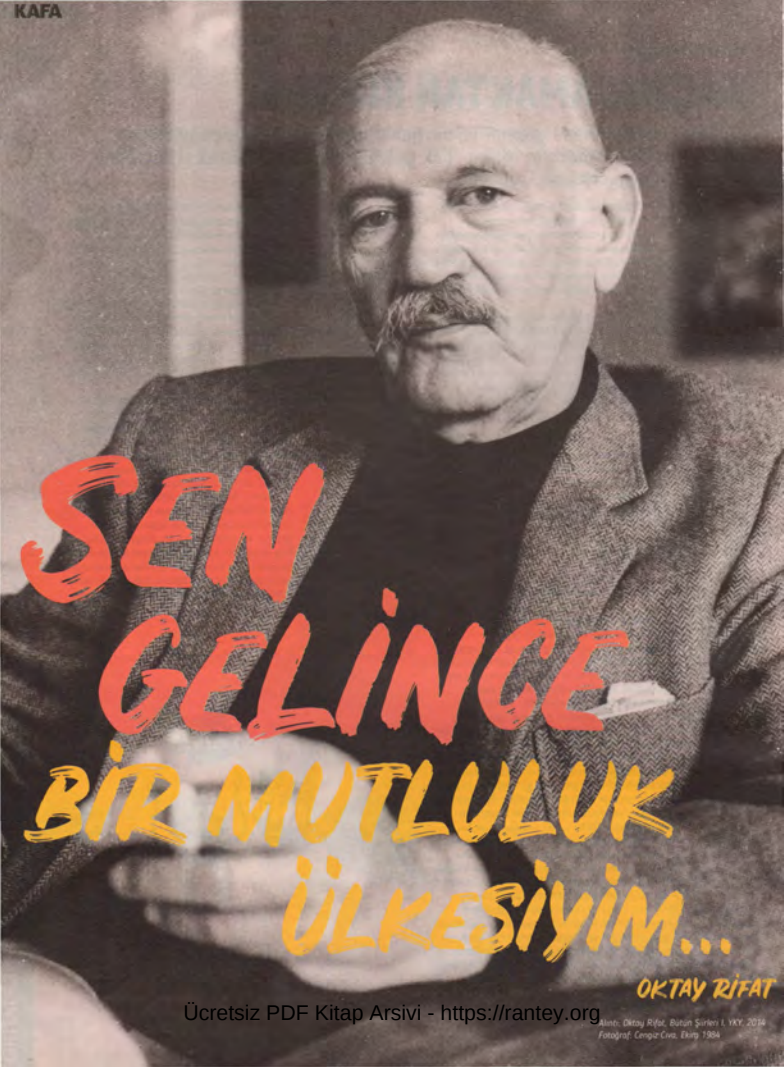
Duvarda, fayansını sırtından atmış bu kare, değil bu alt geçidin, etrafı sularla kaplı ve gürültü bu şehrin en güzel yeri. Ne kadar da şanslıydı. Kare kadar kalıplaşmış kalabalığın içinde bu kayeye o soğuk fayanstan kurtaran yüzü arayarak, çenesinin altını göğsüne yasladı. Biraz daha ısındı. İyilerin kokusu nasıldı?

Ocak 2021 - Sayı 76 - Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Aylık Yayın: Süreli Yayın - Yayıncı: KAFA Grup Reklam Yayıncılık Sanat ve Ticaret LTD.ŞTİ.
İmtiyaz Sahibi: Candan Tolga İşık Sorumlu Müdür: Mert Çanga
Genel Yayın Yönetmeni: Arça Derin Karabulut
Görsel Yönetmen: Burhan Varlık Kapak: Hakan Ardan
Okuyucu Temsilcisi: Emine Akbulut
Kafka Dergisi'nin tüm hakları, telif hakları ve benzerleri yasal olarak korunmaktadır. Herhangi bir şekilde yayımlanmış veya benzeri amaçlarla kullanılmıştır.
Adres: Kocapınar Mah. İmam Hatip Sok. No:44 Kadıköy / İstanbul Tel: (0216) 42 81 888
Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhsas Plaza No: 11A/1
Yenibosna / Beşiktaş / İstanbul Tel: (0212) 454 30 00 Dıştım: (0212) 354 39 09
www.kafa.com.tr - iletisim@kafaculture.com - info@kafaculture.com

Kafka Dergisi'nin tüm hakları, telif hakları ve benzerleri yasal olarak korunmaktadır. Herhangi bir şekilde yayımlanmış veya benzeri amaçlarla kullanılmıştır.
Adres: Kocapınar Mah. İmam Hatip Sok. No:44 Kadıköy / İstanbul Tel: (0216) 42 81 888
Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhsas Plaza No: 11A/1
Yenibosna / Beşiktaş / İstanbul Tel: (0212) 454 30 00 Dıştım: (0212) 354 39 09
www.kafa.com.tr - iletisim@kafaculture.com - info@kafaculture.com

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

**SEN
GELİNCE
BİR MUTLULUK
ÜLKESİYİM...**

OKTAY RİFAT

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Alıntı: Oktay Rifat, Bütün Şiirleri I. YKY, 2014
Fotoğraf: Cemal Civa, Ekim 1984